

ҮНДЭСНИЙ
СТАТИСТИКИЙН
ХОРОО

 IOM
UN MIGRATION

ГАДААД УЛСАД АЖИЛЛАЖ, АМЬДАРЧ БАЙГАА МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭДИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ

Судалгааны үр дүнгийн тайлан

Улаанбаатар хот
2023

АГУУЛГА

ӨМНӨХ ҮГ	2
СУДАЛГААНЫ БАГ	3
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	4
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	5
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	7
ОЙЛГОЛТ, ТОДОРХОЙЛОЛТ	8
ХУРААНГУЙ.....	9
1 ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ.....	10
1.1 Танилцуулга.....	10
1.2 Судалгааны аргачлал	10
1.3 Мэдээлэл цуглуулалтын зохион байгуулалт	13
1.4 Хариултын түвшин	14
2 СУДАЛГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ШИНЖ БАЙДАЛ	15
2.1 Хүн ам зүйн мэдээлэл	15
3 ШИЛЖИХ ХӨДӨЛГӨӨН	19
4 ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, ОРЛОГО.....	27
4.1 Хөдөлмөр эрхлэлт	27
4.2 Орлого, түүний эх үүсвэр	29
4.3 Эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгал.....	33
5 ГУЙВУУЛГА, ИЛГЭЭМЖ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	36
5.1 Мөнгөн гуйвуулга болон мөнгө бус илгээмж.....	36
5.2 Хөрөнгө оруулах боломж.....	40
6 ИРЭЭДҮЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	42
ДҮГНЭЛТ	50
ХАВСРАЛТ	51
Хавсралт 1. Хүснэгтүүд	51
Хавсралт 2. Гадаад оршин суугаа иргэдийн нөхцөл байдлын судалгааны асуулга.....	78

ӨМНӨХ ҮГ

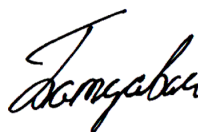
Үндэсний Статистикийн Хорооноос Монгол Улсын Хүн амын дотоод шилжих хөдөлгөөнд гарч буй өөрчлөлтийг Олон Улсын Шилжилт Хөдөлгөөний Байгууллагатай хамтран судалж ирсэн. Энэ удаагийн судалгааг Монгол Улсын Их Хурлын дарга Гомбожавын Занданшатарын хүсэлтээр хоёр байгууллагын хамтын ажиллагааны санамж бичгийн хүрээнд зохион байгууллаа.

Судалгаа нь гадаад улсад оршин суугаа Монгол Улсын иргэдэд тулгамдаж буй асуудал, эх орондоо буцан ирэх төлөвлөгөө болон тэдгээрийн өрхөд үзүүлж буй үр нөлөөг тодорхойлох, үүнд чиглэсэн дунд, урт хугацааны бодлого, хөтөлбөр боловсруулах, судалгаа шинжилгээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай мэдээлэл цуглуулах зорилготой юм.

Судалгааны мэдээлэл цуглуулахад дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажилласан Олон Улсын Шилжилт Хөдөлгөөний Байгууллагын суурин төлөөлөгчийн газар, Гадаад Харилцааны Яамны Консулын газар, Монгол Улсаас хилийн чанадад суугаа дипломат төлөөлөгчийн газрын хамт олонд талархал илэрхийлье.

Энэхүү судалгааны тайлан нь гадаад улсад ажиллаж амьдарч байгаа иргэдийн нөхцөл байдлын дүр зургийг харуулахаас гадна гүнзгийрүүлсэн судалгаа, шинжилгээний ажил боловсруулахад мэдээллийн гол эх үүсвэр болно гэдэгт эргэлзэхгүй байна. Түүнчлэн гадаад улсад оршин суугаа иргэдэд чиглэсэн судалгаа, бүртгэлийн ажлыг зохион байгуулах үйл ажиллагаанд томоохон туршлага болно гэдэгт итгэлтэй байна.

ДАРГА

Б.БАТДАВАА

СУДАЛГААНЫ БАГ

ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН

Б.БАТДАВАА

Санхүүч, Банк, санхүүгийн шинжлэх ухааны магистр
ҮСХ-ны дарга

А.СОЛОНГО

Хүн ам зүйч, Доктор, Профессор
МУИС, Шинжлэх Ухааны Сургууль-Нийгмийн ухааны сургууль, Антропологи,
археологийн тэнхимийн багш

ТАЙЛАНГ БОЛОВСРУУЛСАН

Ш.АРИУНБОЛД

Эдийн засагч-Статистикч, Хэрэглээний статистикийн магистр
ҮСХ-ны Тооллого, өгөгдлийн шинжилгээний газрын дарга

Б.УРАНБИЛЭГ

Эдийн засагч-Хүн ам зүйч, Бизнесийн удирдлагын магистр
ҮСХ-ны Тооллого, өгөгдлийн шинжилгээний газрын Хүн ам, орон сууцны
тооллогын хэлтсийн статистикч

М.БАЯРЖАРГАЛ

Эдийн засагч, Хүн ам зүйн магистр
ҮСХ-ны Тооллого, өгөгдлийн шинжилгээний газрын Хүн ам, орон сууцны
тооллогын хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.1. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор гадаадад тоологдсон иргэдийн тоо болон судалгаанд хамруулахаар төлөвлөсөн иргэдийн тоо, улсаар	12
Хүснэгт 1.2. Судалгааны асуулгын хураангуй тайлбар, бүлэг бүрээр	13
Хүснэгт 1.3. Судалгаанд оролцогчдын нийт тоо, тайлан боловсруулахад боломжтой болон хасагдсан шалтгаанаар.....	15
Хүснэгт 2.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хүйсийн харьцаа, насны бүлэг, хүйсээр, хувь	16
Хүснэгт 2.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, боловсролын түвшин, оршин суугаа улс, хувиар	17
Хүснэгт 2.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, үндсэн мэргэжил, хүйсээр, ЯАМАТ-оор, хувь	18
Хүснэгт 2.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гэрлэлтийн байдал, насны бүлгээр, хувь ..	18
Хүснэгт 2.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гэрлэлтийн байдал, улсаар, хувь	19
Хүснэгт 3.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад ирсэн үндсэн зорилго, насны бүлэг, хүйсээр, хувь	21
Хүснэгт 3.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад ирсэн үндсэн зорилго, улс, хувь ..	22
Хүснэгт 3.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суугаа зөвшөөрлийн хэлбэр, насны бүлэг, хүйсээр, хувь.....	23
Хүснэгт 3.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суугаа зөвшөөрлийн хэлбэр, улсаар, хувь	23
Хүснэгт 3.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, улсаар, амьдран суугаа сууцны төрлөөр, хувь	24
Хүснэгт 3.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, бэрхшээл тулгарсан эсэх, байр сууриа олоход зарцуулсан хугацаагаар, хувь.....	24
Хүснэгт 3.7. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад амьдарснаар гарсан өөрчлөлт, дүн, хувиар	26
Хүснэгт 4.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хөдөлмөр эрхэлж байгаа эсэх, улс, ажлын тооны ангиллаар, хувь	28
Хүснэгт 4.2. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, эрхэлж байгаа ажлын чиглэл, хүйсээр, хувь.....	29
Хүснэгт 4.3. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, хөдөлмөр эрхлэлтийн шинж байдлаар, хувь	29
Хүснэгт 4.4. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, хөдөлмөр эрхэлдэг эсэх, улсаар, хувь, мянган төгрөгөөр	32
Хүснэгт 4.5 Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, улсуудаар, хэрэглээнд хангалттай эсэх, мянган төгрөгөөр.....	32
Хүснэгт 4.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, даатгалд хамрагдсан байдал, улсаар, хувь.....	35
Хүснэгт 5.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улс гуйвуулга хийсэн эсэх, нөхцөл байдал.....	37
Хүснэгт 5.2. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмжийн жилийн дундаж хэмжээ, хүйсээр, насны бүлгээр, мянган төгрөгөөр.....	39
Хүснэгт 5.3 Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмжийн жилийн дундаж хэмжээ, улсаар.....	38
Хүснэгт 5.4 Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх хувь, улсаар.....	39
Хүснэгт 6.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, иргэдийн ирээдүйн төлөвлөгөө, хувь.....	43
Хүснэгт 6.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улс руу буцах төлөвлөгөөтэй эсэх, улсаар, хугацаагаар.....	44
Хүснэгт 6.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад амьдарч байгаа иргэдийг дэмжих тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлэх шаардлагатай эсэх, хувь	49

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.1. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын зохион байгуулалт	15
Зураг 2.1. Судалгаанд оролцогчдын хүйсийн харьцаа, зарим улсуудаар, хувь.....	16
Зураг 2.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, боловсролын түвшин, хувиар.....	16
Зураг 2.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хаана боловсрол эзэмшсэнээр, хувь	17
Зураг 2.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хамт амьдарч байгаа гишүүдийн тооны бүлгээр, хувиар.....	19
Зураг 2.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хамт амьдардаг өрхийн гишүүний хамаарлаар, хувиар (давхардсан тоогоор).....	19
Зураг 3.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаад улсад амьдарсан хугацаагаар, хувь	20
Зураг 3.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, төрсөн аймгаар, хувь	20
Зураг 3.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсад хамгийн сүүлд амьдарч байсан газар, хувиар	21
Зураг 3.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суух зөвшөөрөлтэй эсэх, улсаар, хувь	22
Зураг 3.5. Бэрхшээл тулгарсан судалгаанд оролцогчдын тоо, бэрхшээлийн төрөл, хүйсээр, хувь, давхардсан тоогоор	25
Зураг 3.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, төрөөс үйлчилгээ авахад бэрхшээл тулгарсан эсэх, хувиар	25
Зураг 3.7. Төрийн үйлчилгээ авахад хүндрэлтэй гэж хариулсан судалгаанд оролцогчдын тоо, төрийн үйлчилгээ авахад тулгарч буй асуудлууд, хувиар	26
Зураг 3.8. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадагш явах зардлаа шийдвэрлэсэн байдал, хувиар	26
Зураг 3.9. Судалгаанд оролцогчдын тоо, тэдгээрийн амьдрал гарсан эерэг өөрчлөлт, хувиар, давхардсан тоогоор	27
Зураг 3.10. Судалгаанд оролцогчдын тоо, тэдгээрийн амьдрал гарсан сөрөг өөрчлөлт, хувиар, давхардсан тоогоор	27
Зураг 4.1. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчид, байнга хөдөлмөр эрхлэгч, хэвийн нөхцөлд хөдөлмөр эрхлэгчдийн хувийн жин	30
Зураг 4.2. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, хүйс, мянган төгрөгөөр ...	30
Зураг 4.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, орлогын эх үүсвэрээр, хувь, давхардсан тоогоор.....	31
Зураг 4.4. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, насны бүлэг, боловсролын түвшин, байдлаар, мянган төгрөгөөр	31
Зураг 4.5. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, ажлын байдал, хэрэглээнд хангалттай эсэхээр, мянган төгрөгөөр	33
Зураг 4.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, даатгалд хамрагдсан байдал, хувь.....	34
Зураг 5.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмж илгээсэн зорилгоор, хувь, давхардсан тоогоор	37
Зураг 5.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмжийг хүлээн авагчийн төрлөөр, хувь, давхардсан тоогоор.....	38
Зураг 5.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, явуулсан илгээмжийн төрлөөр, хувь, давхардсан тоогоор	38
Зураг 5.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмжийг явуулахад бэрхшээл тулгардаг эсэх, хувь	38
Зураг 5.5. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн тоо, жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх хувиар	40
Зураг 5.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэддэг эсэх, хувиар	41

Зураг 5.7. Хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэдлэгтэй судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэдээлэл олж авсан сувгаар, хувь, давхардсан тоогоор..... 41

Зураг 5.8. Хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, төлөвлөж байгаа хөрөнгө оруулалтын хэлбэр, хувиар, давхардсан тоогоор 41

Зураг 5.9. Хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулалт хийхээр сонирхож байгаа салбар, хувиар, давхардсан тоогоор 42

Зураг 6.1. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, буцаж ирээд амьдрах байршил, хувиар 43

Зураг 6.2. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, буцах шийдвэр гаргахад нөлөөлсөн гол шалтгаан, хувиар, давхардсан тоогоор..... 45

Зураг 6.3. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, Монгол улсад ирээд хийхээр төлөвлөж байгаа хөдөлмөр эрхлэлтийн хэлбэр, хувь, давхардсан тоогоор 45

Зураг 6.4. Цалин хөлстэй хөдөлмөр болон бизнес эрхлэх иргэдийн тоо, Монгол улсад ирээд ажиллахаар төлөвлөсөн салбар, хувь 46

Зураг 6.5. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, Монгол Улсад амьдрахад хамгийн түрүүнд шийдвэрлэх асуудлын төрөл, хувиар, давхардсан тоогоор 47

Зураг 6.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсад нэвтрүүлж болох шинэлэг санаа, хувиар, давхардсан тоогоор 47

Зураг 6.7. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсын иргэд гадаадад амьдарснаар Монгол Улсад оруулж буй хувь нэмэр, хувиар, давхардсан тоогоор 48

Зураг 6.8. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улсын иргэд гадаадад амьдарснаар Монгол Улсад үзүүлж буй сөрөг нөлөө, хувиар, давхардсан тоогоор 48

Зураг 6.9. Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн тоо, шийдвэр гаргалтад нөлөөлсөн шалтгаанаар, хувиар, давхардсан тоогоор..... 49

Зураг 6.10. Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн тоо, боловсролын түвшин, насны бүлгээр, хувиар..... 50

Зураг 6.11. Монгол Улс руу буцах төлөвлөөгүй иргэдийн гэрлэлт, одоогийн амьдарч байгаа улсад гэр бүлийн хамт амьдардаг эсэх, хувиар 50

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ

АНУ	- Америкийн Нэгдсэн Улс
БНСУ	- Бүгд Найрамдах Солонгос Улс
БНХАУ	- Бүгд Найрамдах Хятад Улс
ГХЯ	- Гадаад Харилцааны Яам
ДТГ	- Дипломат төлөөлөгчийн газар
НҮБ	- Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
ОУШХБ	- Олон Улсын Шилжилт Хөдөлгөөний Байгууллага
ОХУ	- Оросын Холбооны Улс
СЯ	- Сангийн Яам
ТӨШГ	- Тооллого, өгөгдлийн шинжилгээний газар
ҮАМАТ	- Үндэсний ажил, мэргэжлийн ангилал ба тодорхойлолт
ҮСХ	- Үндэсний Статистикийн Хороо
ХАОСТХ	- Хүн ам, орон сууцны тооллогын хэлтэс
ХБНГУ	- Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс
ХНХЯ	- Хөдөлмөр, Нийгмийн Хамгааллын Яам
ЭЗХЯ	- Эдийн Засгийн Хөгжлийн Яам

ОЙЛГОЛТ ТОДОРХОЙЛОЛТ

Байнга оршин суугаа газар: 183 хоногоос дээш хугацаагаар оршин сууж байгаа болон 183 хоногоос доош хугацаагаар сууж байгаа ч цаашид 183 хоногоос дээш хугацаагаар оршин суух нь тодорхой болсон газар нутгийг хэлнэ.

Байнга оршин суугч: Монгол Улсад 183 хоногоос дээш хугацаагаар оршин суугаа болон 183 хоногоос доош хугацаагаар сууж байгаа ч цаашид 183 хоногоос дээш хугацаагаар оршин суух нь тодорхой хүнийг хамруулна.

Гадаад шилжих хөдөлгөөн: Монгол Улсад өөр улс орноос шилжин ирэгчид болон Монгол Улсаас өөр улсад шилжин явагчдын хөдөлгөөний урсгал байна.

Гадаад шилжих хөдөлгөөнд оролцогч: Байнга оршин суудаг улс орноос 183 хоногоос дээш хугацаагаар өөр улсад шилжигчид байна. Гадаад шилжих хөдөлгөөнд оролцогчдод дараах хүмүүсийг хамруулна. Үүнд:

Монгол Улсын иргэний хувьд:

1. Гадаадад 183 хоногоос дээш хугацаагаар шилжин явж буй хүн;
2. Гадаадад 183 хоногоос дээш хугацаагаар оршин сууж байгаад эх орондоо 183 хоногоос дээш хугацаагаар шилжин ирж буй хүн;

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 16 дугаар зүйлийн 18 дахь хэсэгт “улсынхаа нутаг дэвсгэрт чөлөөтэй зорчих, түр буюу байнга оршин суух газраа сонгох, гадаадад явах, оршин суух, эх орондоо буцаж ирэх эрхтэй” гэж заасан нь иргэд шилжих хөдөлгөөнд сайн дураараа чөлөөтэй оролцох эрх зүйн боломжийг бүрдүүлдэг.

Үндэсний ажил мэргэжил, албан тушаалын жагсаалт, ангилал, тодорхойлолтыг Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайдын 2010 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдрийн 16 дугаар тушаалаар баталсан.

Мэргэжилтэн: Мэргэжилтэн гэдэгт биет бодис /физик/, гео судлалын мэргэжилтэн, математикч, актаурч, статистикч, амьд байгалийн ухааны мэргэжилтэн, инженер мэргэжилтэн (цахим технологиос бусад), цахилгаан, цахим технологийн инженер, архитектор, төлөвлөгч, газарзүйч, байрзүйч, дизайнч, хүний их эмч, сувилахуй, эх барихуйн мэргэжилтэн, уламжлалт, хавсарга анагаахын мэргэжилтэн, яаралтай тусламжийн эмч, малын эмч, эрүүл мэндийн бусад мэргэжилтэн, их, дээд сургуулийн дээд боловсролын багш, техник мэргэжлийн боловсролын багш, дунд боловсролын багш, анхан шатны болон сургуулийн өмнөх боловсролын багш, сурган хүмүүжүүлэгч, бусад багшлах мэргэжилтэн, санхүүгийн мэргэжилтэн, захиргааны мэргэжилтэн, борлуулалт, маркетинг, олон нийттэй харилцах албаны мэргэжилтэн, программ хангамж, хэрэглээний программ зохиогч, шинжээч, өгөгдлийн сан, сүлжээний мэргэжилтэн, эрх зүйн мэргэжилтэн, номын санч, архивч, музейн хариуцагч, нийгэм шашны мэргэжилтэн, зохиолч, сэтгүүлч, хэл шинжлэл, уран бүтээлч, жүжигчин багтана.

Менежер: Менежер гэдэгт хууль тогтоогч, удирдах албан тушаалтан, захирал, гүйцэтгэх захирал, бизнес, үйлчилгээ, захиргааны менежер, хөдөө аж ахуй, ой, загас ан агнуурын үйлдвэрлэлийн менежер, үйлдвэр, уурхай, барилга угсралт, хангамжийн түгээлтийн менежер, мэдээлэл, холбооны технологи үйлчилгээний менежер, мэргэшсэн үйлчилгээний менежер, зочид буудал, рестораны менежер, жижиглэн болон бөөний худалдааны менежер, холбогдох бусад үйлчилгээний менежер багтана.

ХУРААНГУЙ

Гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийн нөхцөл байдал судалгаа нь гадаад улсад байгаа Монгол Улсын иргэдийн нөхцөл байдлыг тодорхойлж, тэдгээрийн мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулгын өрхийн амьжиргаанд үзүүлэх нөлөөг судлахад чиглэгдсэн. Түүнчлэн буцах шилжилт хөдөлгөөнийг дэмжих бодлого боловсруулахад шаардлагатай суурь мэдээллийг бүрдүүлэх зорилготой.

Энэхүү судалгаанд БНСУ (Бүгд Найрамдах Солонгос Улс), АНУ (Америкийн Нэгдсэн Улс), Япон, Казахстан, Чех, Австрали, БНХАУ (Бүгд Найрамдах Хятад Улс), ХБНГУ (Холбооны Бүгд Найрамдах Герман Улс), Швед, Франц, ОХУ (Оросын Холбооны Улс), Турк, Австри, Швейцар, Их Британи болон бусад улсуудад 6, түүнээс дээш сарын хугацаагаар оршин суугаа 1865 иргэний мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийсэн. Эдгээр иргэдийн дундаж нас 35.3 (18-90 нас), дунджаар 6.6 жил (6 сар-41 жил) гадаадад амьдарсан ба 62.5 хувь нь эмэгтэй, 37.5 хувь нь эрэгтэй, 70 гаруй хувь нь дипломын болон түүнээс дээш боловсролтой, 34.2 хувь нь ганцаараа амьдардаг, 39.5 хувь нь өрхийн 1-3 гишүүнтэйгээ хамт амьдардаг байна.

Мөн судалгаанд хамрагдсан иргэдийн 85.0 хувь нь оршин суух зөвшөөрөлтэй байгаа ба дийлэнх нь суралцах, хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрөлтэй, 1347 (72.2 хувь) нь ажил эрхэлж байгаа. Ажил хийж байгаа 90.3 хувь нь хэвийн нөхцөлд, 54.6 хувь нь байнгын буюу тогтмол хугацаатай гэрээтэй, 69.7 хувь нь 7 хоногт 35-аас дээш цагаар ажилладаг байна. Гадаад улсад оршин суугаа эдгээр иргэдийн 73.9 хувь нь сүүлийн нэг жилийн хугацаанд Монгол Улсад гуйвуулга, илгээмж явуулсан байна. Тухайлбал, нэг иргэн жилд дунджаар 19.9 сая төгрөгийг ихэвчлэн өрхийн өдөр тутмын хэрэгцээнд зориулан илгээжээ.

Судалгаанд хамрагдагсдын 61.0 хувь нь Монгол Улсад буцаж ирэх төлөвлөгөөтэй бөгөөд үүний тал хувь нь 5 жил дотор буцахаар төлөвлөж байгаа бол 39.0 хувь нь нутаг буцах төлөвлөөгүй, 23.1 хувь нь оршин суугаа улсынхаа иргэн болох бодолтой байна. Харин буцаж ирэх төлөвлөгөөтэй иргэдийн хувьд эрүүл тав тухтай орчныг бүрдүүлэх, агаарын бохирдлыг бууруулах, эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах, хүнсний аюулгүй байдлыг хангах, эдийн засгийг тогтвортой байлгах зэрэг амьдрах орчин, нөхцөл, нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах асуудлыг шийдвэрлэхийг илүүтэй хүссэн байна.

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

1.1 Танилцуулга

Монгол Улс нь хилийн чанадад суралцаж, ажиллаж амьдарч байгаа иргэдийнхээ хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалах, аюулгүй байдлыг хангах, эх орондоо эргэн ирэхэд дэмжлэг үзүүлэх чиглэлээр шат дараатай бодлого, хөтөлбөрийг боловсруулж, хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Тухайлбал, Монгол Улсын Гадаад Бодлогын Үзэл Баримтлал, Монгол Улсын Засгийн Газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт гадаадад ажиллаж, амьдарч байгаа иргэдийг эх орондоо эргэн ирж ажиллах, хилийн чанадаас улс орныхоо эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд хувь нэмэр оруулах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх талаар тусгасан.

Манай улсын иргэд сурч боловсрох, хөдөлмөр эрхэлж, амьжиргаагаа дээшлүүлэх, бизнес эрхлэх, эрүүл мэндийн үйлчилгээ авах, гэр бүл болох зэрэг олон шалтгаанаар гадаадын улс орнуудад зорчих хөдөлгөөн улам бүр нэмэгдсэн.

ҮСХ-ны зохион байгуулж явуулдаг Хүн ам, орон сууцны тооллого нь гадаад шилжих хөдөлгөөний статистикийн үндсэн эх үүсвэр болох бөгөөд гадаадад 6, түүнээс дээш сарын хугацаагаар оршин сууж, ажиллаж, амьдарч, сурч байгаа иргэдийн тоо мэдээллийг тодорхойлох асуудлыг тооллогын тухай хуульд тусгасан. Тооллого нь хөгжлийн үр дүнтэй төлөвлөлт, бодитой шийдвэр гаргахад үндсэн мэдээллийн эх үүсвэр болдог ч гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийн нийгэм, эдийн засгийн нөхцөл байдал, тэдгээрийн өрхийн аж, амьдралд үзүүлэх үр нөлөөг судлахад хангалттай бус байна.

Иймд Үндэсний статистикийн хороо нь НҮБ-ын Олон улсын шилжилт хөдөлгөөний байгууллага (ОУШХБ)-тай хамтран “Гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийн нөхцөл байдал” судалгааг зохион байгууллаа.

1.2 Судалгааны аргачлал

Судалгаа нь гадаад улсад байгаа Монгол Улсын иргэдийн нөхцөл байдлыг тодорхойлж, тэдгээрийн мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулгын өрхийн амьжиргаанд үзүүлэх нөлөөг судлахад чиглэгдсэн. Түүнчлэн буцах шилжилт хөдөлгөөнийг дэмжих бодлого боловсруулахад шаардлагатай суурь мэдээллийг бүрдүүлэх нь судалгааны үндсэн зорилт болно.

Түүврийн арга зүй

Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын үндсэн нэгж нь гадаадад ажиллаж, амьдарч буй Монгол Улсын харьяат насанд хүрсэн (18, түүнээс дээш насны) иргэн байна. Хамрах хүрээг улс болгоноор нарийвчлан тогтоож, иргэдийн жагсаалтыг бэлтгэхэд хүндрэлтэй тул энэхүү судалгаанд магадлалт бус түүврийн аргыг ашигласан. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны улсын тооллогоор Монгол Улсын харьяат 122.3 мянган иргэн гадаадад оршин сууж, ажиллаж, амьдарч байна. Энэхүү тоонд үндэслэн Монгол улсын иргэдийн дийлэнх нь оршин суугаа 15 орныг сонгон, түүврийн хэмжээг 2500 байхаар тооцсон.

Түүврийн хуваарилалтыг хийхдээ эхлээд улсуудыг хамгийн их иргэн тоологдсон дарааллаар эрэмбэлж, тэдгээрт харгалзах түүврийн хэмжээг ихээс бага байхаар зорилттойгоор хуваарилсан. Эдгээр 15 улсад нийт гадаад улсад байгаа иргэдийн 92.4 хувь нь тооллогын үед амьдарч байжээ.

Хүснэгт 1.1. Хүн ам, орон сууцны 2020 оны тооллогоор гадаадад тоологдсон иргэдийн тоо болон судалгаанд хамруулахаар төлөвлөсөн иргэдийн тоо, улсаар

№	Тив	Улс	Гадаадад тоологдсон иргэдийн тоо (ХАОСТ-2020)	Төлөвлөсөн түүврийн хэмжээ
1	Ази	БНСУ	39 982	440
2	АНУ	АНУ	19 970	300
3	Ази	Япон	8 772	200
4	Ази	Казахстан	7 218	190
5	Европ	Чех	5 997	170
6	Австрали	Австрали	5 538	160
7	Ази	БНХАУ	5 146	160
8	Европ	ХБНГУ	3 972	140
9	Европ	Швед	3 951	140
10	Европ	Франц	3 102	120
11	Европ	ОХУ	2 814	120
12	Ази	Турк	2 716	110
13	Европ	Австри	1 676	90
14	Европ	Швейцар	1 469	80
15	Европ	Их Британи	1 466	80
Нийт			113 789	2500

Судалгааны асуулга, үзүүлэлт

Судалгааны асуулгыг Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага (НҮБ)-ын шилжих хөдөлгөөний шинжээчдийн бүлгээс боловсруулсан олон улсын шилжих хөдөлгөөний стандарт асуулгын зөвлөмж, Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам (ХНХЯ)-ны захиалгаар Хүний хөгжил судалгаа, сургалтын төвийн 2015 онд явуулсан судалгааны асуулга, Монгол Улсад баримталж байгаа бодлого, хөтөлбөрийн зорилго, зорилт зэрэгт үндэслэн боловсруулсан (Хавсралт 1).

Судалгааны асуулга нь дараах 5 үндсэн бүлгийн 75 асуултаас бүрдэнэ. Үүнд:

- Ерөнхий асуулга
- Шилжилт хөдөлгөөн
- Хөдөлмөр эрхлэлт
- Гуйвуулга, илгээмж, хөрөнгө оруулалт
- Ирээдүйн төлөвлөгөө багтана.

Хүснэгт 1.2. Судалгааны асуулгын хураангуй тайлбар, бүлэг бүрээр

№	Бүлэг, асуултын дугаар	Бүлгийн тайлбар	Хүлээгдэж буй үр дүн
1	Ерөнхий асуулга G1-G13	Тухайн судалгаанд оролцогчийн одоо амьдарч байгаа улс, нас, хүйс, боловсрол, мэргэжил, гэр бүлийн байдал, сууцны төрөл зэрэг ерөнхий асуултууд багтсан.	Энэ бүлгээс судалгаанд хамрагдагчдын нийгэм, хүн ам зүйн ерөнхий дүр зургийг харуулах зорилт тавьсан.
2	Шилжилт хөдөлгөөн M1-M17	Гадаад улсад оршин сууж буй хугацааг хэдэн онд Монгол Улсаас гарсан, одоо байгаа улсдаа хэзээнээс амьдарч байгаа зэрэг асуултаар, явсан зорилго, хууль ёсоор амьдардаг эсэх, гадаад улсад очсоны дараа тохиолдсон бэрхшээлүүд, амьдралд нь гарсан эерэг, сөрөг өөрчлөлтүүд, гадаад улс руу явах зардлаа хэрхэн шийдвэрлэсэн зэрэг асуултууд багтсан.	Гадаад улсад оршин суух шалтгаан, хугацаа зэрэг шилжих хөдөлгөөнтэй холбоотой гол мэдээллийг харуулах зорилт тавьсан.
3	Хөдөлмөр эрхлэлт L1-L17	Хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал, сарын дундаж орлого, даатгалд хамрагддаг эсэх, гадаад руу явахаас өмнө Монгол Улс дах хөдөлмөр эрхлэлтийн байдал зэрэг асуултууд багтсан.	Хөдөлмөр эрхлэлтийн нөхцөл байдлыг харуулах зорилт тавьсан.
4	Гуйвуулга, илгээмж, хөрөнгө оруулалт S1-S15	Монгол Улсад байгаа гэр бүлийнхэнтэйгээ харилцаа, холбоо тогтоож байгаа эсэх; мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулга явуулдаг эсэх, гуйвуулгын хэмжээ, илгээх болсон зорилго, хүлээн авагч; холбоотой хүндрэл бэрхшээл, Монгол Улсад хөрөнгө оруулах боломжийн талаарх асуултууд багтсан.	Гадаад улсад оршин суугаа иргэд нь Монгол Улсдаа оруулж буй мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулга, хөрөнгө оруулалт хийх сонирхол зэрэг эдийн засгийн үр нөлөөг харуулах зорилт тавьсан.
5	Ирээдүйн төлөвлөгөө F1-F13	Төрөөс иргэдийг буцаж ирэхэд шийдвэрлэх асуудал, гадаадад удаан хугацаагаар оршин суух эерэг, сөрөг тал, мөн оршин суугаа улсаас Монгол Улсад эргэн очихдоо аль аймаг/хотод амьдрах гэсэн асуултууд багтсан.	Төрөөс иргэдийг буцаж ирэхэд нэн түрүүнд шийдвэрлэвэл зохих асуудлыг тодорхойлж, эрэмбэлэх, улмаар иргэдийн эх нутагтаа буцах төлөвлөгөөг харуулах зорилт тавьсан.

Мэдээлэл цуглуулалтын арга

Мэдээлэл цуглуулалтыг гүйцэтгэхдээ цахим хуудсанд суурилсан асуулгын программыг боловсруулж ашигласан. Гадаад улсад оршин суугаа Монгол Улсын иргэд сайн дурын үндсэн дээр www.moncitizen.gov.mn цахим холбоосоор нэвтэрч судалгааны асуулгыг бөглөсөн.

Судалгааны тухай мэдээлэл, асуулгын холбоос (www.moncitizen.gov.mn)-ыг ГХЯ, Дипломат төлөөлөгчийн газар, тэдэнтэй хамтран ажилладаг гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдэд үйлчилдэг төрийн бус байгууллагуудын цахим хуудас, нийгмийн сүлжээний сувгийг ашиглан түгээж, иргэдийг идэвхтэй оролцуулах сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулсан.

Түүнчлэн цахим сүлжээ ашиглах боломжгүй тохиолдолд тухайн оронд үйл ажиллагаа явуулж буй Дипломат төлөөлөгчийн газар иргэдээс нүүр тулсан ярилцлагын аргаар, цаасаар мэдээллийг цуглуулж, ҮСХ-нд цахим шуудангаар дамжуулсан.

Мэдээлэл цуглуулалтыг 2023 оны 5-р сарын 25-наас 6-р сарын 14-ний өдрийн хооронд нийт 21 хоног хугацаанд гүйцэтгэсэн. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтад ГХЯ-ны Консулын газар болон 15 орны дипломат төлөөлөгчийн газрын 50 ажилтан оролцсон болно.

Мэдээлэл боловсруулалт

Судалгааны цаасаар нөхсөн асуулгыг шивэх, кодлох, шалгах, засварлах болон үр дүнгийн хүснэгтийг боловсруулахад статистик судалгааны SPSS программыг ашигласан. Мэдээллийн үзүүлэлт хоорондын уялдааны шалгалтыг гурван үе шаттайгаар хийсэн. Үүнд:

1. Өгөгдлийг программ хангамжид оруулахад,
2. Өгөгдлийг боловсруулахад,
3. Үр дүнгийн тооцоолол хийхэд тус тус гүйцэтгэсэн.

Судалгааны үр дүнгийн зорилттой уялдуулж, мэдээллийн боловсруулалт, дүн шинжилгээнд дараах ангилал, бүлэглэлтийг ашигласан. Үүнд:

А. Ангиллууд:

- Боловсролын түвшний ангилал
- Ажил эрхлэлтийн салбарын ангилал
- Ажил мэргэжлийн ангилал

Б. Бүлэглэлт:

- Оршин суугаа улсаар
- Хүйсээр
- Насны бүлгээр
- Мөнгөн ба мөнгөн бус гуйвуулгын хэмжээ
- Сарын дундаж орлогоор
- Бусад.

1.3 Мэдээлэл цуглуулалтын зохион байгуулалт

Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын өмнө ГХЯ-ны Консулын газар болон дипломат төлөөлөгчийн газрын ажилтнуудад цахим сургалтыг зохион байгуулж, хамтран ажиллах талаар танилцуулсан. Мөн гадаад улсад Монгол Улсын иргэдийн төлөө үйл ажиллагаа явуулдаг ТББ-ын ажилтан, удирдлагуудад судалгааны зорилго, хүрэх үр дүнгийн танилцуулга, чиглэлийг өгч ажилласан.

Зураг 1.1. Судалгааны мэдээлэл цуглуулалтын зохион байгуулалт

Мэдээлэл цуглуулах явцад гадаад улсад оршин суугаа Монгол Улсын иргэдийг судалгаанд идэвхтэй оролцуулах зорилгоор богино хэмжээний 2 дүрс бичлэг, 14 зурагт хуудсыг боловсруулж ГХЯ, ДТГ-ын албан ёсны цахим хуудас, нийгмийн сүлжээний суваг (Facebook)-т байршуулсан. Мөн үндэсний томоохон телевизүүдээр дамжуулан иргэдэд судалгааны талаар ойлголт, ач холбогдлыг тайлбарлан таниулах ажлыг гүйцэтгэсэн.

Судалгаанд оролцогчид сайн дурын үндсэн дээр өөрсдийн цахим төхөөрөмжийг ашиглан судалгааны асуулгыг нөхөж, ҮСХ-ны холбогдох албан хаагчид мэдээллийн чанар, бүрдэлтэд хяналт тавьж ажилласан.

1.4 Хариултын түвшин

Судалгаанд гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа 18, түүнээс дээш насны нийт 2023 иргэд сайн дураар хамрагдсанаас 158 оролцогчийн мэдээлэл, үүнээс

- давхардсан болон бүрэн бус 13,
- гадаад улсад харьяалалтай 124,
- аль ч улсад харьяалалгүй 21 гэсэн шалтгаанаар хасагдаж, үлдсэн 1865 иргэний мэдээллийг тайланг боловсруулахад ашигласан.

Хүснэгт 1.3. Судалгаанд оролцогчдын нийт тоо, тайлан боловсруулахад боломжтой болон хасагдсан шалтгаанаар

Үзүүлэлт	Тоо	Хувь
Тайлан боловсруулахад боломжтой асуулга бөглөсөн иргэдийн тоо	1865	92.2
Мэдээлэл боловсруулалтаас хасагдсан	158	7.8
Давхардсан, мэдээлэл бүрэн бус	13	0.6
Гадаад улсад харьяалалтай (Өөр улсад)	124	6.1
Харьяалалгүй	21	1.0
Нийт	2023	100.0

Өөр улсын харьяат болсон 124 иргэн Казахстан (49), АНУ (18), Франц (12), Их Британи (11), Ирланд (11), Швед (8), БНСУ (6), Чех (4), Австрали (3), Турк (3), Япон (3) болон бусад улсад амьдарч байна.

2 СУДАЛГААНД ОРОЛЦОГЧДЫН ШИНЖ БАЙДАЛ

2.1 Хүн ам зүйн мэдээлэл

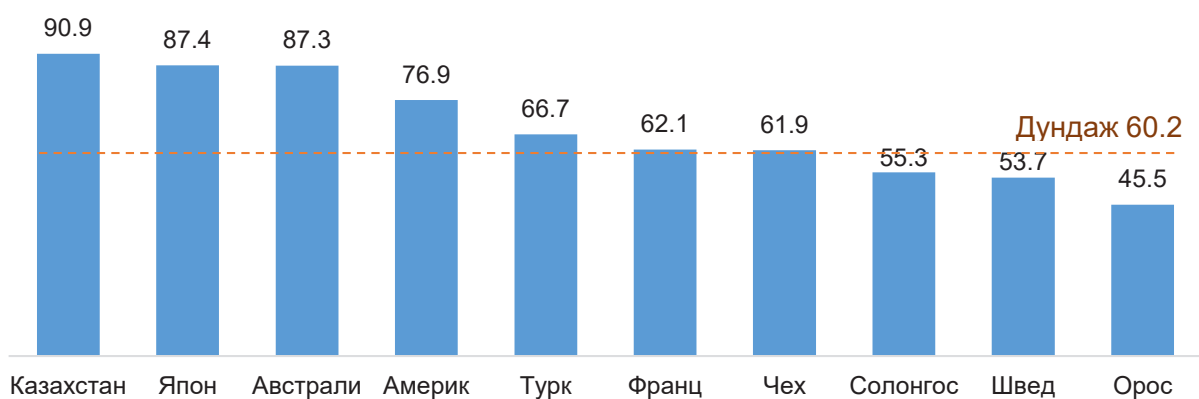
Судалгаанд оролцсон тайлан боловсруулах боломжтой гэж үзсэн 1865 иргэдийн бүрдүүлсэн мэдээллийг ашиглан мэдээлэл боловсруулалтыг гүйцэтгэсэн. Цаашид, эдгээр иргэдийг судалгаанд оролцогчид гэж авч үзнэ. Судалгаанд оролцогчдын 37.6 хувь нь эрэгтэйчүүд, 62.4 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Хүснэгт 2.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хүйсийн харьцаа, насны бүлэг, хүйсээр, хувь

Насны бүлэг	Бүгд	Эрэгтэй	Эмэгтэй	Хүйсийн харьцаа
18-22	177	68	109	62.4
23-30	449	188	261	72.0
31-40	738	278	460	60.4
41-50	371	124	247	50.2
51, түүнээс дээш	130	43	87	49.4
Бүгд	1865	701	1164	60.2

Судалгаанд оролцогчдын насны бүлгийг авч үзэхэд 23-40 насны бүлгийн иргэд хамгийн өндөр хувь (63.6 хувь)-ийг эзэлж байна.

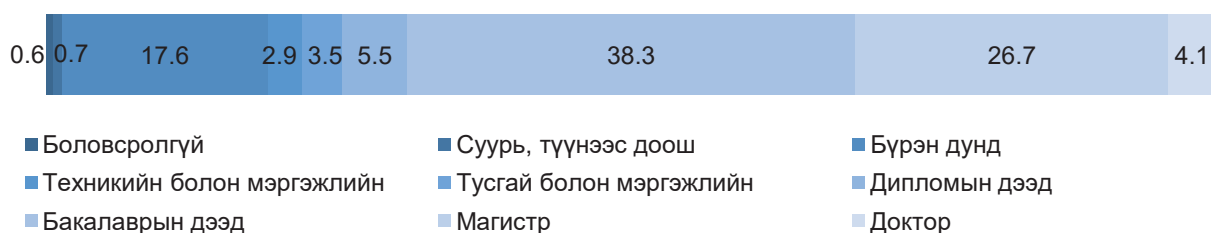
Зураг 2.1. Судалгаанд оролцогчдын хүйсийн харьцаа, зарим улсуудаар, хувь

Судалгаанд оролцогч 100 эмэгтэй тутам дунджаар 60.2 эрэгтэй ногдож байгаа бөгөөд оршин суугаа улсуудаар харилцан адилгүй байна. Судалгаанд оролцогчдын дундаж хүйсийн харьцаанаас Казахстан, Япон, Австрали, АНУ, Турк, Франц, Чех улсуудынх өндөр дүнтэй байна.

Судалгаанд оролцогчдын 0.6 хувь нь боловсролгүй, 99.4 хувь нь боловсролтой иргэн байгаа бөгөөд үүнээс 43.8 хувь нь бакалаврын болон дипломын дээд, 30.8 хувь нь магистр болон доктор, 17.6 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой иргэд байна.

Зураг 2.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, боловсролын түвшин, хувиар

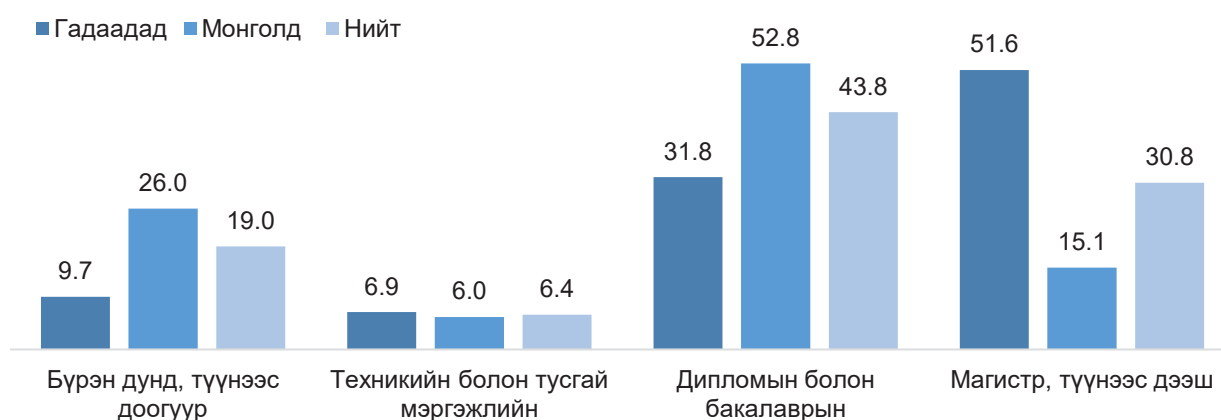
Судалгаанд оролцогчдын боловсролын түвшнийг улсуудаар авч үзвэл АНУ, БНСУ, БНХАУ-д магистр, түүнээс дээш, Япон, Австрали, Их Британи, Франц улсуудад дипломын болон бакалаврын боловсролтой иргэд тэргүүлж байна.

Хүснэгт 2.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, боловсролын түвшин, оршин суугаа улс, хувиар

Улс	Бүрэн дунд, түүнээс доогуур	Техникийн болон тусгай мэргэжлийн	Дипломын болон бакалаврын	Магистр, түүнээс дээш
Чех	40.4	7.4	47.1	5.1
БНХАУ	41.2	4.1	22.4	32.4
ОХУ	41.7	2.1	27.1	29.2
Швед	30.2	12.7	46.0	11.1
Казахстан	25.9	11.6	47.6	15.0
Франц	23.4	11.2	48.6	16.8
Турк	20.0	14.0	44.0	22.0
Швейцар	21.6	7.8	43.1	27.5
ХБНГУ	19.0	6.9	50.0	24.1
Австри	10.0	15.0	45.0	30.0
Япон	9.8	6.7	58.3	25.2
БНСУ	9.8	4.9	38.9	46.5
Их Британи	11.8	1.5	52.9	33.8
АНУ	8.7	3.5	43.0	44.8
Австрали	4.7	5.4	56.8	33.1
Бусад улс	14.2	0.9	45.3	30.8
Бүгд	19.0	6.4	43.8	30.8

Судалгаанд оролцогч магистр, түүнээс дээш боловсролтой иргэдийн 51.6 хувь нь гадаадад боловсрол эзэмшсэн бол дипломын, бакалаврын дээд боловсролтой иргэдийн 52.8 хувь нь Монгол Улсад боловсрол эзэмшсэн байна.

Зураг 2.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хаана боловсрол эзэмшсэнээр, хувь

Судалгаанд оролцогчдын 75.0 хувь нь мэргэжилтэн болон менежер гэсэн үндсэн мэргэжилтэй байна. Судалгаанд оролцогчдын үндсэн мэргэжлийг хүйсийн хувьд авч үзэхэд эрэгтэй, эмэгтэй ялгаагүй мэргэжилтэн давамгайлж байна.

Хүснэгт 2.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, үндсэн мэргэжил, хүйсээр, ҮАМАТ-оор, хувь

ҮАМАТ	Хүйс				Нийт	
	Эрэгтэй		Эмэгтэй			
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Зөвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	2	0.3	-	-	2	0.1
Менежер	60	8.6	87	7.5	147	7.9
Мэргэжилтэн	448	63.9	803	69.0	1251	67.1
Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	22	3.1	31	2.7	53	2.8
Контор, үйлчилгээний ажилтан	12	1.7	33	2.8	45	2.4
Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	18	2.6	51	4.4	69	3.7
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	2	0.3	2	0.2	4	0.2
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан	54	7.7	37	3.2	91	4.9
Машин механизм, төхөөргийн операторч, угсрагч	28	4.0	6	0.5	34	1.8
Энгийн ажил, мэргэжил	2	0.3	3	0.3	5	0.3
Мэргэжилгүй	11	1.6	25	2.1	36	1.9
Хариулаагүй	42	6.0	86	7.4	128	6.9
Нийт	704	100.0	1164	100.0	1865	100.0

Судалгаанд оролцогчдын 64.0 хувь нь гэрлэсэн (батлуулсан болон батлуулаагүй), 30.3 хувь нь гэрлээгүй байна. Насны бүлэг нэмэгдэх тусам гэрлээгүй иргэдийн хувийн жин буурах хандлагатай байна.

Хүснэгт 2.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гэрлэлтийн байдал, насны бүлгээр, хувь

Насны бүлэг	Бүгд	Гэрлээгүй	Гэрлэсэн, батлуулсан	Гэрлэсэн, батлуулаагүй	Салсан/ тусгаарласан	Бэлэвсэн
Бүгд	100.0	30.3	56.6	7.4	4.3	1.4
18-22	100.0	95.5	3.4	0.6	0.0	0.6
23-30	100.0	53.5	33.9	10.9	1.6	0.2
31-40	100.0	16.7	69.1	8.7	5.0	0.5
41-50	100.0	7.3	81.1	5.1	5.1	1.3
51, түүнээс дээш	100.0	4.6	66.2	3.8	13.1	12.3

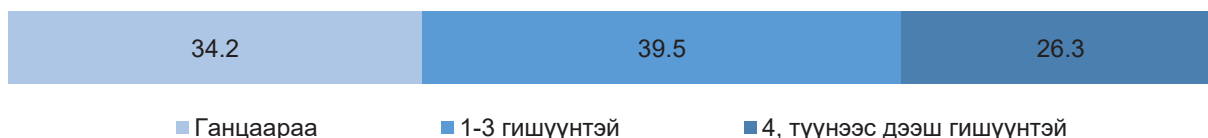
ОХУ, БНХАУ улсад амьдарч байгаа иргэдийн 54.7-60.4 хувь нь гэрлээгүй, Чех, Швед, Франц, Швейцар, АНУ, Их Британи, БНСУ, Япон, ХБНГУ, Австрали, Австри амьдарч байгаа иргэдийн 50.0-79.4 хувь нь гэрлэлтээ батлуулсан байна.

Хүснэгт 2.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гэрлэлтийн байдал, улсаар, хувь

Улс	Бүгд	Гэрлээгүй	Гэрлэсэн, батлуулсан	Гэрлэсэн, батлуулаагүй	Салсан/ тусгаарласан	Бэлэвсэн
БНСУ	100.0	28.3	55.4	8.2	7.1	1.1
АНУ	100.0	18.3	70.0	7.0	3.5	1.3
Япон	100.0	40.5	53.4	4.3	0.6	1.2
Казахстан	100.0	40.1	49.0	4.8	4.1	2.0
Чех	100.0	19.1	52.9	22.1	2.9	2.9
Австрали	100.0	13.5	79.1	4.7	2.7	0.0
БНХАУ	100.0	54.7	38.8	3.5	1.8	1.2
ХБНГУ	100.0	37.9	55.2	0.0	3.4	3.4
Швед	100.0	9.5	79.4	4.8	3.2	3.2
Франц	100.0	22.4	55.1	15.9	3.7	2.8
ОХУ	100.0	60.4	31.3	6.3	0.0	2.1
Турк	100.0	30.0	44.0	16.0	10.0	0.0
Австри	100.0	35.0	50.0	10.0	5.0	0.0
Швейцар	100.0	33.3	43.1	2.0	19.6	2.0
Их Британи	100.0	32.4	63.2	0.0	4.4	0.0
Бусад улс	100.0	34.2	60.5	2.6	2.6	0.0

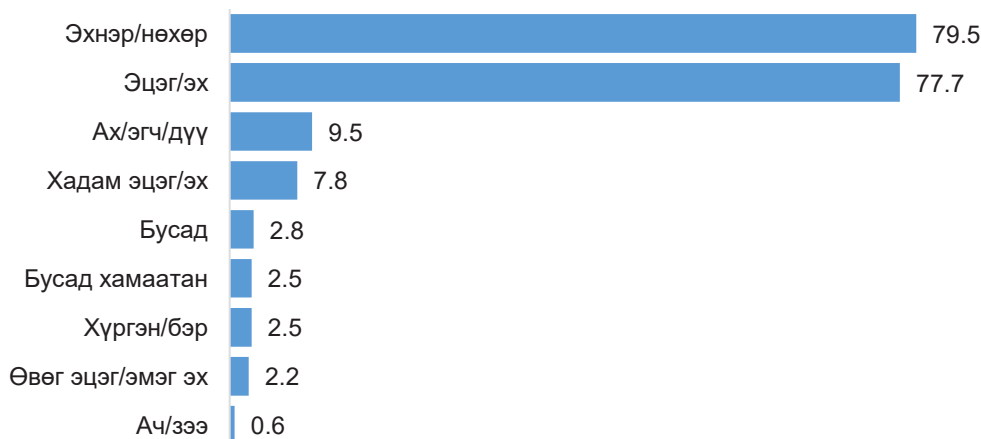
Судалгаанд оролцогчдын 65.8 хувь нь өрхийн 1, түүнээс дээш гишүүнтэй хамт амьдардаг бөгөөд 39.5 хувь нь 1-3 гишүүнтэйгээ, 26.3 хувь нь 4, түүнээс дээш гишүүнтэйгээ амьдарч байна.

Зураг 2.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хамт амьдарч байгаа гишүүдийн тооны бүлгээр, хувиар

Гэр бүлийн аль нэг гишүүнтэйгээ хамт амьдардаг иргэдийн 79.5 хувь нь эхнэр/нөхөр, 77.7 хувь нь хүү/охины хамт буюу гэр бүлээрээ амьдарч байна.

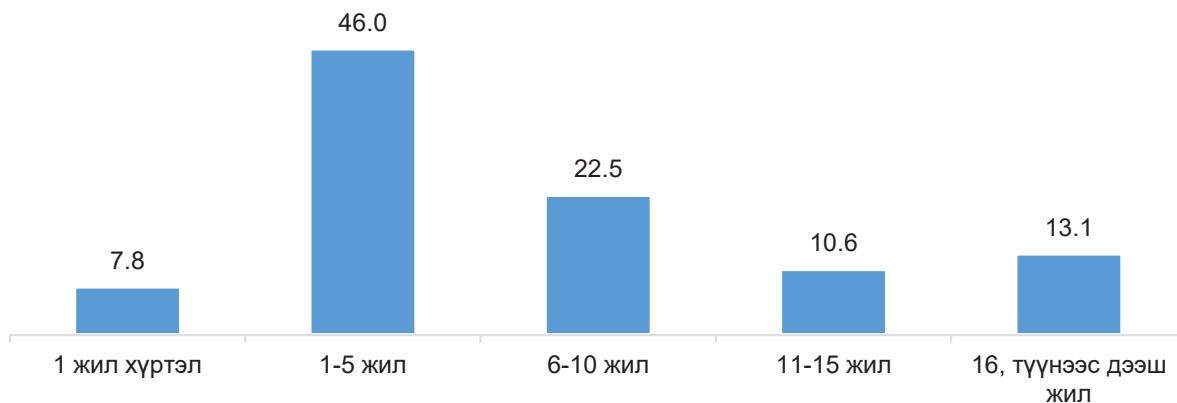
Зураг 2.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хамт амьдардаг өрхийн гишүүний хамаарлаар, хувиар (давхардсан тоогоор)

3 ШИЛЖИХ ХӨДӨЛГӨӨН

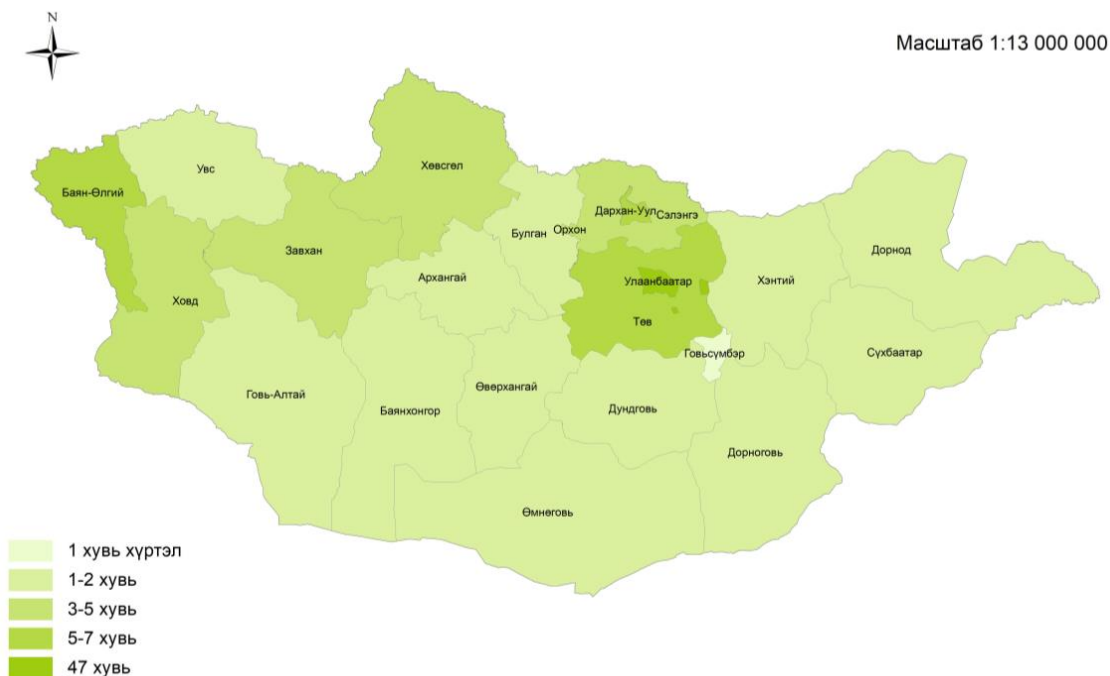
Судалгаанд оролцогчид нь дунджаар 6.6 жил гадаадад амьдарч байгаа бөгөөд тэдгээрийн 7.8 хувь нь 1 жил хүртэл, 46.0 хувь нь 2-5 жил, 22.5 хувь нь 6-10 жил, 10.6 хувь нь 11-15 жил, 13.1 хувь нь 16, түүнээс дээш жил амьдарсан байна.

Зураг 3.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаад улсад амьдарсан хугацаагаар, хувь

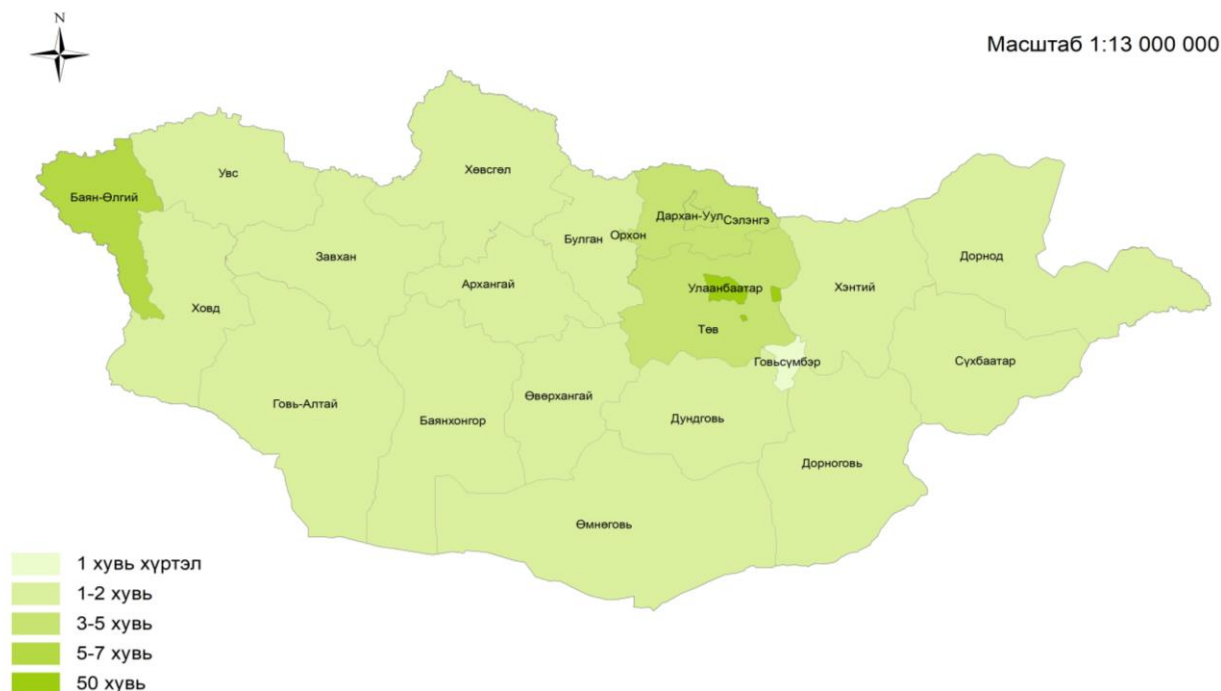
Судалгаанд оролцогчдын 98.9 хувь нь Монгол Улсад, 1.1 хувь нь гадаад улсад төржээ. Монгол Улсад төрсөн иргэдийн 46.3 хувь нь Улаанбаатарт, 4.8-7.0 хувь нь Баян-өлгий, Дархан-Уул, Төв аймагт, 3.1-3.4 хувь нь Орхон, Сэлэнгэ, Завхан аймагт, 2.0-2.7 хувь нь Ховд, Хөвсгөл, Өвөрхангай, Дорнод, Дундговь, Архангай, Говь-Алтай, Увс аймагт, 1.0 хүртэл хувь нь бусад аймагт төрсөн байна.

Зураг 3.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, төрсөн аймгаар, хувь

Судалгаанд оролцогчид хамгийн сүүлд 50.2 хувь нь Улаанбаатарт, 6.5 хувь нь Баян-өлгий аймагт, 2.5-4.5 хувь нь Дархан-Уул, Төв, Орхон, Сэлэнгэ, Завхан, Хөвсгөл аймагт, 1.1-2.2 хувь нь Увс, Ховд, Говь-Алтай, Архангай, Баянхонгор, Булган, Өвөрхангай, Өмнөговь, Дундговь, Дорноговь, Хэнтий, Сүхбаатар, Дорнод аймагт, 0.4 хувь нь Говьсүмбэр аймагт оршин сууж байсан байна.

Зураг 3.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсад хамгийн сүүлд амьдарч байсан газар, хувиар

Судалгаанд оролцогчдын 63.9 хувь нь хувиараа ажиллах, суралцах зорилгоор гадаад оронд шилжин иржээ. Эрэгтэйчүүдийн 36.8 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхлэх, эмэгтэйчүүдийн 33.5 хувь нь суралцах зорилгоор ирсэн байна. Үндсэн зорилгыг насны бүлгээр авч үзвэл, 18-22 насныхны 85.9 хувь, 23-30 насныхны 47.9 хувь нь суралцах, 31-40 насныхны 36.7 хувь, 41-50 насныхны 33.4 хувь нь хувиараа ажиллах зорилгоор шилжин ирсэн байна.

Хүснэгт 3.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад ирсэн үндсэн зорилго, насны бүлэг, хүйсээр, хувь

Үзүүлэлт	Бүгд	Суралцах	Хувиараа ажиллах	Гэр бүлийн шалтгаанаар оршин суух	Хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах	Албан томилолтоор ажиллах	Бусад
Хүйс							
Эрэгтэй	100.0	30.1	36.8	7.1	1.7	8.3	16.0
Эмэгтэй	100.0	33.5	28.7	17.2	1.3	5.2	14.2
Насны бүлэг							
18-22	100.0	85.9	4.5	4.5	0.0	1.1	4.0
23-30	100.0	47.9	30.1	8.0	1.3	3.1	9.6
31-40	100.0	25.6	36.7	12.7	1.5	6.0	17.5
41-50	100.0	11.6	33.4	24.0	1.6	10.5	18.9
51, түүнээс дээш	100.0	1.5	41.5	17.7	3.1	14.6	21.5
Нийт	100.0	32.2	31.7	13.4	1.4	6.3	14.9

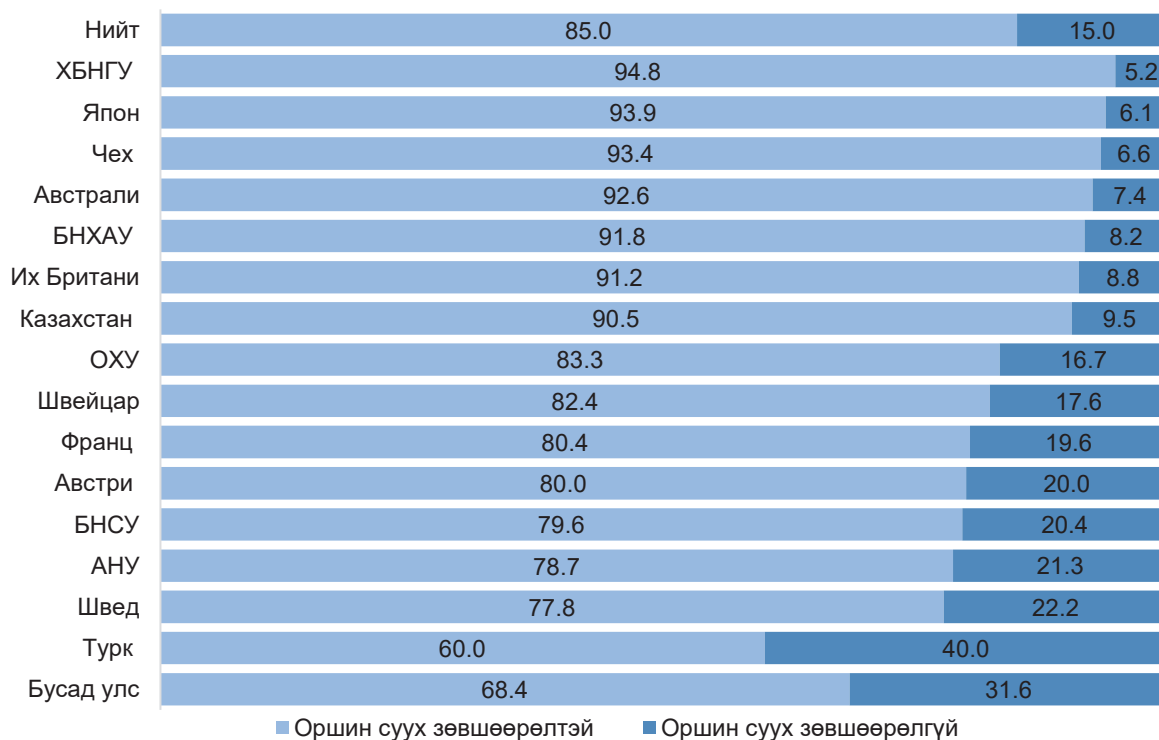
Австрали, ОХУ, БНХАУ руу зорьсон иргэдийн талаас илүү хувь нь суралцах зорилгоор ирсэн бол Чех, Япон, ХБНГУ, Казакстан, Турк, Швед, Франц зэрэг улс руу иргэдийн олонх нь хувиараа ажиллахаар ирсэн байна.

Хүснэгт 3.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад ирсэн үндсэн зорилго, улс, хувь

Улс	Бүгд	Сурал-цах	Хувиараа ажиллах	Гэр бүлийн шалтгаанаар оршин суух	Хөдөлмөрийн гэрээ байгуулах	Албан томилолтоор ажиллах	Бусад
БНСУ	100.0	36.1	27.2	10.3	2.4	6.3	17.7
АНУ	100.0	26.1	25.7	10.4	0.0	5.2	32.6
Япон	100.0	33.1	47.9	10.4	3.1	3.1	2.5
Казахстан	100.0	23.8	31.3	15.6	0.0	4.1	25.2
Чех	100.0	1.5	90.4	5.1	0.7	0.7	1.5
Австрали	100.0	73.0	10.8	6.1	1.4	4.7	4.1
БНХАУ	100.0	58.2	2.9	17.6	0.0	19.4	1.8
ХБНГУ	100.0	27.6	39.7	19.0	0.0	1.7	12.1
Швед	100.0	0.0	46.0	19.0	12.7	6.3	15.9
Франц	100.0	4.7	35.5	29.9	0.9	1.9	27.1
ОХУ	100.0	54.2	6.3	0.0	0.0	25.0	14.6
Турк	100.0	12.0	40.0	8.0	2.0	10.0	28.0
Австри	100.0	45.0	25.0	20.0	0.0	0.0	10.0
Швейцар	100.0	25.5	29.4	33.3	0.0	3.9	7.8
Их Британи	100.0	27.9	26.5	23.5	0.0	7.4	14.7
Бусад улс	100.0	42.1	36.8	15.8	0.0	0.0	5.3

Судалгаанд оролцогчдын 85.0 хувь нь оршин суух зөвшөөрөлтэй, 15.0 хувь нь оршин суух зөвшөөрөлгүй байна. Турк улсаас судалгаанд оролцогчдын 40.0 хувь нь оршин суух зөвшөөрөлгүй байгаа нь хамгийн өндөр хувь байна. Үүний дараа Швед (22.2 хувь), АНУ (21.3 хувь), БНСУ (22.2 хувь) улсууд удаалж байна.

Зураг 3.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суух зөвшөөрөлтэй эсэх, улсаар, хувь

Оршин суугаа зөвшөөрлийн хэлбэрийн хувьд 31.5 хувь нь суралцах, 32.9 хувь нь хөдөлмөр эрхлэх, 14.0 хувь нь гэр бүлийн, 6.5 хувь нь албан хэргээр, 4.6 хувь нь цагаачлах, 10.6 хувь нь хувийн бусад зөвшөөрөлтэй байна. Гэр бүлийн зөвшөөрөлтэй оршин суугаа эмэгтэйчүүдийн хувийн жин эрэгтэйчүүдийнхээс өндөр, хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрөлтэй эрэгтэйчүүдийн хувийн жин эмэгтэйчүүдийнхээс өндөр байна. Насны бүлгийн хувьд 18-22 насныхан суралцах, 23-40 насныхан суралцах болон хөдөлмөр эрхлэх, 41, түүнээс дээш насныхан хөдөлмөр эрхлэх болон гэр бүлийн гэсэн зөвшөөрлийн хэлбэрүүд давамгайлж байна.

Хүснэгт 3.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суугаа зөвшөөрлийн хэлбэр, насны бүлэг, хүйсээр, хувь

Үзүүлэлт	Албан хэрэг	Хөдөлмөр эрхлэх	Гэр бүлийн шалтгаан	Суралцах	Цагаачлах	Хувийн бусад
Хүйс						
Эрэгтэй	8.4	37.7	7.8	29.5	4.9	11.7
Эмэгтэй	5.3	30.0	17.7	32.7	4.4	9.9
Насны бүлэг						
18-22	1.1	5.1	4.5	85.3	1.1	2.8
23-30	3.3	31.4	8.7	48.3	2.2	6.0
31-40	6.1	38.6	12.6	24.1	4.7	13.8
41-50	10.8	34.2	25.3	10.8	7.0	11.9
51, түүнээс дээш	14.6	39.2	20.8	1.5	9.2	14.6
Нийт	6.5	32.9	14.0	31.5	4.6	10.6

Оршин суух зөвшөөрлийн хэлбэрийн хувьд Чех, Швед, Япон улсуудад хөдөлмөр эрхлэх, Австрали, БНХАУ, ОХУ-д суралцах зөвшөөрлийн хэлбэрүүд давамгайлж байна.

Хүснэгт 3.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, оршин суугаа зөвшөөрлийн хэлбэр, улсаар, хувь

Улс	Албан ажил	Хөдөлмөр эрхлэх	Гэр бүлийн шалтгаанаар оршин суух	Суралцах	Цагаачлах	Бусад
Чех	0.7	90.4	5.9	1.5	0.0	1.5
БНХАУ	19.4	2.9	17.6	58.2	0.0	1.8
ОХУ	25.0	6.3	0.0	54.2	2.1	12.5
Швед	7.9	57.1	17.5	0.0	4.8	12.7
Казахстан	4.1	31.3	15.6	23.8	6.8	18.4
Франц	1.9	32.7	34.6	4.7	8.4	17.8
Турк	10.0	32.0	10.0	12.0	0.0	36.0
Швейцар	3.9	27.5	35.3	25.5	0.0	7.8
ХБНГУ	1.7	39.7	19.0	27.6	6.9	5.2
Австри	0.0	30.0	20.0	45.0	5.0	0.0
Япон	3.7	52.8	10.4	30.7	0.0	2.5
БНСУ	6.5	29.3	11.1	33.7	1.6	17.7
Их Британи	7.4	26.5	25.0	29.4	4.4	7.4
АНУ	5.2	25.7	10.4	26.1	20.0	12.6
Австрали	4.7	14.2	6.1	72.3	1.4	1.4
Бусад улс	0.0	36.8	15.8	42.1	0.0	5.3

Судалгаанд оролцогчдын 58.9 хувь нь нийтийн орон сууцанд, 16.7 хувь нь бие даасан тохилог сууцанд амьдарч байгаа бол үлдсэн нь хажуу өрөө болон бусад сууцанд амьдарч байна.

Хүснэгт 3.5. Судалгаанд оролцогчдын тоо, улсаар, амьдран суугаа сууцны төрлөөр, хувь

Улс	Бие даасан тохилог сууц	Нийтийн орон сууц	Хажуу өрөө	Нийтийн байр	Бусад	Бүгд
БНСУ	12.5	63.9	1.6	7.3	14.7	100.0
АНУ	34.8	57.4	3.5	1.7	2.6	100.0
Япон	11.0	65.0	0.6	12.9	10.4	100.0
Казахстан	17.7	44.2	10.9	12.9	14.3	100.0
Чех	7.4	68.4	5.9	8.8	9.6	100.0
Австрали	13.5	60.1	20.9	2.7	2.7	100.0
БНХАУ	4.1	51.2	1.8	19.4	23.5	100.0
ХБНГУ	31.0	62.1	0.0	5.2	1.7	100.0
Швед	14.3	66.7	12.7	3.2	3.2	100.0
Франц	23.4	57.0	0.9	7.5	11.2	100.0
ОХУ	2.1	47.9	4.2	27.1	18.8	100.0
Турк	4.0	72.0	10.0	2.0	12.0	100.0
Австри	20.0	70.0	5.0	0.0	5.0	100.0
Швейцар	19.6	66.7	9.8	2.0	2.0	100.0
Их Британи	39.7	30.9	17.6	5.9	5.9	100.0
Бусад улс	21.1	65.8	2.6	2.6	7.9	100.0
Бүгд	16.7	58.9	5.8	8.2	10.4	100.0

Судалгаанд оролцогчдын 69.9 хувь нь тухайн улсад очсоны дараа тодорхой хэмжээний бэрхшээлтэй тулгарсан бөгөөд 55.6 хувь нь 6 хүртэл сарын хугацааг байр сууриа олоход зарцуулсан байна.

Хүснэгт 3.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, бэрхшээл тулгарсан эсэх, байр сууриа олоход зарцуулсан хугацаагаар, хувь

Үзүүлэлт	Тоо	Дүнд эзлэх хувь
Бэрхшээл тулгарсан эсэх		
Тийм	1304	69.9
Үгүй	561	30.1
Байр сууриа олоход зарцуулсан хугацаа		
1-3 сар	464	24.9
4-6 сар	573	30.7
7-12 сар	250	13.4
1-2 жил	386	20.7
3 ба түүнээс дээш жил	192	10.3
Бүгд	1865	100.0

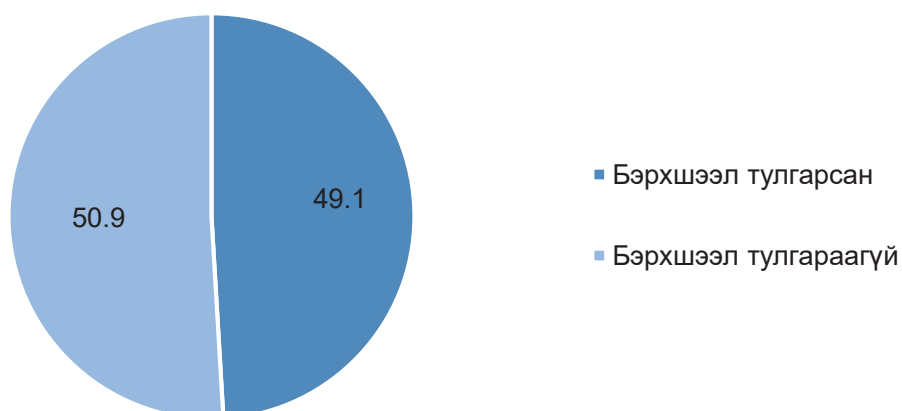
Гадаад улсад очсоны дараа бэрхшээл тулгарсан иргэдийн хувьд 71.7 хувь нь хэлний, 40.6 хувь нь мэдээлэл олж авах арга замаа мэдэхгүй байх, 30.4 хувь нь ажил олдохгүй байх, 23.3 хувь нь ажиллах зөвшөөрөлгүй, 20.1 хувь нь сургалтын төлбөрийн асуудалтай тулгарчээ.

Зураг 3.5. Бэрхшээл тулгарсан судалгаанд оролцогчдын тоо, бэрхшээлийн төрөл, хүйсээр, хувь, давхардсан тоогоор

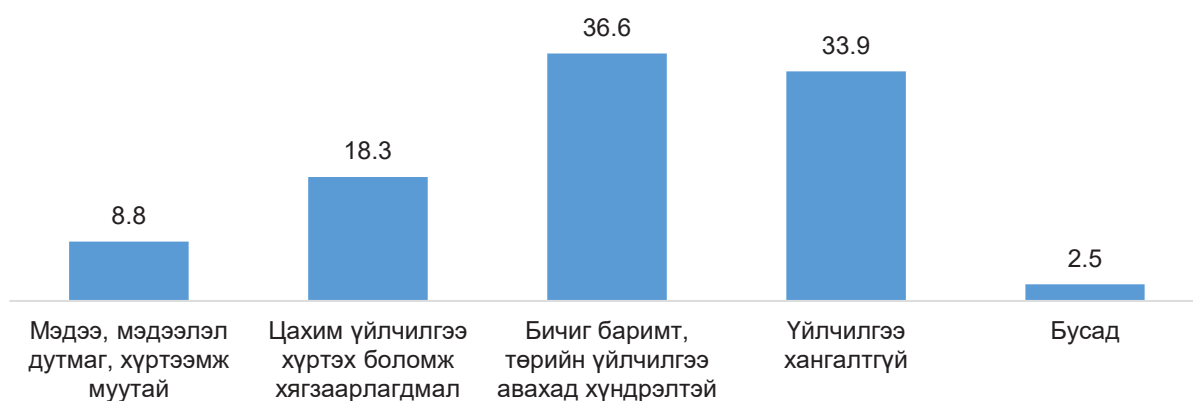
Судалгаанд оролцогчдын 50.9 хувь нь төрийн үйлчилгээ авахад хүндрэл бэрхшээл, тулгардаггүй, 49.1 хувь нь тулгардаг байна.

Зураг 3.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, төрөөс үйлчилгээ авахад бэрхшээл тулгарсан эсэх, хувиар

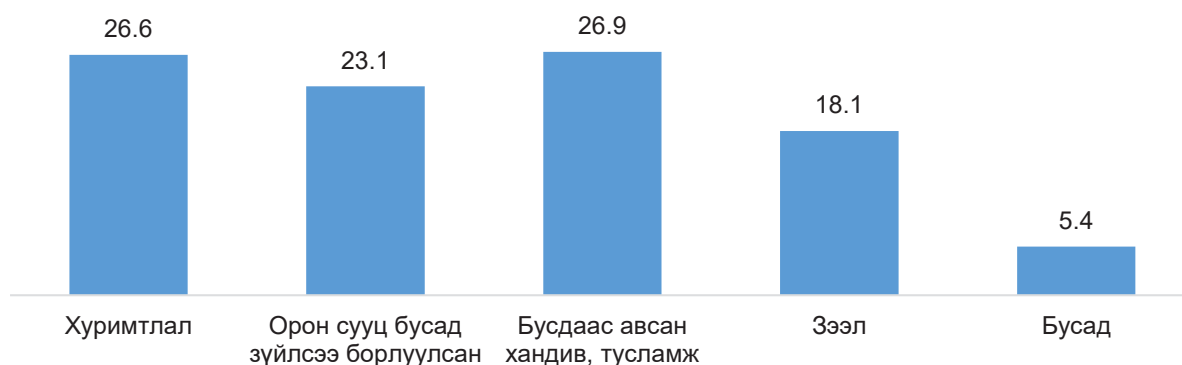
Төрийн үйлчилгээ авахад хүндрэлтэй гэж хариулсан иргэдийн хувьд баримт бичиг, төрийн үйлчилгээ авахад хүндрэлтэй (36.6 хувь), үйлчилгээ хангалтгүй (33.9 хувь), цахим үйлчилгээний хүрэлцээ, боломж хязгаарлагдмал (18.3 хувь), мэдээ, мэдээлэл дутмаг хүртээмж муутай (8.8 хувь) гэж хариулсан байна.

Зураг 3.7. Төрийн үйлчилгээ авахад хүндрэлтэй гэж хариулсан судалгаанд оролцогчдын тоо, төрийн үйлчилгээ авахад тулгарч буй асуудлууд, хувиар

Судалгаанд оролцогчдын 26.6 хувь нь гадагшаа явах зардлаа хуримтлалаар, 26.9 хувь нь бусдын хандив, тусламжаар, 23.1 хувь нь орон сууц, бусад зүйлсээ борлуулсан орлогоор, 18.2 хувь нь зээлээр шийдвэрлэсэн байна.

Зураг 3.8. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадагш явах зардлаа шийдвэрлэсэн байдал, хувиар

Гадаад улсад амьдарснаар судалгаанд оролцогчдын 22.5 хувьд нь ямар нэгэн өөрчлөлт гарсан бөгөөд 47.9 хувьд нь зөвхөн эерэг, 29.6 хувьд нь ямар нэгэн өөрчлөлт гараагүй гэсэн хариултыг өгсөн байна. Харин судалгаанд оролцогчид дан сөрөг нөлөө гарсан гэсэн хариултыг өгөөгүй байна.

Хүснэгт 3.7. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад амьдарснаар гарсан өөрчлөлт, дүн, хувиар

Таны амьдралд өөрчлөлт гарсан эсэх	Дүн	Хувь
Эерэг болон сөрөг өөрчлөлт гарсан	419	22.5
Зөвхөн, эерэг өөрчлөлт гарсан	894	47.9
Зөвхөн, сөрөг өөрчлөлт гарсан	-	-
Өөрчлөлт гараагүй	552	29.6
Нийт	1865	100.0

Гадаад улсад оршин суух нь тухайн иргэн, гэр бүлийн хувьд эрүүл, утаагүй орчин байгаа (81.6 хувь), чанартай хүнс хэрэглэдэг болсон (71.7 хувь), орлого, санхүү сайжирсан (67.5 хувь), соёл, боловсрол, ур чадвар дээшилсэн (53.4 хувь), хүүхдүүддээ хөрөнгө оруулалт хийсэн (28.2 хувь), орон сууцны нөхцөл сайжирсан (28.1 хувь) зэрэг эерэг өөрчлөлтийг дурдсан байна.

Зураг 3.9. Судалгаанд оролцогчдын тоо, тэдгээрийн амьдрал гарсан эерэг өөрчлөлт, хувиар, давхардсан тоогоор

Нөгөө талаас гадаад улсад оршин суух нь тухайн иргэн, гэр бүлийн хувьд гэр бүл салсан (3.6 хувь), гэр бүлийн харилцаа муудсан (16.7 хувь), хүүхдийн хүмүүжилд сөргөөр нөлөөлсөн (11.0 хувь), архи, тамхи, гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл нэмэгдсэн (63.2 хувь), эрүүл мэндээрээ хохирсон (5.3 хувь), өрөнд орсон (3.3 хувь), орон байргүй болсон (12.9 хувь) зэрэг сөрөг өөрчлөлтийг дурдсан байна.

Зураг 3.10. Судалгаанд оролцогчдын тоо, тэдгээрийн амьдрал гарсан сөрөг өөрчлөлт, хувиар, давхардсан тоогоор

4 ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ, ОРЛОГО

4.1 Хөдөлмөр эрхлэлт

Судалгаанд оролцогчдын 72.2 хувь хөдөлмөр эрхэлдэг гэсэн бол үлдсэн 26.8 хувь нь хөдөлмөр эрхэлдэггүй гэж хариулсан байна. Судалгаанд оролцогчдын 51.2 хувь нь 1 ажил, 13.9 хувь нь 2-5 ажил, 7.1 хувь нь 5, түүнээс дээш тооны ажил хийдэг байна.

БНХАУ (26.5 хувь), ОХУ (47.9 хувь), Казакстан (49.0 хувь) зэрэг орнуудад оршин суугаа судалгаанд оролцогчдын хөдөлмөр эрхэлдэг хүмүүсийн хувийн жин хамгийн бага байгаа бол ХБНГУ (93.1 хувь), Чех (87.5 хувь), Австрали (85.8 хувь), Австри (85.0 хувь) улсууд хамгийн өндөр байна.

Хүснэгт 4.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хөдөлмөр эрхэлж байгаа эсэх, улс, ажлын тооны ангиллаар, хувь

Улс	Хөдөлмөр эрхэлдэг	Ажлын тооны ангиллаар			Хөдөлмөр эрхэлдэггүй	Бүгд
		1	2-5	5-аас дээш		
БНСУ	76.1	53.5	16.3	6.3	23.9	100.0
АНУ	84.3	60.0	14.3	10.0	15.7	100.0
Япон	83.4	63.2	16.6	3.7	16.6	100.0
Казахстан	49.0	36.1	7.5	5.4	51.0	100.0
Чех	87.5	55.1	12.5	19.9	12.5	100.0
Австрали	85.8	67.6	16.9	1.4	14.2	100.0
БНХАУ	26.5	21.8	1.8	2.9	73.5	100.0
ХБНГУ	93.1	67.2	17.2	8.6	6.9	100.0
Швед	82.5	52.4	20.6	9.5	17.5	100.0
Франц	73.8	50.5	14.0	9.3	26.2	100.0
ОХУ	47.9	33.3	6.3	8.3	52.1	100.0
Турк	70.0	50.0	16.0	4.0	30.0	100.0
Австри	85.0	50.0	25.0	10.0	15.0	100.0
Швейцар	72.5	45.1	21.6	5.9	27.5	100.0
Их Британи	82.4	60.3	17.6	4.4	17.6	100.0
Бусад улс	55.3	28.9	18.4	7.9	44.7	100.0
Бүгд	72.2	51.2	13.9	7.1	27.8	100.0

Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчдын 25.7 хувь нь мэргэжилтэн, 17.8 хувь нь энгийн, ажил мэргэжил, 13.2 хувь нь хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан, 9.4 хувь нь үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтнаар ажиллаж байна. Үүнээс үзэхэд өөрийн эзэмшсэн үндсэн мэргэжлээр биш энгийн ажил, мэргэжлийн ангилалд орох хөдөлмөр эрхэлж байгаа хүмүүс их байна.

Хүснэгт 4.2. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, эрхэлж байгаа ажлын чиглэл, хүйсээр, хувь

ҮАМАТ	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Нийт	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил	5	0.9	-	-	5	0.4
Менежер	19	3.2	46	6	65	4.8
Мэргэжилтэн	142	24.3	204	26.8	346	25.7
Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн	39	6.7	55	7.2	94	7
Контор, үйлчилгээний ажилтан	33	5.6	71	9.3	104	7.7
Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан	61	10.4	117	15.4	178	13.2
Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан	3	0.5	-	-	3	0.2
Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан	92	15.7	35	4.6	127	9.4
Машин механизм, төхөөргийн операторч, угсрагч	38	6.5	11	1.4	49	3.6
Энгийн ажил, мэргэжил	101	17.3	139	18.2	240	17.8
Хариулаагүй	52	8.9	84	11	136	10.1
Нийт	585	100.0	762	100.0	1347	100.0

Хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн 90.3 хувь нь хэвийн нөхцөлд, 54.6 хувь нь байнгын буюу тогтмол хугацаатай гэрээтэй, 69.7 хувь нь 7 хоногт 35-аас дээш цагаар ажиллаж байна.

Хүснэгт 4.3. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, хөдөлмөр эрхлэлтийн шинж байдлаар, хувь

Хөдөлмөр эрхлэлтийн шинж байдал	Тоо	Дүнд эзлэх хувь
Хөдөлмөр эрхлэлтийн нөхцөл	1347	100.0
Хэвийн	1216	90.3
Хэвийн бус	131	9.7
Ажлын байдал	1347	100.0
Байнгын (Гэрээний хугацаа тогтмол)	736	54.6
Түр (Гэрээний хугацаа 3 ба түүнээс дээш сар)	284	21.1
Тохиолдлын (Гэрээний хугацаа 3 сар хүртэл)	97	7.2
Бусад	230	17.1
7 хоногт ажилладаг тогтмол цаг	1347	100.0
1-14 цаг	162	12.0
15-29 цаг	147	10.9
30-34 цаг	100	7.4
35-40 цаг	223	16.6
41-48 цаг	421	31.3
48, түүнээс дээш	294	21.8

ХБНГУ-д амьдарч байгаа иргэдийн 93.1 хувь, Чехэд амьдарч байгаа иргэдийн 87.5 хувь, Австралид амьдарч байгаа иргэдийн 85.8 хувь, Австрид амьдарч байгаа иргэдийн 85.0 хувь, АНУ-д амьдарч байгаа иргэдийн 84.3 хувь нь хөдөлмөр эрхэлж байна. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдэд байнгын хөдөлмөр эрхлэгчдийн хувийн жингээр Чех, ХБНГУ, Австри улс хамгийн өндөр байна. Харин хэвийн нөхцөлд хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн хувийн жингээр Швейцар, БНХАУ, Их Британи, АНУ, ХБНГУ улсууд тэргүүлж байна.

Зураг 4.1. Хөдөлмөр эрхэлж байгаа судалгаанд оролцогчид, байнга хөдөлмөр эрхлэгч, хэвийн нөхцөлд хөдөлмөр эрхлэгчдийн хувийн жин

4.2 Орлого, түүний эх үүсвэр

Судалгаанд оролцогчид нь сард дунджаар 6.5 сая төгрөгийн орлоготой бөгөөд эрэгтэйчүүд 7.6 сая төгрөг, эмэгтэйчүүд 5.8 сая төгрөгийн орлоготой байна.

Зураг 4.2. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, хүйс, мянган төгрөгөөр

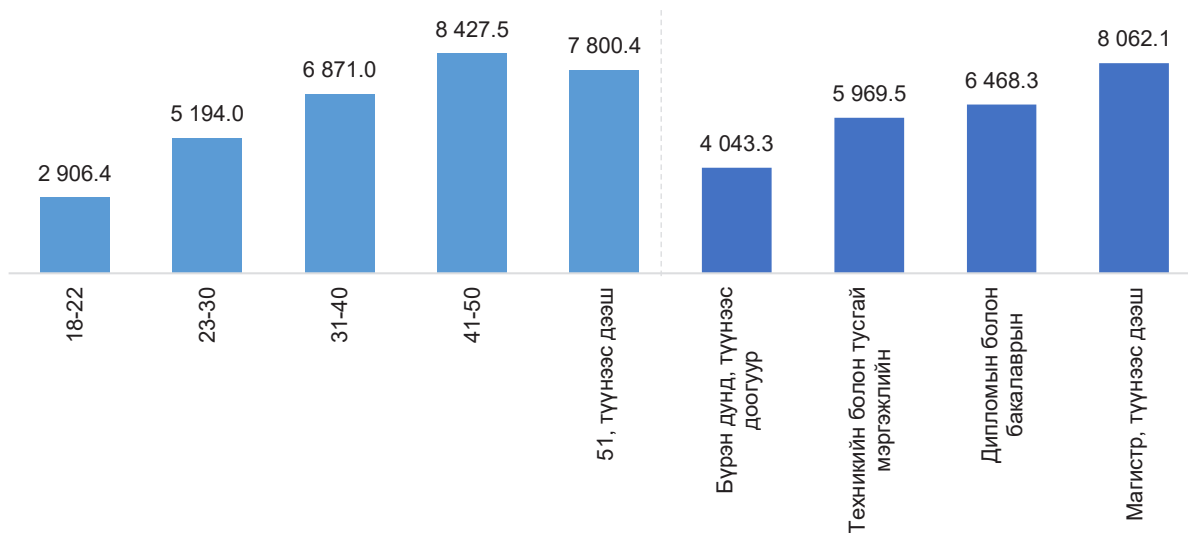
Судалгаанд оролцогчдын 22.3 хувь (417) нь 2 ба түүнээс дээш орлогын эх үүсвэртэй бөгөөд орлогын гол эх үүсвэр нь цалин хөлс, бизнесийн орлого, хувь хүн/өрхөөс ирдэг тусламж, дэмжлэг, тэтгэмж байна.

Зураг 4.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, орлогын эх үүсвэрээр, хувь, давхардсан тоогоор

Судалгаанд оролцогчдын хамгийн бага сарын орлого 1.0 сая, хамгийн их сарын орлого 37.3 сая, голч орлого нь 4.9 сая төгрөг байна. Сарын дундаж орлогыг нь насны бүлгээр авч үзвэл 41-50 насныхан хамгийн их буюу 8.4 сая төгрөг, 50-аас дээш насныхан 7.8 сая төгрөг, магистр болон түүнээс дээш боловсролтой хүмүүс 8.1 сая төгрөг, 2-5 ажил хийдэг хүмүүс 7.8 сая төгрөг байна.

Зураг 4.4. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, насны бүлэг, боловсролын түвшин, байдлаар, мянган төгрөгөөр

Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого АНУ-д 14.1 сая төгрөг, Австралид 10.0 сая төгрөг, Швейцарт 8.4 сая төгрөг, Их Британид 7.8 сая төгрөг, ХБНГУ-д 7.8 сая төгрөг, Шведэд 6.6 сая төгрөг байгаа бол бусад улсуудад 2.4-өөс 5.8 сая төгрөгийн хооронд байна. Хамгийн өндөр сарын дундаж орлоготой орнуудад АНУ, Австрали болон Европын орнууд багтжээ. Харин хамгийн бага сарын дундаж орлоготой орнуудад Япон(4.4 сая төгрөг), Турк(3.4 сая төгрөг), Чех(3.2 сая төгрөг) орж байна.

Хүснэгт 4.4. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, хөдөлмөр эрхэлдэг эсэх, улсаар, хувь, мянган төгрөгөөр

Улс	Нийт		Хөдөлмөр эрхэлдэг эсэх			
			Тийм		Үгүй	
	Хувь	Дундаж орлого	Хувь	Дундаж орлого	Хувь	Дундаж орлого
БНСУ	100.0	5 785.0	76.1	6 130.2	23.9	4 686.5
АНУ	100.0	14 153.2	84.3	14 609.2	15.7	11 695.7
Япон	100.0	4 405.1	83.4	4 656.6	16.6	3 137.9
Казахстан	100.0	2 480.2	49.0	3 251.9	51.0	1 739.3
Чех	100.0	3 237.5	87.5	3 353.9	12.5	2 422.9
Австрали	100.0	9 985.1	85.8	10 220.5	14.2	8 561.5
БНХАУ	100.0	2 895.1	26.5	5 701.3	73.5	1 884.8
ХБНГУ	100.0	7 762.8	93.1	7 802.2	6.9	7 231.2
Швед	100.0	6 643.3	82.5	7 072.8	17.5	4 612.9
Франц	100.0	5 702.5	73.8	6 445.9	26.2	3 605.1
ОХУ	100.0	5 456.0	47.9	4 695.9	52.1	6 155.3
Турк	100.0	3 431.3	70.0	3 939.9	30.0	2 244.6
Австри	100.0	4 778.1	85.0	5 266.5	15.0	2 010.1
Швейцар	100.0	8 364.5	72.5	8 221.6	27.5	8 742.2
Их Британи	100.0	7 763.0	82.4	8 189.5	17.6	5 772.7
Бусад улс	100.0	5 752.3	55.3	7 741.4	44.7	3 295.1
Нийт	100.0	6 465.4	72.2	7 372.6	27.8	4 106.3

Хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн сарын дундаж орлого 7.4 сая төгрөг байгаа бол хөдөлмөр эрхэлдэггүй иргэдийн хувьд 4.1 сая төгрөг байна. АНУ-т хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн сарын дундаж орлого 14.6 сая төгрөг байгаа нь хамгийн өндөр бөгөөд үүний дараа Австрали (10.2 сая төгрөг), Швейцар (8.2 сая төгрөг), Их Британи(8.2 сая төгрөг) удаалж байгаа байна. Харин хөдөлмөр эрхэлдэггүй иргэдийн хувьд, Казакстан улсад хөдөлмөр эрхэлдэггүй иргэдийн сарын дундаж орлого 1.7 сая төгрөг байгаа нь хамгийн бага бөгөөд БНХАУ (1.9 сая төгрөг), Австри (2.0 сая төгрөг), Турк (2.2 сая төгрөг) зэрэг орнууд сарын дундаж орлого багатайд орж байна.

Хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн 34.1 хувь (460) нь менежер, мэргэжилтэн, машин механизм, төхөөргийн операторч, угсрагч хийдэг. Эдгээр 3 ажил, мэргэжлээр хөдөлмөр эрхэлж байгаа иргэдийн сарын дундаж орлого нь 8.3-13.6 сая төгрөг байна.

Судалгаанд оролцогчид байнгын хөдөлмөрийн гэрээтэй бол 7.8 сая төгрөг, түр буюу гэрээний хугацаа 3 ба түүнээс дээш сарын хугацаатай бол 6.6 сая төгрөг, тохиолдлын буюу гэрээний хугацаа 3 сар хүртэл бол 6.3 сая төгрөгийн орлоготой байна.

Зураг 4.5. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, ажлын байдал, хэрэглээнд хангалттай эсэхээр, мянган төгрөгөөр

Сарын орлого нь хэрэглээндээ хангалттай (57.0 хувь) гэж хариулсан иргэдийн сарын дундаж орлого 7.8 сая төгрөг, хангалтгүй (43.0 хувь) гэж хариулсан иргэдийнх 4.7 сая төгрөг байна.

Австри (75.0 хувь), ХБНГУ (74.1 хувь), Их Британи (73.5 хувь), АНУ (72.2 хувь) улсад амьдарч байгаа иргэдийн сарын орлого нь хэрэглээндээ хангалттай гэж хариулсан иргэдийн хувийн жин өндөр байгаа бол ОХУ (35.4 хувь), Казакстан (47.6 хувь), Чех (49.3 хувь) улсад амьдарч байгаа иргэдийн хувийн жин хамгийн бага байна.

Хүснэгт 4.5. Судалгаанд оролцогчдын сарын дундаж орлого, улсуудаар, хэрэглээнд хангалттай эсэх, мянган төгрөгөөр

Улс	Нийт		Сарын дундаж орлого хэрэглээндээ хангалттай байдаг эсэх			
			Тийм		Үгүй	
	Хувь	Дундаж орлого	Хувь	Дундаж орлого	Хувь	Дундаж орлого
БНСУ	100.0	5 785.0	51.6	6 534.2	48.4	4 985.3
АНУ	100.0	14 153.2	72.2	15 917.6	27.8	9 576.8
Япон	100.0	4 405.1	50.3	5 297.0	49.7	3 502.1
Казакстан	100.0	2 480.2	47.6	2 816.7	52.4	2 174.3
Чех	100.0	3 237.5	49.3	3 461.7	50.7	3 019.8
Австрали	100.0	9 985.1	68.9	11 058.2	31.1	7 605.6
БНХАУ	100.0	2 895.1	50.0	3 199.7	50.0	2 590.4
ХБНГУ	100.0	7 762.8	74.1	8 272.8	25.9	6 300.9
Швед	100.0	6 643.3	58.7	6 786.0	41.3	6 440.1
Франц	100.0	5 702.5	59.8	6 779.3	40.2	4 099.8
ОХУ	100.0	5 456.0	35.4	3 835.7	64.6	6 344.5
Турк	100.0	3 431.3	50.0	4 497.6	50.0	2 365.1
Австри	100.0	4 778.1	75.0	5 528.2	25.0	2 527.7
Швейцар	100.0	8 364.5	58.8	8 593.0	41.2	8 038.0
Их Британи	100.0	7 763.0	73.5	8 449.9	26.5	5 854.7
Бусад улс	100.0	5 752.3	52.6	6 956.3	47.4	4414.4

4.3 Эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгал

Судалгаанд оролцогчдын 55.8 хувь нь эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгал хоёуланд нь, 23.1 хувь нь зөвхөн нийгмийн даатгалд, 3.9 хувь нь зөвхөн эрүүл мэндийн даатгалд, 17.2 хувь нь аль алинд нь хамрагддаггүй гэжээ.

Зураг 4.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, даатгалд хамрагдсан байдал, хувь

Эрүүл мэнд болон нийгмийн даатгалд хамрагдсан иргэдийн 75 орчим хувь нь дипломын болон түүнээс дээш боловсролтой, 60 орчим хувь нь эмэгтэй байна. Үүнээс харахад эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалд хамрагдаж байгаа хүмүүсийн дийлэнх нь дээд боловсролтой, эмэгтэй байна.

Зураг 4.7. Судалгаанд оролцогчдын тоо, ЭМД болон НД хамрагдалт, хүйсээр, хувь

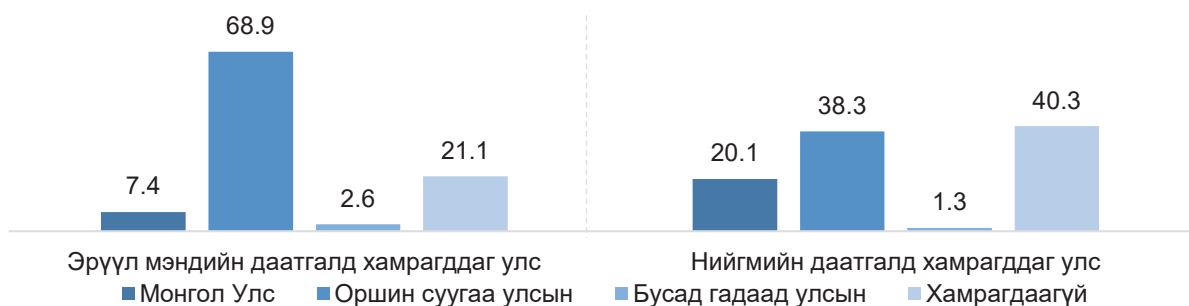
Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан иргэдийн 36.1 хувь эрэгтэйчүүд, 63.9 хувь нь эмэгтэйчүүд байна. Харин нийгмийн даатгалд хамрагдсан иргэдийн 37.7 хувь эрэгтэйчүүд, 62.3 хувь нь эмэгтэйчүүд байна.

Хүснэгт 4.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, даатгалд хамрагдсан байдал, улсаар, хувь

Улс	Даатгалд хамрагдсан эсэх				Нийт
	Аль алинд нь	Зөвхөн, эрүүл мэндийн даатгалд	Зөвхөн, нийгмийн даатгалд	Аль алинд хамрагддаггүй	
БНСУ	43.5	35.3	4.9	16.3	100.0
АНУ	45.2	22.2	7.8	24.8	100.0
Япон	73.6	23.9	1.2	1.2	100.0
Казахстан	27.2	13.6	4.8	54.4	100.0
Чех	95.6	2.2	0.0	2.2	100.0
Австрали	68.9	19.6	4.7	6.8	100.0
БНХАУ	36.5	36.5	1.8	25.3	100.0
ХБНГУ	89.7	10.3	0.0	0.0	100.0
Швед	54.0	11.1	7.9	27.0	100.0
Франц	71.0	24.3	0.9	3.7	100.0
ОХУ	35.4	45.8	0.0	18.8	100.0
Турк	34.0	18.0	10.0	38.0	100.0
Австри	80.0	15.0	0.0	5.0	100.0
Швейцар	72.5	13.7	5.9	7.8	100.0
Их Британи	72.1	19.1	4.4	4.4	100.0
Бусад улс	65.8	10.5	0.0	23.7	100.0

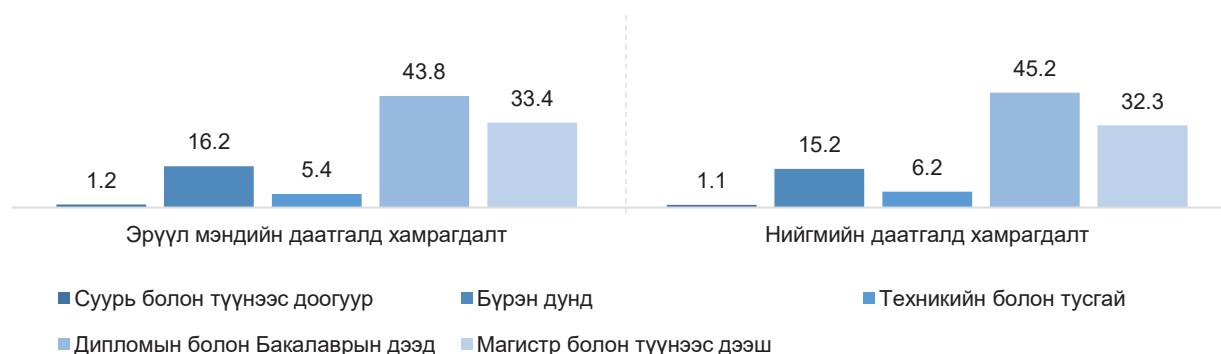
Чех улсад оршин суугаа иргэдийн хувьд нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын аль алинд нь 95.6 хувь, ХБНГУ-д оршин суугчдын 89.7 хувь, Франц, Их Британи, Швейцар тус бүр 71.0, 72.1, 72.5 хувь хамрагдсан байгаа бол Казахстан 27.2 хувь, БНХАУ 36.5 хувь, Турк 34.0 хувь, ОХУ 35.4 хувь байна.

Зураг 4.8. Судалгаанд оролцогчдын тоо, ЭМД болон НД-д даатгалд хамрагдсан улсаар, хувь

Судалгаанд оролцогчдын 68.9 хувь нь оршин суугаа улсын эрүүл мэндийн даатгалтай бол 38.3 хувь нь оршин суугаа улсын нийгмийн даатгалтай байна. Харин судалгаанд оролцогчдын 7.4 хувь нь Монгол улсын эрүүл мэндийн даатгалтай, 20.1 хувь нь Монгол улсын нийгмийн даатгалтай байна.

Зураг 4.9. Судалгаанд оролцогчдын тоо, ЭМД болон НД-д хамрагдалт, боловсролын түвшингээр, хувь

Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагдсан иргэдийн 43.8 хувь дипломын болон бакалаврын дээд, 33.4 хувь магистр болон түүнээс дээш, 16.2 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой байна. Харин нийгмийн даатгалд хамрагдсан иргэдийн 45.2 хувь дипломын болон бакалаврын дээд, 32.3 хувь магистр болон түүнээс дээш, 15.2 хувь нь бүрэн дунд боловсролтой байна.

5 ГҮЙВУУЛГА, ИЛГЭЭМЖ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

5.1 Мөнгөн гуйвуулга болон мөнгө бус илгээмж

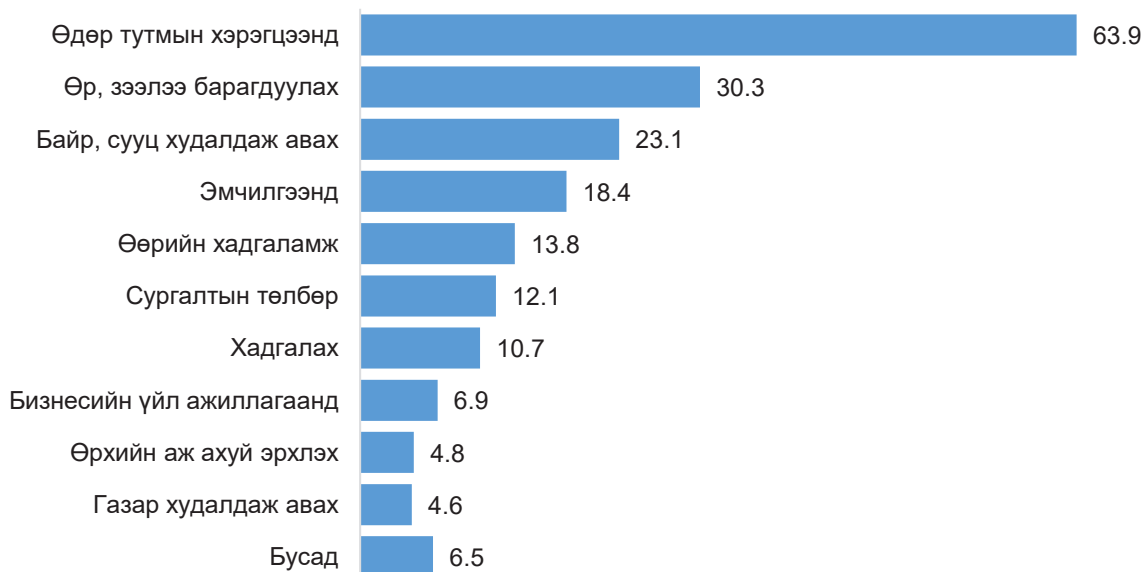
Судалгаанд оролцогчдын 4.1 хувь нь Монгол Улсад мөнгөн гуйвуулга, мөнгөн бус илгээмжийн аль алиныг нь, зөвхөн мөнгөн гуйвуулгыг 66.1 хувь нь, зөвхөн мөнгөн бус илгээмжийг 3.9 хувь нь илгээсэн байна. Сүүлийн нэг жилийн хугацаанд 1306 иргэн мөнгөн гуйвуулга хийсэн бөгөөд 214 иргэн (16.4 хувь) 1-2 удаа, 403 иргэн (30.9 хувь) 3-5 удаа, 382 иргэн (29.2 хувь) 6-10 удаа, 307 иргэн (23.5 хувь) 11, түүнээс дээш удаа мөнгөн гуйвуулга хийжээ.

Хүснэгт 5.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улс гуйвуулга хийсэн эсэх, нөхцөл байдал

Гуйвуулга болон илгээмж	Тоо	Дүнд эзлэх хувь
Монгол Улс руу мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмж илгээсэн эсэх	1865	100.0
Мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмж нь илгээсэн	76	4.1
Зөвхөн мөнгөн гуйвуулга илгээсэн	1230	66.0
Зөвхөн мөнгөн бус илгээмж илгээсэн	73	3.9
Ямар нэгэн гуйвуулга эсвэл илгээмж илгээгээгүй	486	26.1
Сүүлийн 1 жилд илгээсэн мөнгөн гуйвуулга хийсэн иргэдийн тоо	1306	100.0
1-2 удаа	214	16.4
3-5 удаа	403	30.9
6-10 удаа	382	29.2
11 ба түүнээс дээш удаа	307	23.5

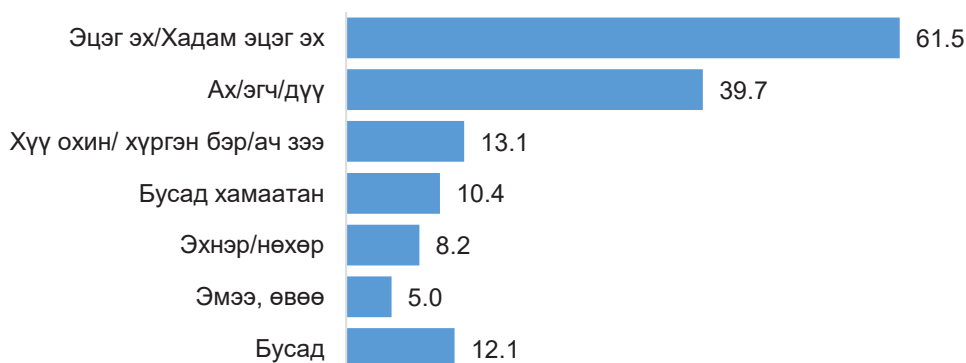
Монгол Улсад гуйвуулга болон илгээмж явуулж байгаа нь өрхийн хэрэглээнд гол төлөв зориулагдсан. Тухайлбал, 63.9 хувь нь өдөр тутмын хэрэгцээнд, 30.3 хувь өр, зээлээ барагдуулах, 23.1 хувь нь байр, сууц худалдаж авах, 18.4 хувь нь эмчилгээнд зориулж гуйвуулга, илгээмж илгээсэн байна.

Зураг 5.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмж илгээсэн зорилгоор, хувь, давхардсан тоогоор

Гуйвуулга, илгээмжийг иргэдийн 61.5 хувь нь төрсөн эцэг эх, хадам эцэг эх рүүгээ, 39.7 хувь нь ах, эгч, дүүдээ, 13.1 хувь нь хүү охин, хүргэн бэр, ач зээ нартаа илгээдэг байна.

Зураг 5.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмжийг хүлээн авагчийн төрлөөр, хувь, давхардсан тоогоор

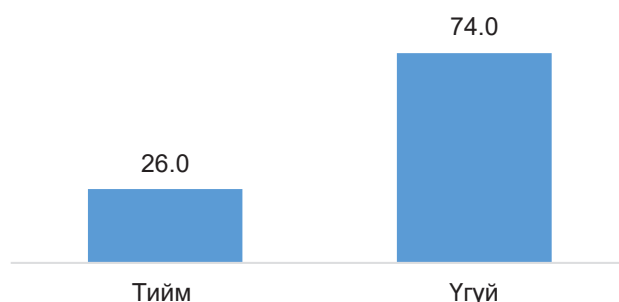
Гуйвуулга, илгээмжийн дийлэнхийг мөнгө, гутал, хувцас, эм, витамин, гоо сайхны бүтээгдэхүүн, хүнсний бүтээгдэхүүн эзэлж байна. Мөнгөн гуйвуулга хийхэд иргэнд хамгийн их тулгамддаг асуудал нь шимтгэл өндөр, хугацаа урт байдаг гэж үзсэн бол 33.0 хувь нь ямар нэгэн асуудалгүй мөнгөн гуйвуулга хийдэг гэсэн.

Зураг 5.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, явуулсан илгээмжийн төрлөөр, хувь, давхардсан тоогоор

Судалгаанд оролцогчдын 26.0 хувь (484) нь гуйвуулга хийх, илгээмж явуулахад ямар нэгэн хүндрэл, бэрхшээл тулгардаг гэж хариулсан бөгөөд эдгээр иргэдэд шимтгэл өндөр, хугацаа урт, алдагдах эрсдэл өндөр, найдваргүй болон бусад төрлийн хүндрэл учирдаг байна.

Зураг 5.4. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гуйвуулга, илгээмжийг явуулахад бэрхшээл тулгардаг эсэх, хувь

Гуйвуулга болон илгээмж илгээсэн иргэд нь жилд дунджаар 19.9 сая төгрөгийн үнэ бүхий мөнгө, илгээмж явуулдаг байна. Эрэгтэйчүүд эмэгтэйчүүдээс 9.4 сая төгрөгөөр илүү гуйвуулга, илгээмж илгээсэн байна. Гуйвуулга, илгээмжийн хэмжээг насны бүлгээр авч үзвэл, 50-аас дээш насныхан хамгийн өндөр, 23 хүртэлх насныхан хамгийн бага дүнтэй гуйвуулга, илгээмж явуулдаг байна. Монгол Улс руу илгээж байгаа мөнгөн гуйвуулгын хэмжээ жилд дунджаар 20.2 сая төгрөг байгаа бол илгээмжийн мөнгөн дүн нь 7.5 сая төгрөг байна.

Хүснэгт 5.2. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмжийн жилийн дундаж хэмжээ, хүйсээр, насны бүлгээр, мянган төгрөгөөр

Үзүүлэлт	Мөнгөн гуйвуулга	Мөнгөн бус илгээмж	Мөнгөн гуйвуулга, мөнгөн бус илгээмж	Тоо
Хүйс				
Эрэгтэй	25 518.3	10 552.6	25 611.4	544
Эмэгтэй	16 659.8	5 537.5	16 245.8	835
Насны бүлэг				
18-22	8 834.3	8 239.3	8 817.5	71
23-30	20 342.7	5 950.5	19 459.2	336
31-40	21 837.9	8 685.1	21 831.9	580
41-50	18 044.7	6 223.9	17 896.7	294
51, түүнээс дээш	25 129.7	7 658.0	24 585.0	94
Бүгд	20 200.5	7 489.7	19 940.4	1379

Сүүлийн нэг жилийн хугацаанд явуулсан мөнгөн болон мөнгөн бус илгээмжийн жилийн дундаж дүнг улсаар авч үзвэл, Австрали, Швейцар, Чех, АНУ, БНСУ улсуудад хамгийн өндөр байна.

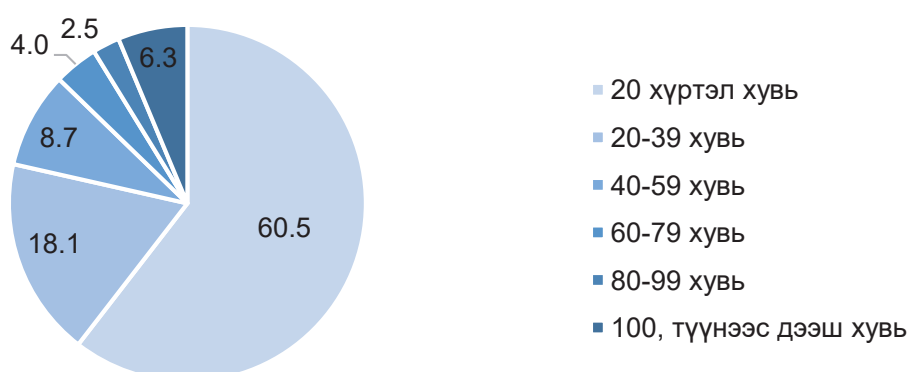
Хүснэгт 5.3. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн мөнгөн гуйвуулга болон мөнгөн бус илгээмжийн жилийн дундаж хэмжээ, улсаар,

Улс	Мөнгөн гуйвуулга	Мөнгөн бус илгээмж	Мөнгөн гуйвуулга, мөнгөн бус илгээмж	Тоо
БНСУ	22 751.5	7 955.3	22 746.5	289
АНУ	25 546.8	4 619.5	24 252.3	194
Япон	14 526.4	3 915.0	13 936.5	124
Казахстан	11 384.9	1 760.6	10 300.4	71
Чех	25 700.3	-	25 700.3	121
Австрали	28 437.0	13 096.4	30 346.8	106
БНХАУ	9 846.4	4 837.2	9 502.6	102
ХБНГУ	17 849.1	2 560.7	17 318.8	48
Швед	14 711.7	3 972.8	15 117.0	49
Франц	16 126.5	3 992.0	15 853.3	90
ОХУ	15 326.2	2 730.7	13 608.6	22
Турк	10 320.6	11 873.9	12 121.9	43
Австри	22 316.6	-	22 316.6	15
Швейцар	28 586.9	-	28 586.9	33
Их Британи	22 166.3	2 834.5	21 152.0	46
Бусад улс	15 126.3	-	15 126.3	26

Иргэдийн 60.5 хувь нь сарын орлогын 20 хүртэлх хувийг, 18.1 хувь нь сарын орлогын 20-39 хувийг, 8.7 хувь нь сарын орлогын 40-59 хувийг, 4.0 хувь нь сарын орлогын 60-79 хувийг, 2.5 хувь нь сарын орлогын 80-99 хувийг, 6.3 хувь нь сарын орлогын 100, түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний гуйвуулга, илгээмжийг нэг жилийн хугацаанд илгээж байна. Тухайн оршин суугаа улсдаа хадгаламж үүсгэж, үл хөдлөх хөрөнгө худалдан

авах, том хөрөнгө оруулалт хийх зорилгоор иргэд сарын орлогын 100, түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний гуйвуулга, илгээмжийг хийсэн байх магадлалтай байна.

Зураг 5.5. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн тоо, жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх хувиар

Судалгаанд сонгогдсон бүх оронд амьдарч байгаа гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх дүн нь 20 хүртэл хувь байгаа тохиолдол нь бусад дүнгийн бүлгээс хамгийн их нь байна. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх дүн нь нэмэгдэх тусам иргэдийн хувийн жин буурч байна. Сарын дундаж орлогынхоо 100, түүнээс дээш хувьтай тэнцэх хэмжээний жилийн гуйвуулга, илгээмж илгээсэн иргэдийн хувийн жин өндөртэй улс орноор Чех, ОХУ, Швейцар зэрэг улсууд тэргүүлж байна.

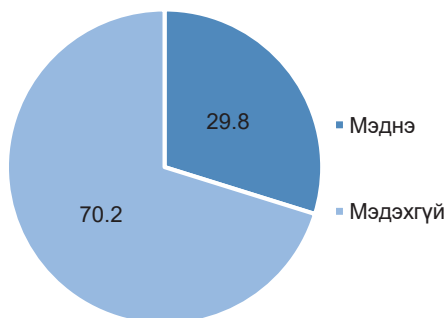
Хүснэгт 5.4. Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх хувь, улсаар

Улс	Гуйвуулга, илгээмж явуулсан иргэдийн жилийн дундаж гуйвуулга, илгээмжийн сарын дундаж орлогод эзлэх хувь						Нийт
	20 хүртэл	20-39	40-59	60-79	80-99	100, түүнээс дээш	
БНСУ	49.8	18.0	12.1	11.1	2.4	6.6	100.0
АНУ	75.8	17.0	2.6	2.1	1.0	1.5	100.0
Япон	53.2	20.2	16.1	4.8	2.4	3.2	100.0
Казахстан	84.5	5.6	1.4	1.4	2.8	4.2	100.0
Чех	40.5	19.8	9.9	0.8	2.5	26.4	100.0
Австрали	52.8	19.8	11.3	2.8	4.7	8.5	100.0
БНХАУ	63.7	20.6	9.8	2.0	2.0	2.0	100.0
ХБНГУ	62.5	35.4	0.0	0.0	2.1	0.0	100.0
Швед	63.3	20.4	4.1	6.1	2.0	4.1	100.0
Франц	67.8	20.0	3.3	1.1	2.2	5.6	100.0
ОХУ	59.1	22.7	0.0	4.5	0.0	13.6	100.0
Турк	48.8	25.6	14.0	4.7	2.3	4.7	100.0
Австри	60.0	6.7	13.3	13.3	0.0	6.7	100.0
Швейцар	57.6	9.1	15.2	9.1	0.0	9.1	100.0
Их Британи	63.0	23.9	4.3	2.2	4.3	2.2	100.0
Бусад улс	53.8	34.6	3.8	0.0	7.7	0.0	100.0

5.2 Хөрөнгө оруулах боломж

Судалгаанд оролцогчдын 29.8 хувь (556) нь Монгол Улсад хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэднэ, 70.2 хувь (1309) нь мэдэхгүй гэж хариулжээ. Хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэдлэгтэй иргэдийн 44.6 хувь нь нийгмийн сүлжээнээс, 34.9 хувь нь найз, гэр бүлийн гишүүдээс, 27.5 хувь нь интернэтээс хөрөнгө оруулалтын талаар мэдээлэл авдаг байна.

Зураг 5.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэддэг эсэх, хувиар

Зураг 5.7. Хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэдлэгтэй судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэдээлэл олж авсан сувгаар, хувь, давхардсан тоогоор

Эдгээр иргэдийн 58.8 хувь (327) нь ирэх 24 сарын хугацаанд хөрөнгө оруулалт хийх төлөвлөгөөтэй байна. Төлөвлөж байгаа хөрөнгө оруулалтын хэлбэрийн хувьд 44.0 хувь нь хувьцаа худалдаж авах, 27.4 хувь нь дангаараа болон бусадтай хамтран аж ахуйн нэгж байгуулах, 18.4 хувь нь аж ахуйн нэгжүүдэд хөрөнгө оруулах, 16.6 хувь нь өрхийн бизнест хөрөнгө оруулахаар төлөвлөжээ.

Зураг 5.8. Хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, төлөвлөж байгаа хөрөнгө оруулалтын хэлбэр, хувиар, давхардсан тоогоор

Хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байгаа салбарын хувьд 25.5 хувь нь ХАА, ойн аж ахуй, загас/ан агнуур, 24.5 хувь нь үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа, тус бүр 13.8 хувь нь санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа болон боловсруулах үйлдвэрийн салбарууд байна.

Зураг 5.9. Хөрөнгө оруулалт хийхээр төлөвлөж байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, хөрөнгө оруулалт хийхээр сонирхож байгаа салбар, хувиар, давхардсан тоогоор

6 ИРЭЭДҮЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

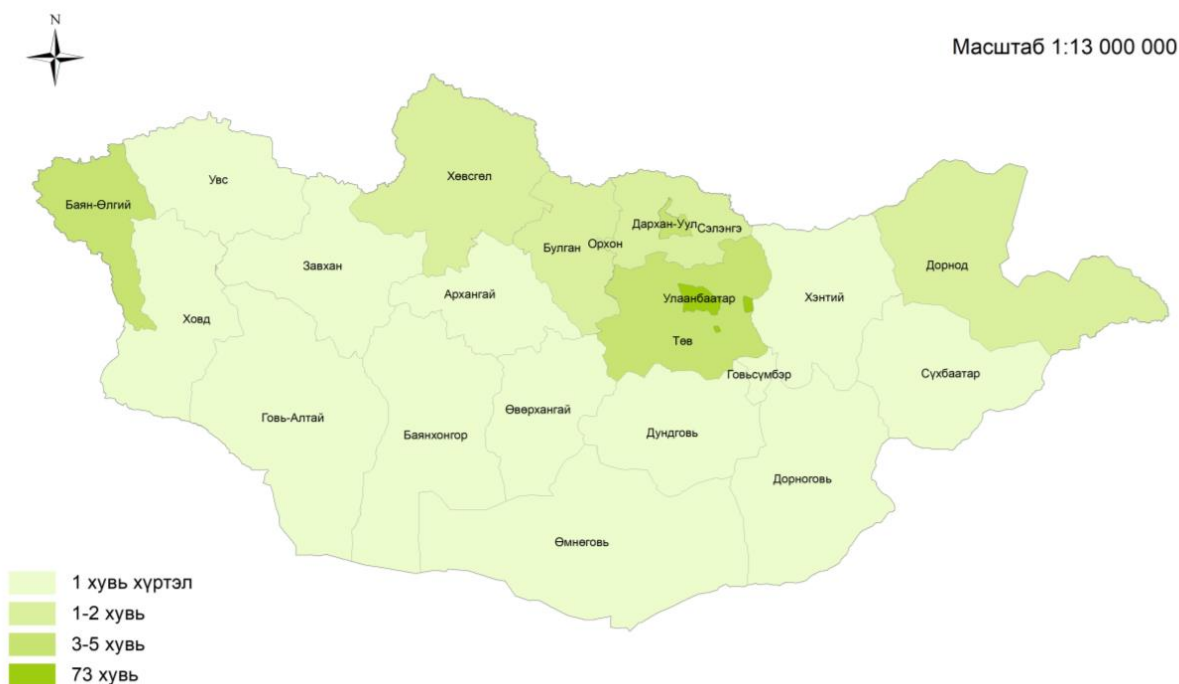
Судалгаанд оролцогчдын 61.0 хувь нь Монгол улсад буцаж ирэх төлөвлөгөөтэй, 23.1 хувь нь тухайн оршин суугаа улсынхаа иргэн болох бодолтой байна. Монгол улсад буцах төлөвлөгөөтэй иргэдийн 73.3 хувь нь буцаж ирээд Улаанбаатарт оршин сууна гэж хариулсан байна.

Хүснэгт 6.1. Судалгаанд оролцогчдын тоо, иргэдийн ирээдүйн төлөвлөгөө, хувь

Иргэдийн ирээдүйн төлөвлөгөө	Тоо	Дүнд эзлэх хувь
Монгол улсад буцаж ирэх эсэх	1865	100.0
Тийм	1137	61.0
Үгүй	728	39.0
Амьдарч байгаа улсынхаа иргэн болох бодол байгаа эсэх	1865	100.0
Тийм	431	23.1
Үгүй	876	43.6
Мэдэхгүй байна	442	22.0
Хариулахгүй	116	6.2
Монголд очоод амьдрах газар	1137	100.0
21 аймагт /Хөдөө орон нутагт	304	26.7
Нийслэлд/ Улаанбаатар хотод	833	73.3

Монгол Улс руу буцаж ирэх төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн 73.3 хувь нь Улаанбаатарт, 3.0-5.0 хувь нь Баян-өлгий, Дархан-Уул, Төв аймагт, 1.0-2.0 хувь нь Хөвсгөл, Булган, Орхон, Сэлэнгэ, Дорнод аймагт, 1.0 хүртэл хувь нь Увс, Ховд, Завхан, Говь-Алтай, Баянхонгор, Архангай, Өвөрхангай, Өмнөговь, Дундговь, Дорноговь, Хэнтий, Сүхбаатар аймагт суурьшин амьдрахаар төлөвлөж байна.

Зураг 6.1. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа судалгаанд оролцогчдын тоо, буцаж ирээд амьдрах байршил, хувиар

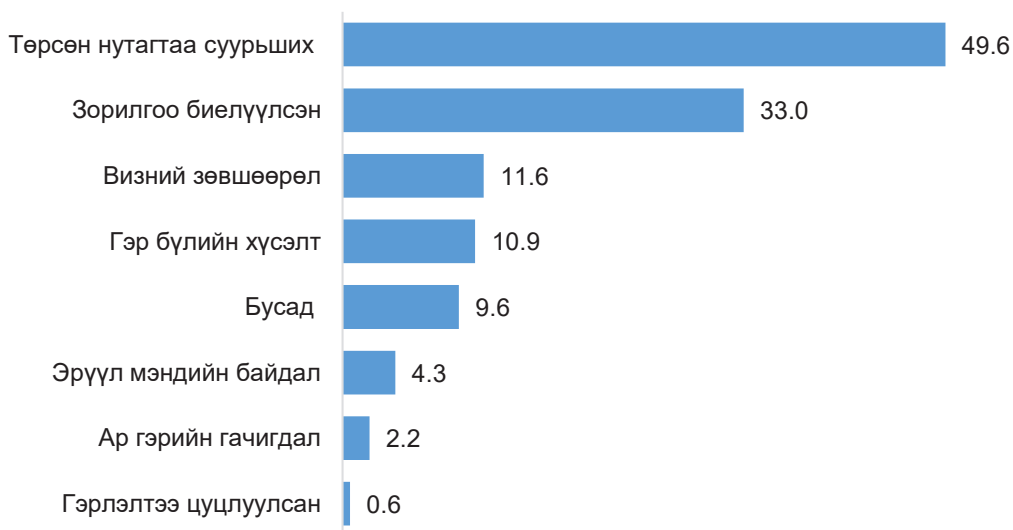
ОХУ, БНХАУ, Турк, Их Британи, Япон, Австрали, ХБНГУ, Швейцар, БНСУ улсад амьдарч байгаа иргэдийн 60, түүнээс дээш хувь нь Монгол улсад буцна гэсэн хариултыг өгсөн байна. Буцах хугацааны хувьд, улс бүрээр харилцан адилгүй байгаа бөгөөд ОХУ, БНХАУ, Туркэд амьдарч байгаа иргэдийн 16.0-23.5 хувь нь нэг жилийн дотор, Их Британи, БНСУ, Япон, Австрали улсад амьдарч байгаа иргэдийн 12.2-20.6 хувь нь 2 хүртэлх жилийн хугацаанд эх орондоо ирэхээр төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 6.2. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улс руу буцах төлөвлөгөөтэй эсэх, улсаар, хугацаагаар

Улс	Монгол руу буцна	Монгол руу буцах хугацаагаар						Монгол руу буцахгүй	Бүгд
		1 жилийн дотор	1-2 жил	2-3 жил	3-4 жил	5, түүнээс дээш жил	Тодорхойгүй		
БНСУ	60.3	6.3	8.2	10.3	9.8	9.5	16.3	39.7	100.0
АНУ	59.6	2.2	3.0	6.1	11.3	12.6	24.3	40.4	100.0
Япон	65.6	4.3	8.6	11.7	15.3	15.3	10.4	34.4	100.0
Казахстан	44.2	6.8	4.8	6.8	3.4	6.1	16.3	55.8	100.0
Чех	53.7	4.4	2.2	5.9	3.7	16.2	21.3	46.3	100.0
Австрали	62.8	6.1	6.1	8.8	13.5	19.6	8.8	37.2	100.0
БНХАУ	77.1	23.5	12.4	5.9	17.1	5.9	12.4	22.9	100.0
ХБНГУ	62.1	0.0	6.9	5.2	3.4	22.4	24.1	37.9	100.0
Швед	44.4	1.6	3.2	9.5	6.3	3.2	20.6	55.6	100.0
Франц	50.5	0.0	0.9	3.7	6.5	11.2	28.0	49.5	100.0
ОХУ	91.7	22.9	25.0	10.4	14.6	10.4	8.3	8.3	100.0
Турк	68.0	16.0	12.0	4.0	6.0	8.0	22.0	32.0	100.0
Австри	55.0	0.0	0.0	10.0	15.0	20.0	10.0	45.0	100.0
Швейцар	60.8	3.9	3.9	2.0	13.7	17.6	19.6	39.2	100.0
Их Британи	67.6	8.8	11.8	5.9	10.3	16.2	14.7	32.4	100.0
Бусад улс	65.8	5.3	0.0	28.9	10.5	5.3	15.8	34.2	100.0
Бүгд	61.0	7.0	6.8	8.0	10.2	11.8	17.2	39.0	100.0

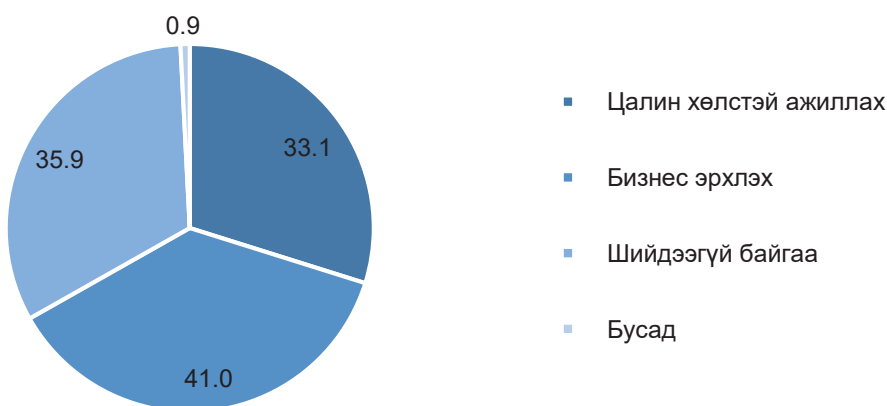
Монгол руу буцна гэж хариулсан иргэдийн 49.6 хувь нь төрсөн нутагтаа суурьших, 33.0 хувь нь зорилгоо биелүүлсэн, 11.6 хувь визний зөвшөөрөл, 10.9 хувь гэр бүлийн хүсэлтээр нутаг буцахаар төлөвлөж байгаагаа дурдсан байна.

Зураг 6.2. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, буцах шийдвэр гаргахад нөлөөлсөн гол шалтгаан, хувиар, давхардсан тоогоор

Буцахаар төлөвлөж байгаа иргэдийн 33.1 хувь нь цалин хөлстэй хөдөлмөр эрхлэх, 41.0 хувь нь бизнес эрхлэх сонирхолтой байна. Харин 35.9 хувь одоогоор ямар нэгэн шийдвэр гаргаагүй тодорхойгүй байна.

Зураг 6.3. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, Монгол улсад ирээд хийхээр төлөвлөж байгаа хөдөлмөр эрхлэлтийн хэлбэр, хувь, давхардсан тоогоор

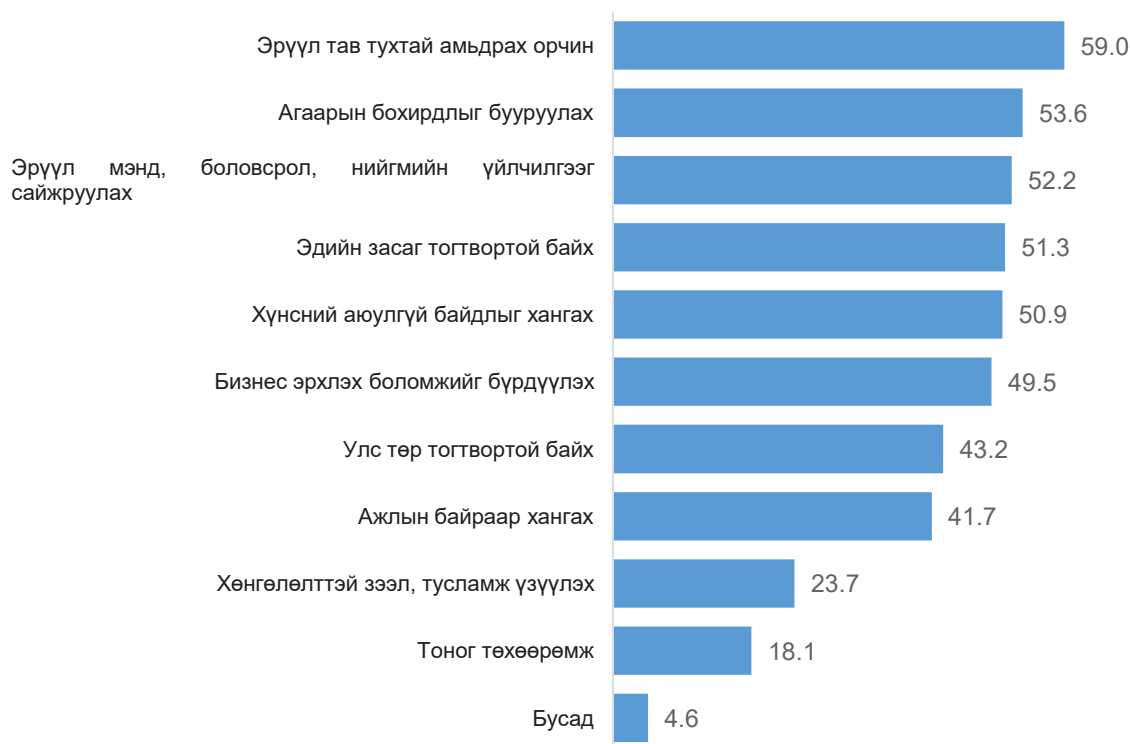
Монголд Улсад ирээд цалин хөлстэй ажил, бизнес эрхэлнэ гэж давхардсан тоогоор 742 иргэн хариулсан. Тэдгээрээс аль салбарт ажиллахыг нь асуухад дийлэнх нь бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа, машин засвар, боловсрол, ХАА, ойн аж ахуй, загас/ан агнуур, үйлчилгээний бусад салбарт ажиллана гэжээ.

Зураг 6.4. Цалин хөлстэй хөдөлмөр болон бизнес эрхлэх иргэдийн тоо, Монгол улсад ирээд ажиллахаар төлөвлөсөн салбар, хувь

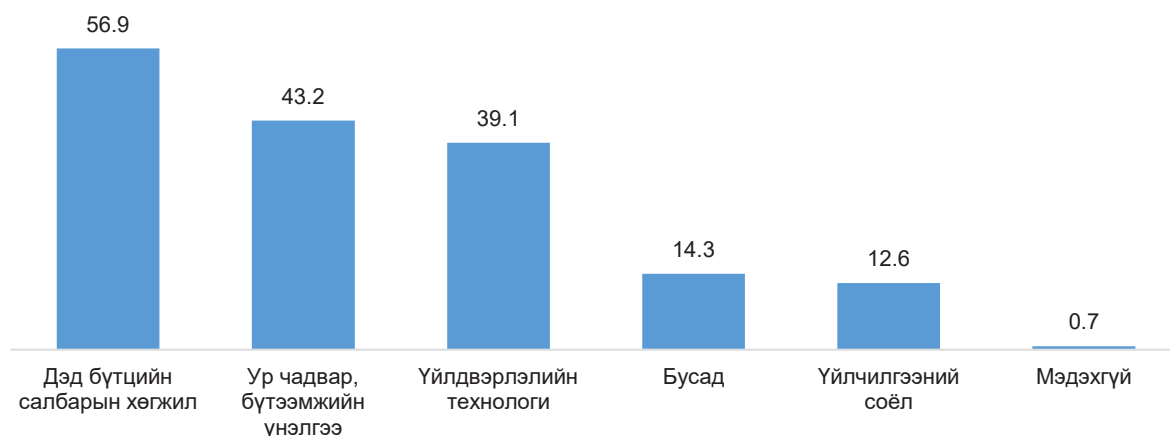
Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн 59.0 хувь нь Монгол Улсад амьдрахад хамгийн түрүүнд эрүүл тав тухтай орчин бүрдүүлэх, 53.6 хувь нь агаарын бохирдлыг бууруулах, 52.2 хувь нь эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах, 51.3 хувь нь эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, 50.9 хувь нь хүнсний аюулгүй байдлыг хангах зэрэг асуудлыг шийдвэрлэх ёстой гэж үзсэн байна.

Зураг 6.5. Буцах төлөвлөгөөтэй байгаа иргэдийн тоо, Монгол Улсад амьдрахад хамгийн түрүүнд шийдвэрлэх асуудлын төрөл, хувиар, давхардсан тоогоор

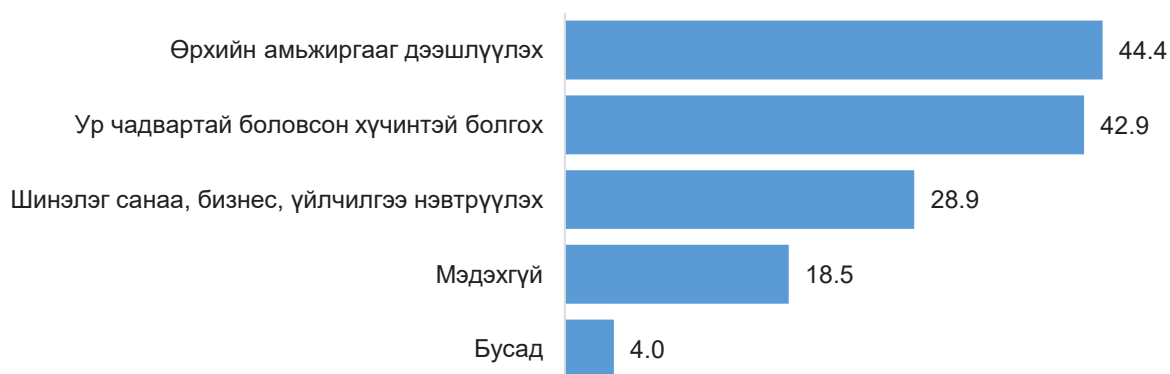
Судалгаанд оролцогчдын 56.9 хувь нь бусад улс орны дэд бүтцийн салбарын хөгжил, 43.2 хувь ур чадвар, бүтээмжийн үнэлгээ, 39.1 хувь нь үйлдвэрлэлийн технологи, 12.6 хувь нь үйлчилгээний соёлыг Монгол Улсад хамгийн түрүүнд нэвтрүүлэх хүсэлтэй байна.

Зураг 6.6. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсад нэвтрүүлж болох шинэлэг санаа, хувиар, давхардсан тоогоор

Монгол улсын иргэд бусад улс орнуудад оршин сууж, амьдарснаар өрхийн амьжиргаа дээшлэх (44.4), ур чадвартай боловсон хүчинтэй болох (42.9), шинэлэг санаа, бизнес нэвтрүүлэх (28.9) зэргээр Монгол улсад хувь нэмрээ оруулж байгаа гэж хариулсан байна.

Зураг 6.7. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол Улсын иргэд гадаадад амьдарснаар Монгол Улсад оруулж буй хувь нэмэр, хувиар, давхардсан тоогоор

Судалгаанд оролцогчид гадаадад амьдарснаар Монгол Улс чадвартай боловсон хүчнээ алдаж байгаа, ажиллах хүчний хомсдол бий болох, эх хэл, соёл, уламжлал мартагдах, гэр бүл салалт нэмэгдэх зэрэг сөрөг нөлөөтэй гэж үзсэн байна.

Зураг 6.8. Судалгаанд оролцогчдын тоо, Монгол улсын иргэд гадаадад амьдарснаар Монгол Улсад үзүүлж буй сөрөг нөлөө, хувиар, давхардсан тоогоор

Гадаадад амьдарч байгаа иргэдийг дэмжих тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлэх шаардлагатай гэж 55.4 хувь нь үзсэн бөгөөд дэмжлэг үзүүлэхдээ элчин сайдын яамны үйл ажиллагааг сайжруулах, тухайн улсад амьдарч байгаа иргэдтэйгээ ойрхон ажилладаг болох, мэдээлэл сайн түгээх шаардлагатай гэж үзсэн. Түүнчлэн нийгмийн суурь үйлчилгээг хүртэх боломжоор хангах шаардлагатай байна гэсэн бөгөөд үүнд хүүхдийн мөнгө хөтөлбөрт хамрагдах, нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгал, виз сунгалт хийлгэх гэх мэт үйлчилгээг түргэн шуурхай, хүртээмжтэйгээр авах саналтай байгаагаа илэрхийлсэн. Дараагийн нэг чухал асуудал бол Монгол Улсад эргэн очиход дэмжлэг үзүүлэх хэрэгтэй гэжээ. Ингэхдээ гадаадад их дээд сургуульд суралцаж төгссөн иргэдээ төр болон хувийн байгууллагуудад ажилд зуучлах, орон сууцны хөнгөлөлт үзүүлэх, буцаж очоод суурьшихад шаардлагатай мэдээллийг урьдчилан түгээх зэргээр дэмжих шаардлагатайг онцолсон.

Хүснэгт 6.3. Судалгаанд оролцогчдын тоо, гадаадад амьдарч байгаа иргэдийг дэмжих тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлэх шаардлагатай эсэх, хувь

Тусгайлсан хөтөлбөр шаардлагатай эсэх, төрөл	Тоо	Хувь
Тийм	1033	55.4
Тийм, Элчин сайдын яамны үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх	266	14.3
Тийм, Нийгмийн суурь үйлчилгээг хүртэх боломжоор хангах	162	8.7
Тийм, МУ-д эргэж очиход дэмжлэг үзүүлэх бодлого хэрэгжүүлэх	142	7.6
Тийм, Монгол соёлыг түгээх, хэлний төвтэй болох	90	4.8
Тийм, Ажиллах нөхцөлийг сайжруулах	28	1.5
Тийм, Бусад	83	4.5
Тийм, Мэдэхгүй	262	14.0
Үгүй	832	44.6
Бүгд	1865	100.0

Судалгаанд оролцогчдын 4.8 хувь нь Гадаад улсад амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийг дэмжих тусгайлсан хөтөлбөрт Монгол соёлыг түгээх, хэлний төвтэй болох тухай дурдсан. Эдгээр иргэдийн хувьд төв байгуулах шалтгааныг хүүхдүүд Монгол хэлээ мэдэхгүй байна, Монгол соёлыг мартаж байна, цаашид түгээн дэлгэрүүлэх шаардлагатай гэж үзжээ.

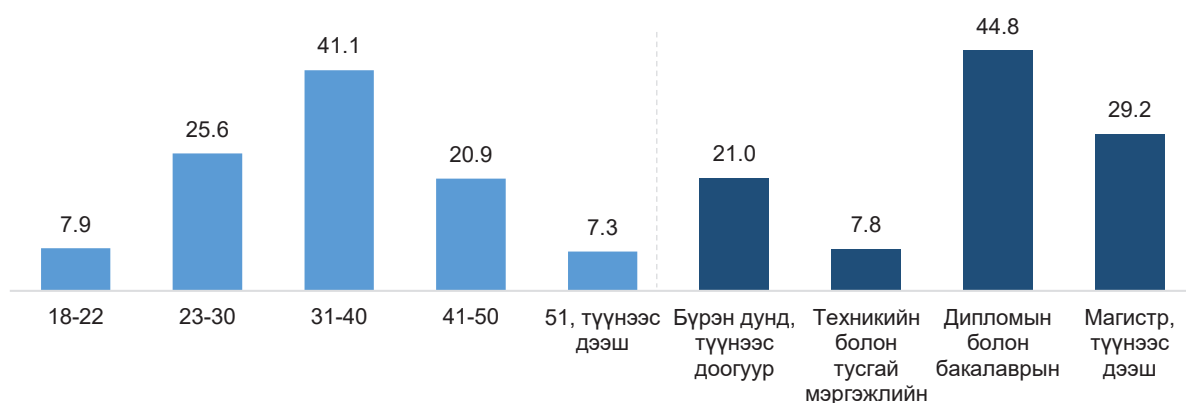
Судалгаанд оролцогчдын 39.0 хувь Монгол Улс руу буцах төлөвлөгөөгүй байна. Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн 74.1 хувь нь амьдарч байгаа нөхцөл нь таатай, 55.7 хувь нь хүүхдүүдийнхээ ирээдүйг бодолцож, 46.9 хувь нь Монгол Улсад амьдралын баталгаа хомс, 43.2 хувь нь өр, зээлийн асуудлаа шийдвэрлэж дуусаагүй байгаа гэсэн шалтгаануудыг нэрлэсэн байна.

Зураг 6.9. Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн тоо, шийдвэр гаргалтад нөлөөлсөн шалтгаанаар, хувиар, давхардсан тоогоор

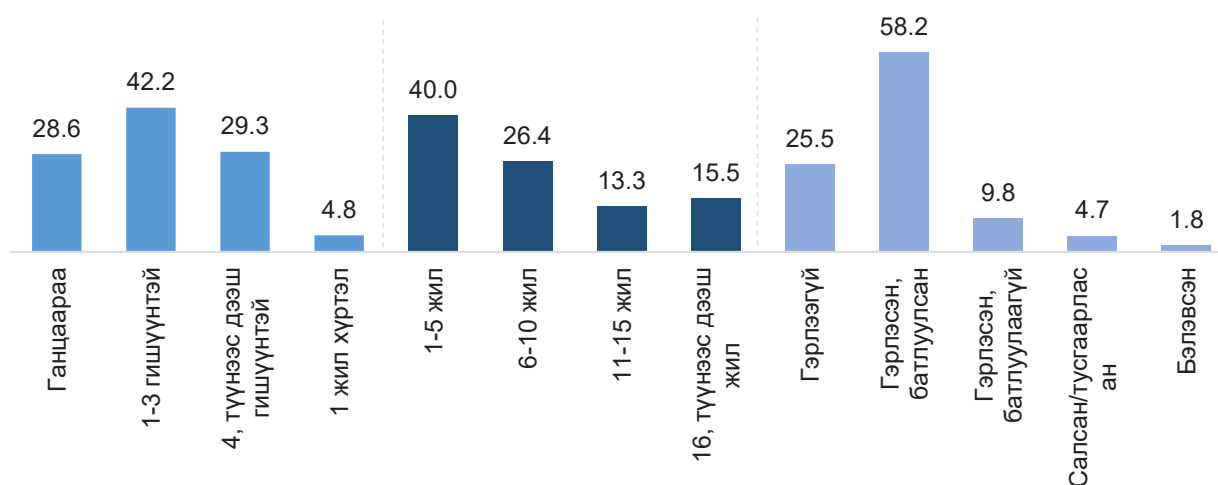
Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн 10 хүн тутмын 8 нь 23-50 насны буюу хөдөлмөрийн насныхан, 65 орчим хувь нь дипломын дээд болон түүнээс дээш боловсролтой байна.

Зураг 6.10. Буцах төлөвлөгөөгүй байгаа иргэдийн тоо, боловсролын түвшин, насны бүлгээр, хувиар

Мөн дээрх иргэдийн 68.0 хувь нь гэрлэсэн, 25.5 хувь гэрлээгүй байна. Одоогийн амьдарч байгаа улсдаа 71.4 хувь нь гэр бүлийн хамт амьдарч байгаа ба түүний 42.2 хувь нь 1-3 гишүүнтэйгээ, 29.3 хувь нь 4, түүнээс дээш гишүүнтэйгээ хамт амьдарч байна. Гадаадад амьдарсан хугацааг нь авч үзвэл 40.0 хувь нь 1-5 жил, 26.4 хувь нь 6-10 жил, 13.3 хувь нь 11-15 жил, 15.5 хувь нь 16, түүнээс дээш жил гадаадад амьдарчээ.

Зураг 6.11. Монгол Улс руу буцах төлөвлөгөөгүй иргэдийн гэрлэлт, одоогийн амьдарч байгаа улсад гэр бүлийн хамт амьдардаг эсэх, хувиар

ДҮГНЭЛТ

Гадаад улсад ажиллаж, амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийн нөхцөл байдал судалгаанд 2023 гадаад улсад оршин суугчаас мэдээлэл цуглуулж 1865 иргэдийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийсэн. Судалгаанд хамрагдагсдын дундаж нас 35.6, 70 гаруй хувь дипломын болон түүнээс дээш боловсролтой, 56.6 хувь нь гэрлэсэн, гадаад улсад дунджаар 6.6 жил амьдарсан байна.

Гадаад улсад оршин суугчдын дийлэнх нь боловсролын түвшин дээд болон түүнээс дээш боловч энгийн болон мэргэжлийн ажил хийж байгаа. Иймд мэргэжилтэй ажиллах хүчнийг Монгол Улсад буцаж ирэхэд дэмжлэг үзүүлэх шаардлагатай байна.

Гадаад улсад оршин суугч хувиараа ажиллах, суралцах зорилгоор гадаад улсыг зорьж байгаа ба дийлэнх нь явах зардлаа хуримтлал, бусдаас авсан хандив, тусламж авах, орон сууц бусад зүйлсээ борлуулах, зээл авах байдлаар шийдвэрлэдэг байна. Тэдэнд тухайн улсад очсоны дараа 6 хүртэлх сард хамгийн их дэмжлэг хэрэгтэй байдаг байна. Иймд иргэдэд өгөх мэдээллийг сайжруулах, төрийн болон цахим үйлчилгээг хүртээмжтэй болгох шаардлагатай байна.

Гадаад улсад амьдарснаар хувь хүн, өрх, улсын хэмжээнд эерэг болон сөрөг нөлөө гарч байна гэж үзсэн байна. Тухайлбал, гадаад улсад амьдарснаар эрүүл, утаагүй орчинд амьдарч чанартай хүнс хэрэглэж байгаа нь тэдний амьдралд гарч байгаа эерэг нөлөө гэж иргэдийн дийлэнх нь үзэж байна. Харин сөрөг нөлөөг архи, тамхи, гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл нэмэгдсэн, гэр бүлийн харилцаа муудсан, орон байргүй болсон, хүүхдийн хүмүүжилд сөргөөр нөлөөлсөн хэмээн үзэж байна. Улсын хэмжээнд гарч байгаа нөлөөлөл нь өрхийн амьжиргаа сайжирч байгаа, ур чадвартай боловсрон хүчинтэй болж байгаа гэж үзсэн бол сөрөг нөлөөлөл нь чанартай боловсон хүчнийг алдаж байгаа, ажиллах хүчний хомсдол бий болж байна гэжээ.

Монгол Улсад буцаж ирэх төлөвлөгөөтэй байгаа гадаадад оршин суугчдын хувьд ирээд суурьших газар нь Улаанбаатар гэж 73.3 хувь нь хариулсан байна.

Судалгаанд хамрагдагсдын 39.0 хувь нь Монгол Улсад буцаж ирэх төлөвлөөгүй, 23.1 хувь нь оршин суугаа улсынхаа иргэн болох бодолтой байна гэсэн. Иймд буцаж ирэх сонирхлыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйл ажиллагаа хэрэгжүүлэх, ингэхдээ амьдрах орчин, нийгмийн суурь үйлчилгээний чанарыг сайжруулах, буцаж ирэхэд шаардлагатай зуучлал, хөнгөлөлт, зээлийн бодлого, хөтөлбөр боловсруулах нь зүйтэй юм.

Гадаадад оршин суугчид нь зөвхөн эдийн засгийн хэрэгцээг хангах зорилгоор бус эрүүл таатай орчинд амьдрах, баталгаатай хүнс хэрэглэж байгаа нь нэг татах хүч болж байна.

ХАВСРАЛТ

Хавсралт 1. Хүснэгтүүд

Хүснэгт 1. Судалгаанд оролцогчид, хүйс, насны бүлэг, улсаар

Оршин суугаа улс	Хүйс						Насны бүлэг											
	Эрэгтэй		Эмэгтэй		Бүгд		18-22		23-30		31-40		41-50		51, түүнээс дээш		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БНСУ	131	35.6	237	64.4	368	100.0	24	6.5	85	23.1	185	50.3	60	16.3	14	3.8	368	100.0
АНУ	100	43.5	130	56.5	230	100.0	3	1.3	28	12.2	78	33.9	97	42.2	24	10.4	230	100.0
Япон	76	46.6	87	53.4	163	100.0	13	8.0	67	41.1	65	39.9	15	9.2	3	1.8	163	100.0
Казахстан	70	47.6	77	52.4	147	100.0	31	21.1	39	26.5	46	31.3	15	10.2	16	10.9	147	100.0
Чех	52	38.2	84	61.8	136	100.0	3	2.2	46	33.8	53	39.0	28	20.6	6	4.4	136	100.0
Австрали	69	46.6	79	53.4	148	100.0	4	2.7	42	28.4	74	50.0	25	16.9	3	2.0	148	100.0
БНХАУ	48	28.2	122	71.8	170	100.0	54	31.8	38	22.4	50	29.4	19	11.2	9	5.3	170	100.0
ХБНГУ	15	25.9	43	74.1	58	100.0	2	3.4	16	27.6	27	46.6	11	19.0	2	3.4	58	100.0
Швед	22	34.9	41	65.1	63	100.0	2	3.2	5	7.9	33	52.4	15	23.8	8	12.7	63	100.0
Франц	41	38.3	66	61.7	107	100.0	0	0.0	20	18.7	38	35.5	36	33.6	13	12.1	107	100.0
ОХУ	15	31.3	33	68.8	48	100.0	12	25.0	16	33.3	8	16.7	6	12.5	6	12.5	48	100.0
Турк	20	40.0	30	60.0	50	100.0	3	6.0	11	22.0	24	48.0	9	18.0	3	6.0	50	100.0
Австри	5	25.0	15	75.0	20	100.0	2	10.0	8	40.0	7	35.0	2	10.0	1	5.0	20	100.0
Швейцар	12	23.5	39	76.5	51	100.0	8	15.7	6	11.8	17	33.3	12	23.5	8	15.7	51	100.0
Их Британи	20	29.4	48	70.6	68	100.0	11	16.2	16	23.5	12	17.6	17	25.0	12	17.6	68	100.0
Бусад улс	5	13.2	33	86.8	38	100.0	5	13.2	6	15.8	21	55.3	4	10.5	2	5.3	38	100.0
Бүгд	701	37.6	1164	62.4	1865	100.0	177	9.5	449	24.1	738	39.6	371	19.9	130	7.0	1865	100.0

Хүснэгт 2. Судалгаанд оролцогчид, боловсролын түвшин, улсаар

Оршин суугаа улс	Боловсролын түвшин									
	Бүрэн дунд, түүнээс доош		Техникийн болон тусгай мэргэжлийн		Дипломын болон бакалаврын		Магистр, түүнээс дээш		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БНСУ	36	9.8	18	4.9	143	38.9	171	46.5	368	100.0
АНУ	20	8.7	8	3.5	99	43.0	103	44.8	230	100.0
Япон	16	9.8	11	6.7	95	58.3	41	25.2	163	100.0
Казахстан	38	25.9	17	11.6	70	47.6	22	15.0	147	100.0
Чех	55	40.4	10	7.4	64	47.1	7	5.1	136	100.0
Австрали	7	4.7	8	5.4	84	56.8	49	33.1	148	100.0
БНХАУ	70	41.2	7	4.1	38	22.4	55	32.4	170	100.0
ХБНГУ	11	19.0	4	6.9	29	50.0	14	24.1	58	100.0
Швед	19	30.2	8	12.7	29	46.0	7	11.1	63	100.0
Франц	25	23.4	12	11.2	52	48.6	18	16.8	107	100.0
ОХУ	20	41.7	1	2.1	13	27.1	14	29.2	48	100.0
Турк	10	20.0	7	14.0	22	44.0	11	22.0	50	100.0
Австри	2	10.0	3	15.0	9	45.0	6	30.0	20	100.0
Швейцар	11	21.6	4	7.8	22	43.1	14	27.5	51	100.0
Их Британи	8	11.8	1	1.5	36	52.9	23	33.8	68	100.0
Бусад улс	7	18.4	0	0.0	12	31.6	19	50.0	38	100.0
Бүгд	355	19.0	119	6.4	817	43.8	574	30.8	1865	100.0

Хүснэгт 3. Судалгаанд оролцогчид, гэрлэлтийн байдал, улсаар

Оршин суугаа улс	Гэрлэлтийн байдал											
	Гэрлээгүй		Гэрлэсэн, батлуулсан		Гэрлэсэн, баглуулаагүй		Салсан /тусгаарласан		Бэлэвсэн		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БНСУ	104	28.3	204	55.4	30	8.2	26	7.1	4	1.1	368	100.0
АНУ	42	18.3	161	70.0	16	7.0	8	3.5	3	1.3	230	100.0
Япон	66	40.5	87	53.4	7	4.3	1	.6	2	1.2	163	100.0
Казахстан	59	40.1	72	49.0	7	4.8	6	4.1	3	2.0	147	100.0
Чех	26	19.1	72	52.9	30	22.1	4	2.9	4	2.9	136	100.0
Австрали	20	13.5	117	79.1	7	4.7	4	2.7	0	0.0	148	100.0
БНХАУ	93	54.7	66	38.8	6	3.5	3	1.8	2	1.2	170	100.0
ХБНГУ	22	37.9	32	55.2	0	0.0	2	3.4	2	3.4	58	100.0
Швед	6	9.5	50	79.4	3	4.8	2	3.2	2	3.2	63	100.0
Франц	24	22.4	59	55.1	17	15.9	4	3.7	3	2.8	107	100.0
ОХУ	29	60.4	15	31.3	3	6.3	0	0.0	1	2.1	48	100.0
Турк	15	30.0	22	44.0	8	16.0	5	10.0	0	0.0	50	100.0
Австри	7	35.0	10	50.0	2	10.0	1	5.0	0	0.0	20	100.0
Швейцар	17	33.3	22	43.1	1	2.0	10	19.6	1	2.0	51	100.0
Их Британи	22	32.4	43	63.2	0	0.0	3	4.4	0	0.0	68	100.0
Бусад улс	13	34.2	23	60.5	1	2.6	1	2.6	0	0.0	38	100.0
Бүгд	565	30.3	1055	56.6	138	7.4	80	4.3	27	1.4	1865	100.0

Хүснэгт 4. Судалгаанд оролцогчид, эзэмшсэн мэргэжил, улсаар

Оршин суугаа улс	Эзэмшсэн мэргэжил																												
	Зэвсэгт хүчний ажил, мэргэжил		Менежер		Мэргэжилтэн		Техникч болон туслах/дэд мэргэжилтэн		Контор, үйлчилгээний ажилтан		Худалдаа, үйлчилгээний ажилтан		Хөдөө аж ахуй, ой, загас агнуурын мэргэшсэн ажилтан		Үйлдвэрлэл, барилга, гар урлал, холбогдох ажил, үйлчилгээний ажилтан		Машин механизм, төхөөрөгч, операторч, угсрагч		Энгийн ажил, мэргэжил		Мэргэжилгүй		Хариулаагүй		Бүгд				
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо
БНСУ	0	0.0	43	11.7	243	66.0	22	6.0	9	2.4	8	2.2	0	0.0	15	4.1	6	1.6	0	0.0	7	1.9	15	4.1	368	100.0			
АНУ	0	0.0	27	11.7	165	71.7	8	3.5	4	1.7	9	3.9	0	0.0	6	2.6	2	.9	1	.4	0	0.0	8	3.5	230	100.0			
Япон	0	0.0	9	5.5	128	78.5	5	3.1	4	2.5	0	0.0	0	0.0	2	1.2	2	1.2	0	0.0	3	1.8	10	6.1	163	100.0			
Казахстан	1	.7	2	1.4	97	66.0	3	2.0	2	1.4	8	5.4	0	0.0	8	5.4	6	4.1	1	.7	5	3.4	14	9.5	147	100.0			
Чех	0	0.0	5	3.7	71	52.2	3	2.2	5	3.7	6	4.4	0	0.0	35	25.7	2	1.5	0	0.0	0	0.0	9	6.6	136	100.0			
Австрали	0	0.0	18	12.2	104	70.3	4	2.7	1	.7	4	2.7	0	0.0	4	2.7	0	0.0	0	0.0	10	6.8	3	2.0	148	100.0			
БНХАУ	0	0.0	14	8.2	103	60.6	2	1.2	7	4.1	5	2.9	2	1.2	5	2.9	2	1.2	0	0.0	0	0.0	30	17.6	170	100.0			
ХБНГУ	0	0.0	2	3.4	43	74.1	0	0.0	1	1.7	3	5.2	2	3.4	1	1.7	0	0.0	2	3.4	0	0.0	4	6.9	58	100.0			
Швед	0	0.0	1	1.6	36	57.1	1	1.6	1	1.6	9	14.3	0	0.0	3	4.8	1	1.6	0	0.0	1	1.6	10	15.9	63	100.0			
Франц	1	.9	8	7.5	60	56.1	3	2.8	3	2.8	10	9.3	0	0.0	2	1.9	8	7.5	1	.9	5	4.7	6	5.6	107	100.0			
ОХУ	0	0.0	0	0.0	36	75.0	1	2.1	1	2.1	1	2.1	0	0.0	0	0.0	1	2.1	0	0.0	0	0.0	8	16.7	48	100.0			
Турк	0	0.0	3	6.0	29	58.0	1	2.0	2	4.0	3	6.0	0	0.0	2	4.0	2	4.0	0	0.0	4	8.0	4	8.0	50	100.0			
Австри	0	0.0	0	0.0	17	85.0	0	0.0	0	0.0	1	5.0	0	0.0	2	10.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	20	100.0			
Швейцар	0	0.0	5	9.8	36	70.6	0	0.0	3	5.9	1	2.0	0	0.0	3	5.9	0	0.0	0	0.0	1	2.0	2	3.9	51	100.0			
Их Британи	0	0.0	9	13.2	52	76.5	0	0.0	2	2.9	1	1.5	0	0.0	1	1.5	1	1.5	0	0.0	0	0.0	2	2.9	68	100.0			
Бусад улс	0	0.0	1	2.6	31	81.6	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	2	5.3	1	2.6	0	0.0	0	0.0	3	7.9	38	100.0			
Бүгд	2	.1	147	7.9	1251	67.1	53	2.8	45	2.4	69	3.7	4	.2	91	4.9	34	1.8	5	.3	36	1.9	128	6.9	1865	100.0			

Хүснэгт 5. Судалгаанд оролцогчид, хамт амьдардаг гишүүд, улсаар

Оршин суугаа улс	Хамт амьдардаг өрхийн гишүүдийн бүлэг							
	Ганцаараа		1-3 гишүүнтэй		4, түүнээс дээш гишүүнтэй		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БНСУ	141	38.3	167	45.4	60	16.3	368	100.0
АНУ	38	16.5	83	36.1	109	47.4	230	100.0
Япон	84	51.5	63	38.7	16	9.8	163	100.0
Казахстан	69	46.9	31	21.1	47	32.0	147	100.0
Чех	32	23.5	68	50.0	36	26.5	136	100.0
Австрали	25	16.9	76	51.4	47	31.8	148	100.0
БНХАУ	102	60.0	42	24.7	26	15.3	170	100.0
ХБНГУ	23	39.7	21	36.2	14	24.1	58	100.0
Швед	13	20.6	22	34.9	28	44.4	63	100.0
Франц	14	13.1	47	43.9	46	43.0	107	100.0
ОХУ	28	58.3	16	33.3	4	8.3	48	100.0
Турк	13	26.0	27	54.0	10	20.0	50	100.0
Австри	8	40.0	7	35.0	5	25.0	20	100.0
Швейцар	13	25.5	22	43.1	16	31.4	51	100.0
Их Британи	23	33.8	26	38.2	19	27.9	68	100.0
Бусад улс	12	31.6	18	47.4	8	21.1	38	100.0
Бүгд	638	34.2	736	39.5	491	26.3	1865	100.0

Хүснэгт 6. Судалгаанд оролцогчид, амьдарч байгаа сууцны төрөл, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Амьдарч байгаа сууцны төрөл					
	Бие даасан тохилог сууц (хаус)	Нийтийн орон сууц	Хажуу өрөө	Нийтийн байр	Бусад	Бүгд
БНСУ	12.5	63.9	1.6	7.3	14.7	100.0
АНУ	34.8	57.4	3.5	1.7	2.6	100.0
Япон	11.0	65.0	.6	12.9	10.4	100.0
Казахстан	17.7	44.2	10.9	12.9	14.3	100.0
Чех	7.4	68.4	5.9	8.8	9.6	100.0
Австрали	13.5	60.1	20.9	2.7	2.7	100.0
БНХАУ	4.1	51.2	1.8	19.4	23.5	100.0
ХБНГУ	31.0	62.1	0.0	5.2	1.7	100.0
Швед	14.3	66.7	12.7	3.2	3.2	100.0
Франц	23.4	57.0	.9	7.5	11.2	100.0
ОХУ	2.1	47.9	4.2	27.1	18.8	100.0
Турк	4.0	72.0	10.0	2.0	12.0	100.0
Австри	20.0	70.0	5.0	0.0	5.0	100.0
Швейцар	19.6	66.7	9.8	2.0	2.0	100.0
Их Британи	39.7	30.9	17.6	5.9	5.9	100.0
Бусад улс	21.1	65.8	2.6	2.6	7.9	100.0
Бүгд	16.7	58.9	5.8	8.2	10.4	100.0

Хүснэгт 7. Судалгаанд оролцогчид, гадаад улсад ажиллаж, амьдарснаар гарсан эерэг нөлөө, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Эерэг, сөрөг нөлөө гарсан эсэх		Үүнээс: Эерэг нөлөө						Эрүүл, угаагүй орчинд байна	Бусад
		Тийм	Үгүй	Орлого санхүү сайжирсан	Орон байрны нөхцөл сайжирсан	Соёл, боловсрол, ур чадвар дээшилсэн	Хүүхдүүддээ хөрөнгө оруулалт хийсэн	Чанартай хүнс хэрэглэдэг болсон			
БНСУ	365	261	104	70.5	28.7	51.3	31.4	67.8	76.2	8.0	
АНУ	229	164	65	70.1	21.3	55.5	32.3	70.7	78.7	3.0	
Япон	163	121	42	63.6	23.1	53.7	21.5	69.4	85.1	7.4	
Казахстан	147	97	50	73.2	17.5	58.8	22.7	74.2	81.4	3.1	
Чех	132	105	27	62.9	26.7	41.0	30.5	72.4	84.8	3.8	
Австрали	145	113	32	61.1	31.9	57.5	37.2	76.1	87.6	7.1	
БНХАУ	170	111	59	76.6	30.6	55.0	13.5	78.4	88.3	6.3	
ХБНГУ	57	43	14	65.1	41.9	48.8	23.3	67.4	76.7	11.6	
Швед	62	38	24	65.8	34.2	47.4	34.2	68.4	81.6	0.0	
Франц	107	74	33	66.2	41.9	55.4	39.2	75.7	86.5	10.8	
ОХУ	46	31	15	64.5	29.0	61.3	19.4	67.7	83.9	12.9	
Турк	50	36	14	75.0	22.2	55.6	27.8	72.2	72.2	8.3	
Австри	20	17	3	58.8	23.5	64.7	23.5	76.5	88.2	5.9	
Швейцар	51	33	18	42.4	27.3	51.5	27.3	69.7	66.7	3.0	
Их Британи	67	45	22	75.6	44.4	64.4	24.4	77.8	82.2	6.7	
Бусад улс	34	24	10	50.0	16.7	37.5	25.0	62.5	91.7	4.2	
Бүгд	1845	1313	532	67.5	28.1	53.4	28.2	71.7	81.6	6.3	

Хүснэгт 8. Судалгаанд оролцогчид, гадаад улсад ажиллаж, амьдарснаар гарсан сөрөг нөлөө, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Сөрөг нөлөө							Өрөнд орсон	Орон байргүй болсон	Бусад
		Гэр бүл салсан	Гэр бүлийн харилцаа муудсан	Хүүхдийн хүмүүжилд сөрөг нөлөөлсөн	Архи, гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл нэмэгдсэн	Эрүүл мэндээрээ хохирсон	Эрүү мэдээлэл	Эрүү мэдээлэл			
БНСУ	72	8.3	26.4	16.7	50.0	8.3	2.8	12.5	6.9		
АНУ	57	1.8	8.8	5.3	80.7	0.0	3.5	5.3	0.0		
Япон	37	2.7	18.9	5.4	59.5	5.4	2.7	13.5	5.4		
Казахстан	40	2.5	10.0	12.5	60.0	2.5	0.0	15.0	5.0		
Чех	37	8.1	10.8	8.1	75.7	10.8	5.4	2.7	5.4		
Австрали	27	0.0	14.8	3.7	44.4	3.7	7.4	25.9	3.7		
БНХАУ	35	0.0	20.0	14.3	71.4	0.0	2.9	25.7	0.0		
ХБНГУ	12	8.3	25.0	8.3	50.0	8.3	0.0	8.3	16.7		
Швед	13	0.0	15.4	7.7	69.2	7.7	7.7	15.4	7.7		
Франц	25	4.0	16.0	16.0	72.0	12.0	4.0	12.0	4.0		
ОХУ	10	0.0	20.0	20.0	60.0	0.0	0.0	20.0	0.0		
Турк	12	0.0	25.0	16.7	66.7	16.7	0.0	0.0	0.0		
Австри	8	0.0	25.0	25.0	50.0	0.0	0.0	25.0	25.0		
Швейцар	8	0.0	12.5	12.5	50.0	0.0	0.0	12.5	12.5		
Их Британи	16	6.3	12.5	6.3	75.0	6.3	12.5	12.5	6.3		
Бусад улс	10	0.0	10.0	10.0	50.0	0.0	0.0	10.0	20.0		
БҮГД	419	3.6	16.7	11.0	63.2	5.3	3.3	12.9	5.3		

Хүснэгт 9. Судалгаанд оролцогчид, ажил эрхлэлтийн байдал, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Ажил эрхэлдэг хүний тоо	Ажлын байдал				
		Байнгын (гэрээний хугацаа тогтмол)	Түр (гэрээний хугацаа 3 ба түүнээс дээш сар)	Тохиолдлын (гэрээний хугацаа 3 сар хүртэл)	Бусад	Бүгд
БНСУ	280	30.0	25.0	12.5	32.5	100.0
АНУ	194	61.9	17.5	3.6	17.0	100.0
Япон	136	58.8	21.3	1.5	18.4	100.0
Казахстан	72	47.2	29.2	9.7	13.9	100.0
Чех	119	88.2	8.4	0.0	3.4	100.0
Австрали	127	40.9	29.9	12.6	16.5	100.0
БНХАУ	45	71.1	22.2	2.2	4.4	100.0
ХБНГУ	54	74.1	24.1	1.9	0.0	100.0
Швед	52	59.6	23.1	9.6	7.7	100.0
Франц	79	64.6	15.2	8.9	11.4	100.0
ОХУ	23	39.1	30.4	4.3	26.1	100.0
Турк	35	40.0	14.3	8.6	37.1	100.0
Австри	17	70.6	17.6	5.9	5.9	100.0
Швейцар	37	56.8	24.3	10.8	8.1	100.0
Их Британи	56	60.7	17.9	8.9	12.5	100.0
Бусад улс	21	81.0	4.8	9.5	4.8	100.0
Бүгд	1347	54.6	21.1	7.2	17.1	100.0

Хүснэгт 9а. Судалгаанд оролцогчид, ажил эрхлэлтийн байдал, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Ажил эрхэлдэг хүний тоо	Ажлын нөхцөл		
		Хэвийн	Хэвийн бус	Бүгд
БНСУ	280	83.9	16.1	100.0
АНУ	194	95.9	4.1	100.0
Япон	136	91.2	8.8	100.0
Казахстан	72	94.4	5.6	100.0
Чех	119	85.7	14.3	100.0
Австрали	127	89.0	11.0	100.0
БНХАУ	45	100.0	0.0	100.0
ХБНГУ	54	92.6	7.4	100.0
Швед	52	86.5	13.5	100.0
Франц	79	91.1	8.9	100.0
ОХУ	23	87.0	13.0	100.0
Турк	35	88.6	11.4	100.0
Австри	17	88.2	11.8	100.0
Швейцар	37	100.0	0.0	100.0
Их Британи	56	98.2	1.8	100.0
Бусад улс	21	85.7	14.3	100.0
Бүгд	1347	90.3	9.7	100.0

Хүснэгт 96. Судалгаанд оролцогчид, долоо хоногт ажилладаг хугацаагаар улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Ажил эрхэлдэг хүний тоо	Долоо хоногт тогтмол ажилладаг хугацаа						Бүгд
		1-14 цаг	15-29 цаг	30-34 цаг	35-40 цаг	41-48 цаг	48, түүнээс дээш цаг	
БНСУ	280	12.9	7.1	8.2	5.4	34.3	32.1	100.0
АНУ	194	12.9	6.7	5.2	15.5	37.6	22.2	100.0
Япон	136	10.3	22.8	5.1	4.4	40.4	16.9	100.0
Казахстан	72	15.3	5.6	4.2	15.3	34.7	25.0	100.0
Чех	119	7.6	.8	5.0	17.6	31.1	37.8	100.0
Австрали	127	5.5	22.8	12.6	22.8	22.0	14.2	100.0
БНХАУ	45	8.9	4.4	2.2	13.3	37.8	33.3	100.0
ХБНГУ	54	11.1	14.8	9.3	38.9	22.2	3.7	100.0
Швед	52	11.5	3.8	11.5	21.2	28.8	23.1	100.0
Франц	79	6.3	13.9	7.6	44.3	16.5	11.4	100.0
ОХУ	23	30.4	4.3	8.7	13.0	34.8	8.7	100.0
Турк	35	17.1	5.7	2.9	5.7	28.6	40.0	100.0
Австри	17	11.8	29.4	5.9	41.2	11.8	0.0	100.0
Швейцар	37	29.7	16.2	13.5	10.8	29.7	0.0	100.0
Их Британи	56	12.5	17.9	10.7	33.9	19.6	5.4	100.0
Бусад улс	21	28.6	9.5	9.5	14.3	38.1	0.0	100.0
Бүгд	1347	12.0	10.9	7.4	16.6	31.3	21.8	100.0

Хүснэгт 10. Судалгаанд оролцогчид, ажил эрхлээгүй шалтгаан, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Ажил эрхэлдэггүй хүний тоо	Ажил эрхлээгүй шалтгаан										Бүгд
		Ажиллах зөвшөөрөл байхгүй	Хэлний бэрхшээлээс болж	Мэргэжил, ур чадвар дутагдсан	Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах	Эрүүл мэндийн байдлаас	Тэтгэвэрт гарсан	Ажил хайгаад олдохгүй	Бусад	Хариулаагүй		
БНСУ	88	50.5	1.0	3.8	16.2	4.8	0.0	5.7	15.2	2.9	100.0	
АНУ	36	27.8	0.0	0.0	47.2	5.6	0.0	2.8	16.7	0.0	100.0	
Япон	27	29.6	11.1	0.0	11.1	3.7	0.0	7.4	33.3	3.7	100.0	
Казахстан	75	35.6	6.8	2.7	17.8	9.6	11.0	16.4	0.0	0.0	100.0	
Чех	17	0.0	6.3	0.0	50.0	0.0	0.0	18.8	18.8	6.3	100.0	
Австрали	21	8.0	8.0	0.0	36.0	0.0	4.0	12.0	28.0	4.0	100.0	
БНХАУ	125	57.4	3.3	0.0	5.7	.8	0.0	4.9	26.2	1.6	100.0	
ХБНГУ	4	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	
Швед	11	18.2	27.3	9.1	36.4	0.0	0.0	0.0	0.0	9.1	100.0	
Франц	28	28.1	12.5	0.0	25.0	18.8	0.0	6.3	9.4	0.0	100.0	
ОХУ	25	20.8	4.2	8.3	4.2	4.2	4.2	12.5	37.5	4.2	100.0	
Турк	15	12.5	0.0	0.0	25.0	6.3	6.3	0.0	50.0	0.0	100.0	
Австри	3	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	33.3	0.0	100.0	
Швейцар	14	14.3	0.0	0.0	21.4	0.0	0.0	28.6	35.7	0.0	100.0	
Их Британи	12	0.0	0.0	7.7	23.1	7.7	0.0	7.7	53.8	0.0	100.0	
Бусад улс	17	17.6	5.9	0.0	5.9	0.0	0.0	41.2	29.4	0.0	100.0	
Бүгд	518	36.2	5.0	1.9	18.2	4.6	2.0	9.5	20.6	1.9	100.0	

Хүснэгт 11. Судалгаанд оролцогчид, орлогын эх үүсвэр, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Сарын орлого хэрэглээндээ хүрдэг эсэх			Орлогын эх үүсвэр							
		Тийм	Үгүй	Бүгд	Цалин хөлс	Тэтгэвэр	Тэтгэмж	Бизнесийн орлого	Хувь хүн/гөрхөөс ирдэг тусламж, гуйвуулга	Өмчөө бусдад түрээслүүлсний орлого	Хадгаламжийн хүү, хувьцааны ногдол ашиг	Бусад
БНСУ	368	51.6	48.4	100.0	77.7	0.5	4.1	10.1	12.5	6.3	6.5	8.4
АНУ	230	72.2	27.8	100.0	83.0	1.7	0.9	19.1	5.2	3.0	7.4	2.6
Япон	163	50.3	49.7	100.0	82.2	0.6	10.4	8.0	4.3	3.7	6.1	7.4
Казахстан	147	47.6	52.4	100.0	54.4	9.5	23.1	21.8	17.0	4.1	3.4	4.8
Чех	136	49.3	50.7	100.0	91.2	0.7	11.0	3.7	8.1	8.8	2.2	2.2
Австрали	148	68.9	31.1	100.0	89.9	1.4	2.7	3.4	7.4	6.8	4.1	2.7
БНХАУ	170	50.0	50.0	100.0	35.3	4.1	34.1	11.8	23.5	4.1	2.4	22.4
ХБНГУ	58	74.1	25.9	100.0	98.3	0.0	8.6	5.2	10.3	3.4	1.7	1.7
Швед	63	58.7	41.3	100.0	88.9	1.6	12.7	9.5	3.2	3.2	3.2	4.8
Франц	107	59.8	40.2	100.0	77.6	0.9	25.2	9.3	13.1	2.8	4.7	2.8
ОХУ	48	35.4	64.6	100.0	39.6	4.2	8.3	10.4	31.3	2.1	4.2	22.9
Турк	50	50.0	50.0	100.0	64.0	2.0	2.0	32.0	14.0	4.0	6.0	18.0
Австри	20	75.0	25.0	100.0	80.0	0.0	20.0	5.0	5.0	0.0	0.0	5.0
Швейцар	51	58.8	41.2	100.0	86.3	0.0	13.7	7.8	15.7	3.9	5.9	5.9
Их Британи	68	73.5	26.5	100.0	88.2	1.5	1.5	17.6	5.9	1.5	4.4	8.8
Бусад улс	38	52.6	47.4	100.0	65.8	2.6	15.8	13.2	5.3	23.7	5.3	10.5
Бүгд	1865	57.0	43.0	100.0	75.1	2.0	11.2	11.7	11.3	5.0	4.8	7.6

Хүснэгт 12. Судалгаанд оролцогчид, эрүүл мэнд болон нийгмийн даатгалд хамрагдалт, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Эрүүл мэндийн даатгалд хамрагддаг хүний тоо	Үүнээс				Нийгмийн даатгалд хамрагддаг хүний тоо	Үүнээс			
		Монгол Улс	Оршин суугаа улсын	Бусад гадаад улсын	Бүгд		Монгол Улс	Оршин суугаа улсын	Бусад гадаад улсын	Бүгд
БНСУ	290	9.0	88.6	2.4	100.0	178	65.7	33.1	1.1	100.0
АНУ	155	6.5	89.0	4.5	100.0	122	27.9	69.7	2.5	100.0
Япон	159	1.9	92.5	5.7	100.0	122	16.4	79.5	4.1	100.0
Казахстан	60	33.3	65.0	1.7	100.0	47	36.2	59.6	4.3	100.0
Чех	133	.8	97.0	2.3	100.0	130	5.4	93.8	.8	100.0
Австрали	131	9.9	87.0	3.1	100.0	109	51.4	46.8	1.8	100.0
БНХАУ	124	26.6	70.2	3.2	100.0	65	90.8	7.7	1.5	100.0
ХБНГУ	58	0.0	98.3	1.7	100.0	52	0.0	98.1	1.9	100.0
Швед	41	4.9	87.8	7.3	100.0	39	17.9	79.5	2.6	100.0
Франц	102	1.0	94.1	4.9	100.0	77	5.2	92.2	2.6	100.0
ОХУ	39	17.9	82.1	0.0	100.0	17	76.5	23.5	0.0	100.0
Турк	26	26.9	73.1	0.0	100.0	22	54.5	45.5	0.0	100.0
Австри	19	0.0	100.0	0.0	100.0	16	12.5	87.5	0.0	100.0
Швейцар	44	11.4	84.1	4.5	100.0	40	20.0	77.5	2.5	100.0
Их Британи	62	8.1	87.1	4.8	100.0	52	19.2	75.0	5.8	100.0
Бусад улс	29	17.2	82.8	0.0	100.0	25	32.0	68.0	0.0	100.0
Бүгд	1472	9.4	87.3	3.3	100.0	1113	33.6	64.2	2.2	100.0

Хүснэгт 13. Судалгаанд оролцогчид, мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулга, илгээмж илгээсэн байдал, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулга, илгээмж явуулсан эсэх					Бүгд
		Тийм, аль алиныг нь	Зөвхөн мөнгөн гуйвуулга	Зөвхөн мөнгөн бус илгээмж	Опт үгүй		
БНСУ	368	6.5	68.5	3.5	21.5	100.0	
АНУ	230	0.0	79.1	5.2	15.7	100.0	
Япон	163	1.8	69.3	4.9	23.9	100.0	
Казахстан	147	0.0	42.9	5.4	51.7	100.0	
Чех	136	0.0	89.0	0.0	11.0	100.0	
Австрали	148	17.6	48.0	6.1	28.4	100.0	
БНХАУ	170	0.0	55.9	4.1	40.0	100.0	
ХБНГУ	58	3.4	75.9	3.4	17.2	100.0	
Швед	63	7.9	69.8	0.0	22.2	100.0	
Франц	107	5.6	74.8	3.7	15.9	100.0	
ОХУ	48	0.0	39.6	6.3	54.2	100.0	
Турк	50	12.0	66.0	8.0	14.0	100.0	
Австри	20	0.0	75.0	0.0	25.0	100.0	
Швейцар	51	0.0	64.7	0.0	35.3	100.0	
Их Британи	68	5.9	57.4	4.4	32.4	100.0	
Бусад улс	38	0.0	68.4	0.0	31.6	100.0	
Бүгд	1865	4.1	66.0	3.9	26.1	100.0	

Хүснэгт 14. Судалгаанд оролцогчид, илгээсэн мөнгөн болон мөнгөн бус гуйвуулга, илгээмж хүлээн авагч, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Гуйвуулга, илгээмж хүлээн авагч							
		Эхнэр /нөхөр	Эцэг эх /Хадам эцэг эх	Хүү охин/ хүргэн бэр/ач зээ	Эмээ, өвөө	Ах/эгч/дүү	Бусад хамаатан	Бусад	Бусад
БНСУ	289	7.6	53.5	13.3	3.3	28.0	8.4	9.5	0.5
АНУ	194	0.4	52.6	8.3	4.8	42.6	11.7	7.4	0.0
Япон	124	8.0	50.3	7.4	0.6	27.0	6.1	8.0	0.6
Казахстан	71	6.1	25.2	1.4	3.4	15.6	5.4	3.4	0.0
Чех	121	19.9	40.4	14.0	5.1	36.0	6.6	8.8	0.0
Австрали	106	3.4	48.0	9.5	5.4	21.6	6.8	8.8	2.0
БНХАУ	102	7.6	34.1	6.5	2.9	18.2	5.9	10.6	0.0
ХБНГУ	48	3.4	58.6	6.9	6.9	32.8	13.8	6.9	0.0
Швед	49	6.3	39.7	22.2	1.6	30.2	4.8	9.5	3.2
Франц	90	0.9	50.5	12.1	3.7	43.9	9.3	10.3	2.8
ОХУ	22	6.3	27.1	2.1	2.1	14.6	6.3	10.4	0.0
Турк	43	6.0	48.0	16.0	6.0	30.0	4.0	18.0	0.0
Австри	15	10.0	60.0	0.0	5.0	40.0	0.0	10.0	0.0
Швейцар	33	0.0	29.4	9.8	2.0	33.3	2.0	5.9	0.0
Их Британи	46	1.5	45.6	5.9	5.9	32.4	8.8	4.4	1.5
Бусад улс	26	2.6	47.4	2.6	2.6	18.4	2.6	23.7	0.0
Бүгд	1379	6.1	45.4	9.4	3.7	29.0	7.5	8.8	0.6

Хүснэгт 15. Судалгаанд оролцогчид, мөнгөн болон мөнгөн бус гүйвуулга, илгээмж илгээхэд хүндрэл, бэрхшээл гардаг эсэх, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Хүндрэл бэрхшээл тулгардаг эсэх					Тулгарсан хүндрэл, бэрхшээл			
		Тийм	Үгүй	Бүгд	Шимтгэл өндөр	Хугацаа урт	Алдагдах эрсдэл өндөр, найдваргүй	Бусад		
									Шимтгэл өндөр	Хугацаа урт
БНСУ	289	36.2	63.8	100.0	35.1	7.2	4.3	33.0		
АНУ	194	38.5	61.5	100.0	11.0	7.1	1.6	48.9		
Япон	124	36.2	63.8	100.0	25.0	15.5	4.3	31.0		
Казахстан	71	27.0	73.0	100.0	7.9	7.9	12.7	57.1		
Чех	121	24.8	75.2	100.0	33.1	13.2	5.0	24.0		
Австрали	106	21.6	78.4	100.0	49.5	13.4	6.2	44.3		
БНХАУ	102	34.7	65.3	100.0	8.4	22.1	5.3	36.8		
ХБНГУ	48	52.2	47.8	100.0	28.3	13.0	4.3	17.4		
Швед	49	40.8	59.2	100.0	20.4	12.2	10.2	26.5		
Франц	90	54.7	45.3	100.0	23.3	12.8	5.8	18.6		
ОХУ	22	15.8	84.2	100.0	21.1	15.8	10.5	52.6		
Турк	43	66.7	33.3	100.0	23.1	12.8	7.7	12.8		
Австри	15	53.3	46.7	100.0	6.7	13.3	6.7	20.0		
Швейцар	33	36.4	63.6	100.0	24.2	12.1	0.0	30.3		
Их Британи	46	32.6	67.4	100.0	37.2	9.3	7.0	30.2		
Бусад улс	26	65.4	34.6	100.0	15.4	11.5	0.0	7.7		
Бүгд	1379	37.1	62.9	100.0	25.4	11.5	5.1	33.6		

Хүснэгт 16. Судалгаанд оролцогчид, мөнгөн гуйвуулга илгээсэн давтамж, улсаар

Оршин суугаа улс	Мөнгөн гуйвуулга илгээсэн давтамж											
	1-4		5-8		9-12		13, түүнээс дээш удаа		Бүгд			
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь		
БНСУ	56	20.3	77	27.9	102	37.0	41	14.9	276	100.0		
АНУ	64	35.2	53	29.1	45	24.7	20	11.0	182	100.0		
Япон	39	33.6	27	23.3	31	26.7	19	16.4	116	100.0		
Казахстан	28	44.4	15	23.8	12	19.0	8	12.7	63	100.0		
Чех	47	38.8	28	23.1	33	27.3	13	10.7	121	100.0		
Австрали	28	28.9	22	22.7	30	30.9	17	17.5	97	100.0		
БНХАУ	47	49.5	18	18.9	18	18.9	12	12.6	95	100.0		
ХБНГУ	24	52.2	9	19.6	10	21.7	3	6.5	46	100.0		
Швед	12	24.5	13	26.5	21	42.9	3	6.1	49	100.0		
Франц	44	51.2	18	20.9	19	22.1	5	5.8	86	100.0		
ОХУ	8	42.1	5	26.3	4	21.1	2	10.5	19	100.0		
Турк	10	25.6	9	23.1	9	23.1	11	28.2	39	100.0		
Австри	5	33.3	6	40.0	3	20.0	1	6.7	15	100.0		
Швейцар	21	63.6	3	9.1	6	18.2	3	9.1	33	100.0		
Их Британи	24	55.8	8	18.6	9	20.9	2	4.7	43	100.0		
Бусад улс	16	61.5	7	26.9	3	11.5	0	0.0	26	100.0		
Бүгд	473	36.2	318	24.3	355	27.2	160	12.3	1306	100.0		

Хүснэгт 17. Судалгаанд оролцогчид, мөнгөн гуйвуулга илгээсэн зорилго, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Мөнгөн гуйвуулга илгээсэн зорилго										
		Өдөр тутмын хэрэгцээнд	Сургалтын төлбөр	Эмчилгээнд	Өр, зээлээ барагдуулах	Газар худалдаж авах	Байр, сууц худалдаж авах	Хадгалах	Өрхийн аж ахуй эрхлэх	Өөрийн хадгаламж	Бизнесийн үйл ажиллагаанд	Бусад
БНСУ	276	65.9	12.7	15.2	33.7	5.8	32.2	15.2	2.5	22.1	6.9	4.3
АНУ	182	73.1	13.7	23.1	16.5	3.8	22.0	6.0	3.8	7.1	9.3	8.8
Япон	116	64.7	11.2	13.8	39.7	1.7	23.3	20.7	3.4	17.2	7.8	3.4
Казахстан	63	69.8	11.1	7.9	34.9	14.3	20.6	6.3	11.1	7.9	15.9	1.6
Чех	121	61.2	11.6	33.1	33.9	0.8	28.9	5.0	4.1	8.3	0.8	7.4
Австрали	97	55.7	10.3	13.4	40.2	5.2	22.7	15.5	6.2	18.6	7.2	4.1
БНХАУ	95	69.5	10.5	9.5	34.7	5.3	16.8	16.8	10.5	17.9	7.4	4.2
ХБНГУ	46	67.4	2.2	30.4	28.3	19.6	32.6	13.0	6.5	15.2	13.0	4.3
Швед	49	75.5	18.4	18.4	32.7	2.0	14.3	4.1	10.2	10.2	4.1	12.2
Франц	86	65.1	14.0	27.9	22.1	2.3	20.9	8.1	7.0	12.8	4.7	10.5
ОХУ	19	52.6	15.8	5.3	52.6	0.0	0.0	5.3	5.3	15.8	5.3	15.8
Турк	39	66.7	23.1	20.5	41.0	0.0	10.3	2.6	5.1	12.8	12.8	5.1
Австри	15	86.7	13.3	6.7	13.3	13.3	33.3	6.7	6.7	0.0	0.0	6.7
Швейцар	33	63.6	12.1	33.3	18.2	6.1	27.3	9.1	3.0	12.1	6.1	3.0
Их Британи	43	62.8	20.9	23.3	20.9	2.3	18.6	4.7	0.0	11.6	2.3	20.9
Бусад улс	26	42.3	0.0	7.7	50.0	0.0	11.5	11.5	0.0	3.8	7.7	15.4
Бүгд	1306	65.8	12.5	18.9	31.2	4.7	23.8	11.0	5.0	14.2	7.1	6.7

Хүснэгт 18. Судалгаанд оролцогчид, хөрөнгө оруулалтын талаар мэдлэг болон хөрөнгө оруулах төлөвлөгөөтэй эсэх, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Монгол Улсдаа хөрөнгө оруулах боломжийн талаар мэддэг эсэх						Ирэх 24 сарын хугацаанд хөрөнгө оруулах төлөвлөгөөтэй байгаа эсэх		
	Тийм		Үгүй		Бүгд		Тийм	Үгүй	Бүгд
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь			
БНСУ	91	24.7	277	75.3	368	100.0	52.7	47.3	100.0
АНУ	66	28.7	164	71.3	230	100.0	56.1	43.9	100.0
Япон	54	33.1	109	66.9	163	100.0	63.0	37.0	100.0
Казахстан	34	23.1	113	76.9	147	100.0	61.8	38.2	100.0
Чех	52	38.2	84	61.8	136	100.0	82.7	17.3	100.0
Австрали	54	36.5	94	63.5	148	100.0	64.8	35.2	100.0
БНХАУ	40	23.5	130	76.5	170	100.0	37.5	62.5	100.0
ХБНГУ	17	29.3	41	70.7	58	100.0	41.2	58.8	100.0
Швед	17	27.0	46	73.0	63	100.0	70.6	29.4	100.0
Франц	34	31.8	73	68.2	107	100.0	52.9	47.1	100.0
ОХУ	11	22.9	37	77.1	48	100.0	36.4	63.6	100.0
Турк	24	48.0	26	52.0	50	100.0	70.8	29.2	100.0
Австри	8	40.0	12	60.0	20	100.0	87.5	12.5	100.0
Швейцар	14	27.5	37	72.5	51	100.0	50.0	50.0	100.0
Их Британи	24	35.3	44	64.7	68	100.0	45.8	54.2	100.0
Бусад улс	16	42.1	22	57.9	38	100.0	68.8	31.3	100.0
Бүгд	556	29.8	1309	70.2	1865	100.0	58.8	41.2	100.0

Хүснэгт 19. Судалгаанд оролцогчид, хөрөнгө оруулах боломжууд, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Хөрөнгө оруулах боломжууд							Өрхийн бизнест	Мэдэхгүй	Бусад
		Засгийн газрын үнэт цаас худалдаж авах	Хувьцаа худалдаж авах	Аж ахуйн нэгжүүдэд хөрөнгө оруулах	Дангаараа болон бусадтай хамтран аж ахуйн нэгж байгуулах						
БНСУ	91	3.3	22.0	8.8	19.8	4.4	6.6	6.6	6.6	6.6	
АНУ	66	16.7	24.2	12.1	9.1	18.2	4.5	4.5	4.5	0.0	
Япон	54	5.6	35.2	7.4	14.8	9.3	1.9	1.9	1.9	3.7	
Казахстан	34	2.9	26.5	26.5	2.9	8.8	8.8	8.8	8.8	8.8	
Чех	52	9.6	51.9	7.7	15.4	7.7	3.8	3.8	3.8	3.8	
Австрали	54	5.6	24.1	9.3	7.4	29.6	9.3	9.3	9.3	7.4	
БНХАУ	40	0.0	7.5	10.0	20.0	7.5	2.5	2.5	2.5	5.0	
ХБНГУ	17	0.0	17.6	17.6	17.6	0.0	5.9	5.9	5.9	0.0	
Швед	17	0.0	23.5	11.8	17.6	17.6	5.9	5.9	5.9	11.8	
Франц	34	5.9	5.9	14.7	26.5	5.9	5.9	5.9	5.9	5.9	
ОХУ	11	9.1	18.2	0.0	18.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Турк	24	0.0	8.3	16.7	25.0	4.2	25.0	25.0	25.0	4.2	
Австри	8	12.5	62.5	37.5	25.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Швейцар	14	7.1	42.9	0.0	0.0	7.1	7.1	7.1	7.1	0.0	
Их Британи	24	4.2	25.0	8.3	20.8	4.2	12.5	12.5	12.5	0.0	
Бусад улс	16	6.3	56.3	0.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
Бүгд	556	5.9	26.3	11.0	16.4	9.9	6.3	6.3	6.3	4.3	

Хүснэгт 19а. Судалгаанд оролцогчид, хөрөнгө оруулахаар төлөвлөж буй салбар, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Эдийн засгийн салбар				Бүгд
		ХАА	Аж үйлдвэр	Худалдаа	Үйлчилгээ	
БНСУ	91	7.7	19.8	4.4	68.1	100.0
АНУ	66	13.6	10.6	1.5	74.2	100.0
Япон	54	9.3	29.6	14.8	46.3	100.0
Казахстан	34	5.9	20.6	11.8	61.8	100.0
Чех	52	61.5	15.4	3.8	19.2	100.0
Австрали	54	9.3	11.1	5.6	74.1	100.0
БНХАУ	40	7.5	7.5	15.0	70.0	100.0
ХБНГУ	17	0.0	11.8	0.0	88.2	100.0
Швед	17	17.6	29.4	5.9	47.1	100.0
Франц	34	2.9	14.7	5.9	76.5	100.0
ОХУ	11	9.1	27.3	0.0	63.6	100.0
Турк	24	8.3	29.2	4.2	58.3	100.0
Австри	8	50.0	25.0	25.0	0.0	100.0
Швейцар	14	28.6	28.6	7.1	35.7	100.0
Их Британи	24	12.5	20.8	8.3	58.3	100.0
Бусад улс	16	12.5	18.8	0.0	68.8	100.0
Бүгд	556	14.9	18.2	6.7	60.3	100.0

Хүснэгт 20. Судалгаанд оролцогчдын тоо, буцах төлөвлөгөөтэй эсэх, хугацаа, улсаар

Оршин суугаа улс	Монгол улс руу буцах төлөвлөгөөтэй эсэх						Буцахаар төлөвлөж байгаа хугацаа													
	Тийм		Үгүй		Бүгд		1 жилийн дотор		1-2 жил		2-3 жил		3-4 жил		5, түүнээс дээш жил		Тодорхойгүй		Бүгд	
	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь	Тоо	Хувь
БНСУ	222	60.3	146	39.7	368	100.0	23	10.4	30	13.5	38	17.1	36	16.2	35	15.8	60	27.0	222	100.0
АНУ	137	59.6	93	40.4	230	100.0	5	3.6	7	5.1	14	10.2	26	19.0	29	21.2	56	40.9	137	100.0
Япон	107	65.6	56	34.4	163	100.0	7	6.5	14	13.1	19	17.8	25	23.4	25	23.4	17	15.9	107	100.0
Казахстан	65	44.2	82	55.8	147	100.0	10	15.4	7	10.8	10	15.4	5	7.7	9	13.8	24	36.9	65	100.0
Чех	73	53.7	63	46.3	136	100.0	6	8.2	3	4.1	8	11.0	5	6.8	22	30.1	29	39.7	73	100.0
Австрали	93	62.8	55	37.2	148	100.0	9	9.7	9	9.7	13	14.0	20	21.5	29	31.2	13	14.0	93	100.0
БНХАУ	131	77.1	39	22.9	170	100.0	40	30.5	21	16.0	10	7.6	29	22.1	10	7.6	21	16.0	131	100.0
ХБНГУ	36	62.1	22	37.9	58	100.0	0	0.0	4	11.1	3	8.3	2	5.6	13	36.1	14	38.9	36	100.0
Швед	28	44.4	35	55.6	63	100.0	1	3.6	2	7.1	6	21.4	4	14.3	2	7.1	13	46.4	28	100.0
Франц	54	50.5	53	49.5	107	100.0	0	0.0	1	1.9	4	7.4	7	13.0	12	22.2	30	55.6	54	100.0
ОХУ	44	91.7	4	8.3	48	100.0	11	25.0	12	27.3	5	11.4	7	15.9	5	11.4	4	9.1	44	100.0
Турк	34	68.0	16	32.0	50	100.0	8	23.5	6	17.6	2	5.9	3	8.8	4	11.8	11	32.4	34	100.0
Австри	11	55.0	9	45.0	20	100.0	0	0.0	0	0.0	2	18.2	3	27.3	4	36.4	2	18.2	11	100.0
Швейцар	31	60.8	20	39.2	51	100.0	2	6.5	2	6.5	1	3.2	7	22.6	9	29.0	10	32.3	31	100.0
Их Британи	46	67.6	22	32.4	68	100.0	6	13.0	8	17.4	4	8.7	7	15.2	11	23.9	10	21.7	46	100.0
Бусад улс	25	65.8	13	34.2	38	100.0	2	8.0	0	0.0	11	44.0	4	16.0	2	8.0	6	24.0	25	100.0
Бүгд	1137	61.0	728	39.0	1865	100.0	130	11.4	126	11.1	150	13.2	190	16.7	221	19.4	320	28.1	1137	100.0

Хүснэгт 21. Судалгаанд оролцогчид, МУ-д буцаж ирээд амьдрахаар төлөвлөж байгаа газар, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Буцаж ирээд сууршихаар төлөвлөж байгаа газар					
		Улаанбаатар	Баруун	Хангайн	Төвийн	Зүүн	Бүгд
БНСУ	222	80.2	0.9	4.5	13.1	1.4	100.0
АНУ	137	72.3	0.7	11.7	11.7	3.6	100.0
Япон	107	79.4	2.8	12.1	4.7	0.9	100.0
Казахстан	65	26.2	69.2	3.1	0.0	1.5	100.0
Чех	73	69.9	1.4	17.8	5.5	5.5	100.0
Австрали	93	89.2	1.1	1.1	8.6	0.0	100.0
БНХАУ	131	78.6	2.3	7.6	9.2	2.3	100.0
ХБНГУ	36	63.9	5.6	5.6	25.0	0.0	100.0
Швед	28	82.1	0.0	3.6	10.7	3.6	100.0
Франц	54	51.9	1.9	7.4	27.8	11.1	100.0
ОХУ	44	79.5	2.3	2.3	15.9	0.0	100.0
Турк	34	70.6	5.9	8.8	11.8	2.9	100.0
Австри	11	72.7	0.0	18.2	9.1	0.0	100.0
Швейцар	31	64.5	6.5	9.7	19.4	0.0	100.0
Их Британи	46	80.4	2.2	8.7	8.7	0.0	100.0
Бусад улс	25	76.0	0.0	4.0	16.0	4.0	100.0
Бүгд	1137	73.3	5.7	7.6	11.2	2.3	100.0

Хүснэгт 22. Судалгаанд оролцогчдын тоо, буцах төлөвлөгөөтэй эсэх, хийхээр төлөвлөсөн ажил, улсаар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Монгол Улсад буцаж ирээд хийхээр төлөвлөж буй ажил			
		Цалин хөлтсэй ажил эрхлэх	Бизнес эрхлэх	Бусад	Шийдээгүй байгаа
БНСУ	222	27.0	50.9	2.3	22.5
АНУ	137	21.9	38.0	0.0	35.8
Япон	107	38.3	46.7	0.9	27.1
Казахстан	65	29.2	43.1	0.0	27.7
Чех	73	23.3	38.4	0.0	39.7
Австрали	93	33.3	34.4	3.2	22.6
БНХАУ	131	44.3	22.1	0.0	32.8
ХБНГУ	36	27.8	47.2	0.0	33.3
Швед	28	25.0	10.7	3.6	50.0
Франц	54	11.1	40.7	1.9	38.9
ОХУ	44	45.5	13.6	0.0	31.8
Турк	34	26.5	47.1	0.0	17.6
Австри	11	27.3	63.6	0.0	36.4
Швейцар	31	16.1	41.9	0.0	32.3
Их Британи	46	43.5	32.6	0.0	30.4
Бусад улс	25	60.0	20.0	0.0	16.0
Бүгд	1137	30.9	38.3	1.0	29.7

Хүснэгт 23. Судалгаанд оролцогчдын тоо, буцах төлөвлөгөөтэй эсэх, ажиллахаар төлөвлөсөн салбар, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Цалин хөлтсэй ажил болон бизнес эрхлэхээр төлөвлөж байгаа хүний тоо	ХАА	Аж үйлдвэр	Худалдаа	Үйлчилгээ	Бүгд
БНСУ	156	7.1	7.7	8.3	76.9	100.0
АНУ	75	8.0	6.7	10.7	74.7	100.0
Япон	77	7.8	9.1	11.7	71.4	100.0
Казахстан	45	15.6	8.9	13.3	62.2	100.0
Чех	43	34.9	4.7	16.3	44.2	100.0
Австрали	61	4.9	4.9	9.8	80.3	100.0
БНХАУ	77	5.2	5.2	7.8	81.8	100.0
ХБНГУ	23	4.3	0.0	8.7	87.0	100.0
Швед	9	0.0	33.3	0.0	66.7	100.0
Франц	28	10.7	7.1	14.3	67.9	100.0
ОХУ	24	8.3	0.0	4.2	87.5	100.0
Турк	23	0.0	0.0	21.7	78.3	100.0
Австри	7	0.0	0.0	0.0	100.0	100.0
Швейцар	15	6.7	6.7	20.0	66.7	100.0
Их Британи	31	3.2	3.2	12.9	80.6	100.0
Бусад улс	18	5.6	11.1	0.0	83.3	100.0
Бүгд	712	8.6	6.5	10.4	74.6	100.0

Хүснэгт 24. Судалгаанд оролцогчид, МУ-д буцаж ирэхэд нэн тэргүүнд шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Нэн тэргүүнд шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд										Хөнгөлөлттэй зээл, тусламж үзүүлэх	Бусад
		Ажлын байраар хангах	Бизнес эрхлэх боломжийг бүрдүүлэх	Эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах	Эрүүл тав тухтай амьдрах орчин	Хүнсний аюулгүй байдлыг хангах	Агаарын бохирдлыг бууруулах	Улс төр тогтвортой байх	Эдийн засаг тогтвортой байх	Тоног төхөөрөмжийг татварын хөнгөлөлтөөр оруулах боломжийг бүрдүүлэх			
БНСУ	222	41.4	51.8	56.3	61.3	55.9	57.2	44.1	49.5	19.4	27.5	5.9	
АНУ	137	32.1	50.4	49.6	62.8	50.4	57.7	42.3	51.8	16.1	21.2	8.8	
Япон	107	34.6	54.2	62.6	65.4	53.3	60.7	46.7	54.2	24.3	23.4	5.6	
Казахстан	65	60.0	32.3	33.8	24.6	20.0	18.5	16.9	23.1	4.6	13.8	0.0	
Чех	73	26.0	53.4	42.5	52.1	32.9	37.0	34.2	42.5	11.0	20.5	2.7	
Австрали	93	31.2	53.8	55.9	75.3	68.8	72.0	48.4	63.4	18.3	20.4	2.2	
БНХАУ	131	61.1	35.1	43.5	55.0	42.0	42.7	37.4	51.9	13.0	14.5	0.8	
ХБНГУ	36	52.8	66.7	75.0	66.7	66.7	63.9	72.2	69.4	30.6	44.4	8.3	
Швед	28	46.4	46.4	46.4	57.1	53.6	50.0	42.9	46.4	21.4	17.9	3.6	
Франц	54	31.5	63.0	57.4	59.3	63.0	59.3	55.6	59.3	24.1	29.6	3.7	
ОХУ	44	56.8	36.4	54.5	50.0	43.2	45.5	47.7	50.0	18.2	25.0	13.6	
Турк	34	35.3	55.9	47.1	52.9	50.0	50.0	35.3	38.2	29.4	38.2	2.9	
Австри	11	54.5	81.8	72.7	72.7	72.7	72.7	54.5	72.7	36.4	18.2	0.0	
Швейцар	31	51.6	38.7	58.1	58.1	64.5	67.7	38.7	58.1	9.7	16.1	3.2	
Их Британи	46	45.7	43.5	54.3	63.0	52.2	58.7	54.3	58.7	15.2	28.3	2.2	
Бусад улс	25	20.0	72.0	36.0	64.0	48.0	56.0	44.0	52.0	12.0	48.0	0.0	
Бүгд	1137	41.7	49.5	52.2	59.0	50.9	53.6	43.2	51.3	17.7	23.7	4.5	

Хүснэгт 25. Судалгаанд оролцогчид, буцахгүй гэсэн шийдвэрийн шалтгаан, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Буцахгүй гэсэн шийдвэрийн шалтгаан					
		Амьдралын нөхцөл энд илүү таатай	Монгол Улсад амьдрах баталгаа алга	Өрөө төлж дуусаагүй	Хүүхдүүдийн ирээдүйг бодож	Гадаадын иргэнтэй гэрлэсэн	Бусад
БНСУ	146	73.3	46.6	43.2	61.6	0.0	16.4
АНУ	93	75.3	51.6	45.2	51.6	0.0	10.8
Япон	56	71.4	64.3	55.4	73.2	0.0	7.1
Казахстан	82	40.2	15.9	23.2	20.7	0.0	36.6
Чех	63	46.0	47.6	20.6	34.9	0.0	6.3
Австрали	55	78.2	52.7	38.2	60.0	0.0	16.4
БНХАУ	39	64.1	15.4	28.2	46.2	0.0	25.6
ХБНГУ	22	72.7	45.5	45.5	68.2	0.0	4.5
Швед	35	68.6	42.9	40.0	48.6	0.0	22.9
Франц	53	75.5	41.5	41.5	52.8	1.9	13.2
ОХУ	4	50.0	0.0	25.0	50.0	0.0	0.0
Турк	16	68.8	56.3	43.8	75.0	0.0	12.5
Австри	9	88.9	66.7	55.6	66.7	0.0	11.1
Швейцар	20	60.0	45.0	40.0	45.0	5.0	5.0
Их Британи	22	72.7	50.0	45.5	59.1	0.0	18.2
Бусад улс	13	69.2	38.5	53.8	38.5	0.0	7.7
Бүгд	728	66.6	43.5	39.0	51.6	0.3	15.9

Хүснэгт 26. Судалгаанд оролцогчид, МУ-д оруулж байгаа өөрсдийн хувь нэмэр, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Гадаад улсад амьдарснаар Монгол Улсад оруулж байгаа хувь нэмэр			
		Микро түвшин буюу өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэх	Ур чадвартай боловсон хүчинтэй болгох	Шинэлэг санаа, бизнес, үйлчилгээ нэвтрүүлэх	Бусад
БНСУ	368	47.0	42.7	25.8	21.2
АНУ	230	54.3	39.1	25.7	15.7
Япон	163	44.2	55.2	34.4	12.9
Казахстан	147	29.9	13.6	25.2	44.2
Чех	136	55.9	36.0	14.7	24.3
Австрали	148	50.0	52.0	28.4	19.6
БНХАУ	170	22.9	55.9	31.8	15.9
ХБНГУ	58	50.0	53.4	36.2	19.0
Швед	63	46.0	17.5	25.4	34.9
Франц	107	47.7	30.8	29.0	29.9
ОХУ	48	27.1	54.2	20.8	29.2
Турк	50	48.0	32.0	40.0	20.0
Австри	20	50.0	50.0	40.0	25.0
Швейцар	51	52.9	41.2	29.4	13.7
Их Британи	68	33.8	54.4	45.6	13.2
Бусад улс	38	13.2	60.5	36.8	26.3
Бүгд	1865	43.6	42.1	28.4	21.9

Хүснэгт 27. Судалгаанд оролцогчид, гадаад улсад ажиллаж амьдарснаар МУ-д гарч байгаа сөрөг нөлөө, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Гадаад улсад амьдарснаар МУ-д үзүүлэх сөрөг нөлөө								Бусад	Мэдэхгүй
		Хүн амын өсөлт удаашрах	Гадаад улсын соёл, ахуйд уусах	Ажиллах хүчний хомсдол үүсэх	Гэр бүл салалт нэмэгдэх	Чадвартай боловсон хүчнээ алдах	Эх хэл, соёл уламжлал мартагдах				
БНСУ	368	33.2	36.4	51.4	52.7	63.0	33.7	4.9	5.2		
АНУ	230	32.6	42.6	44.3	39.1	67.4	52.6	6.1	2.6		
Япон	163	33.7	32.5	58.3	39.3	71.2	44.2	6.1	3.7		
Казахстан	147	42.2	18.4	25.9	8.2	25.9	18.4	.7	27.2		
Чех	136	33.1	27.9	40.4	35.3	40.4	33.1	2.9	5.1		
Австрали	148	15.5	30.4	51.4	30.4	66.2	41.2	3.4	11.5		
БНХАУ	170	22.9	25.3	35.9	18.8	46.5	27.6	1.8	17.6		
ХБНГУ	58	22.4	37.9	67.2	22.4	79.3	53.4	5.2	3.4		
Швед	63	30.2	38.1	49.2	54.0	58.7	57.1	7.9	11.1		
Франц	107	27.1	47.7	41.1	33.6	66.4	55.1	5.6	5.6		
ОХУ	48	37.5	41.7	58.3	27.1	64.6	18.8	6.3	2.1		
Турк	50	18.0	20.0	48.0	38.0	64.0	32.0	8.0	2.0		
Австри	20	35.0	45.0	65.0	45.0	90.0	55.0	5.0	10.0		
Швейцар	51	11.8	33.3	39.2	25.5	56.9	49.0	2.0	7.8		
Их Британи	68	25.0	35.3	52.9	26.5	70.6	45.6	1.5	4.4		
Бусад улс	38	23.7	26.3	60.5	44.7	84.2	36.8	7.9	5.3		
Бүгд	1865	29.4	33.5	46.9	35.2	59.9	39.1	4.4	8.2		

Хүснэгт 28. Судалгаанд оролцогчид, үндсэн харьяаллаа солих эсэх, улс, хувиар

Оршин суугаа улс	Оролцогчдын тоо	Амьдарч буй улсынхаа иргэн болох бодолтой эсэх				
		Тийм	Үгүй	Мэдэхгүй	Хариулахгүй	Бүгд
БНСУ	368	12.8	74.7	7.9	4.6	100.0
АНУ	230	20.4	64.8	9.1	5.7	100.0
Япон	163	6.7	86.5	2.5	4.3	100.0
Казахстан	147	35.4	47.6	13.6	3.4	100.0
Чех	136	14.7	65.4	16.9	2.9	100.0
Австрали	148	25.0	66.9	5.4	2.7	100.0
БНХАУ	170	0.6	90.6	5.9	2.9	100.0
ХБНГУ	58	12.1	74.1	10.3	3.4	100.0
Швед	63	17.5	60.3	12.7	9.5	100.0
Франц	107	19.6	62.6	14.0	3.7	100.0
ОХУ	48	4.2	95.8	0.0	0.0	100.0
Турк	50	12.0	76.0	8.0	4.0	100.0
Австри	20	15.0	75.0	10.0	0.0	100.0
Швейцар	51	19.6	64.7	13.7	2.0	100.0
Их Британи	68	16.2	73.5	8.8	1.5	100.0
Бусад улс	38	10.5	76.3	10.5	2.6	100.0
Бүгд	1865	15.5	71.6	9.0	3.9	100.0

Хавсралт 2. Гадаад оршин суугаа иргэдийн нөхцөл байдлын судалгааны асуулга

ГШХХ

Монгол Улсын "Статистикийн тухай" хуулийн
22 дугаар зүйлийн 3 дугаар заалтыг үндэслэн
мэдээллийн нууцыг хадгална.

Үндэсний статистикийн хорооны даргын 2023
оны ...-р сарын ...-ны/ний өдрийн
... дугаар тушаалын II хавсралт

"ГАДААД УЛСАД ОРШИН СУУГАА МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭДИЙН НӨХЦӨЛ БАЙДАЛ" СУДАЛГАА - 2023

БҮЛЭГ I. ЕРӨНХИЙ АСУУЛГА		
Асуулт	Хариулт	Алхам
G1. Та одоо аль улсад байнга амьдарч байна вэ?	Улсын нэр, код <input type="text"/>	
G2. Таны хүйс?	Эрэгтэй 1 Эмэгтэй 2	
G3. Таны нас?	<input type="text"/>	
G4. Таны иргэний харьяалал?	Монгол 1 Гадаад 2 Харьяалалгүй 3	→ Судалгааг дуусгах
G5. Та [G1] улсад гэр бүлийн хамт амьдарч байна уу? (энэ судалгаанд өрхөөс зөвхөн 1 гишүүн харилсна)	Тийм 1 Үгүй 2	→ G8
G6. Тантай хамт амьдарч байгаа гишүүдийн тоо хэд вэ?	<input type="text"/>	
G7. Та [G1] улсад хэн хэнтэйгээ амьдарч байна вэ?	Эхнэр/нөхөр A Хүү/охин B Эцэг/эх C Ах/эгч/дүү D Хадам эцэг/эх E Хүргэн/бэр F Өвөг эцэг/эмэг эх G Ач/зээ H Бусад хамаатан I Бусад X	
G8. Таны эзэмшсэн боловсролын дээд түвшин аль нь вэ?	Боловсролгүй 1 Бага 2 Суурь 3 Бүрэн дунд 4 Техникийн болон мэргэжлийн 5 Тусгай мэргэжлийн дунд 6 Дипломын дээд 7 Бакалаврын дээд 8 Магистр 9 Доктор 10	→ G10
G9. Та дээрх боловсролыг аль улсад эзэмшсэн бэ?	Улсын нэр, код <input type="text"/>	
G10. Таны үндсэн мэргэжил юу вэ?	(дэлгэрэнгүй бичнэ үү) <input type="text"/> <input type="text"/>	YAMAT <input type="text"/>
G11. Та дээрх мэргэжлийг аль улсад эзэмшсэн бэ?	Улсын нэр, код <input type="text"/>	

G12. Таны гэрлэлтийн байдал аль нь вэ?	Гэрлээгүй	1	
	Гэрлэлт: Батлуулсан	2	
	Батлуулаагүй	3	
	Салсан/тусгаарласан	4	
	Бэлэвсэн	5	
G13. Та/танайх ямар орон сууцанд амьдарч байна вэ?	Бие даасан тохилог сууц (хаус)	1	
	Нийтийн орон сууц	2	
	Хажуу өрөө	3	
	Нийтийн байр	4	
	Бусад	9	
БҮЛЭГ II. ШИЛЖИЛТ ХӨДӨЛГӨӨН			
M1. Та аль аймаг/нийслэл (гадаад улс)-д төрсөн бэ?	Аймаг, нийслэлийн нэр, код	<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Гадаад улсын нэр, код	<input type="text"/>	<input type="text"/>
M2. Та [G1] улсад хэдэн оноос хойш амьдарч байна вэ?		<input type="text"/>	<input type="text"/>
M3. Та [G1] улсад албан ёсны оршин суух зөвшөөрөлтэй юу?	Тийм	1	
	Үгүй	2	
M4. Та ямар хэлбэрийн оршин суух зөвшөөрөлтэй вэ?	Албаны хэргээр	1	
	Хувийн хэргээр		
	Хөдөлмөр эрхлэх	2	
	Гэр бүлийн шалтгаанаар	3	
	Суралцах	4	
	Цагаачлах	5	
	Шашны	6	
Хувийн бусад шалтгаанаар	9		
M5. ШАЛГАХ АСУУЛТ	ХЭРЭВ АСУУЛТ M1-Д МОНГОЛД ТӨРСӨН БОЛ АСУУЛТ M7 РУУ, ҮГҮЙ БОЛ M6 РУУ ШИЛЖИНЭ.		
M6. Та Монгол Улсад 6, түүнээс дээш сарын хугацаагаар амьдарч байсан уу?	Тийм	1	→ M17
	Үгүй	2	
M7. Та хамгийн сүүлд хэзээ Монгол Улсаас явсан бэ?	он	<input type="text"/>	<input type="text"/>
M8. Та Монгол Улсаас явахын өмнө аль аймаг/нийслэлд амьдарч байсан бэ?	Аймаг, нийслэлийн нэр, код	<input type="text"/>	<input type="text"/>
M9. Та [G1] улсад ирсэн үндсэн зорилго нь юу вэ?	Суралцах	1	
	Хувиараа ажиллах	2	
	Гэр бүлийн шалтгаанаар оршин суух	3	
	Суурьших	4	
	Хөдөлмөрийн гэрээгээр ажиллах	5	
	Албан томилолтоор ажиллах	6	
	Эмчлүүлэх	7	
	Цагаачлахаар	8	
	Бусад	9	
M10. Та анх гадаад улс руу явахдаа зардлаа хэрхэн шийдсэн бэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Хуримтлалаасаа гаргасан	A	
	Орон сууц бусад зүйлсээ борлуулсан	B	
	Бусдаас авсан хандив, тусламж	C	
	Тэтгэлэг	D	
	Буяны байгууллагын тусламж	E	
	Зээл авсан	F	
	Бусад (бичих)	X	

M11. Та [G1] улсад ирээд байр сууриа олтол хэр хугацаа зарцуулсан бэ?	1-3 сар	1	
	4-6 сар	2	
	7-12 сар	3	
	1-2 жил	4	
	3, түүнээс дээш жил	5	
M12. Танд [G1] улсад ирсний дараа хүндрэл, бэрхшээлүүд тулгарч байсан уу?	Тийм	1	→ M14
	Үгүй	2	
M13. Танд ямар хүндрэл, бэрхшээлүүд тулгарсан бэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Хэлний бэрхшээл	A	
	Ажил олдохгүй байх	B	
	Ажиллах зөвшөөрөлгүй	C	
	Мэдээлэл олж авах арга замаа мэдэхгүй	D	
	Хүүхдийн сургууль, цэцэрлэг	E	
	Сургалтын төлбөр	F	
	Оршин суух зөвшөөрөл	G	
	Орон байр олдохгүй байх	H	
	Ялгаварлан гадуурхалт(арьс өнгө, шашин шүтлэг, гарал үүсэл, хүйс гэх мэт)	I	
	Бусад (бичих)	X	
M14. [G1] улсад ирснээр Таны амьдралд ямар нэгэн зэрэг болон сөрөг нөлөө гарсан уу?	Тийм	1	→ M16
	Үгүй	2	
M15. Тийм бол ямар зэрэг болон сөрөг нөлөө гарсан бэ?	1. Эерэг:		
	Орлого санхүү сайжирсан	A	
	Орон байрны нөхцөл сайжирсан	B	
	Соёл, боловсрол, ур чадвар дээшилсэн	C	
	Хүүхдүүддээ хөрөнгө оруулалт хийсэн	D	
	Чанартай хүнс хэрэглэдэг болсон	E	
	Эрүүл, утаагүй орчинд байна	F	
	Бусад (бичих)	X	
	2. Сөрөг:		
	Гэр бүл салсан	A	
	Гэр бүлийн харилцаа муудсан	B	
	Хүүхдийн хүмүүжилд сөрөг нөлөөлсөн	C	
	Архи, тамхи, гэмт хэрэгт өртөх эрсдэл нэмэгдсэн	D	
	Эрүүл мэндээрээ хохирсон	E	
	Өрөнд орсон	F	
	Орон байргүй болсон	G	
Бусад (бичих)	X		
M16. ШАЛГАХ АСУУЛТ	M8-M15 АСУУЛТАД ХАРИУЛСАН БОЛ ДАРААГИЙН БҮЛЭГ III РУУ ШИЛЖИНЭ.		
M17. [G1] улсад оршин сууснаас хойш Танд Монгол Улсын төрөөс үзүүлж байгаа аливаа үйлчилгээг авахад хүндрэл, бэрхшээл тулгарсан уу?	Тийм	1	
	<i>тулгарсан бэрхшээлийг бичнэ үү.</i>		
	Үгүй	2	

БҮЛЭГ III. ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТ			
L1. Та одоо ажил эрхэлж байна уу?	Тийм	1	→ L8
	Үгүй	2	
L4. Таны эрхэлдэг үндсэн ажил (байгууллага)-ын үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл юу вэ? (1-ээс олон ажилтай бол илүү орлого олдог 1 ажлын тохирох салбарыг сонгоно уу)	ХАА, ойн аж ахуй, загас/ан агнуур	1	
	Уул уурхай, олборлолт	2	
	Боловсруулах үйлдвэрлэл	3	
	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	4	
	Ус хангамж, сувагжилт/систем, хог хаягдал зайлуулах	5	
	Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа, машин засвар	6	
	Тээвэр, агуулахын үйл ажиллагаа	7	
	Зочид буудал, байр, нийтийн хоолны үйлчилгээ	8	
	Мэдээлэл холбоо	9	
	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	10	
	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	11	
	Мэргэжлийн, ШУ болон техникийн үйл ажиллагаа	12	
	Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	13	
	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	14	
	Боловсрол	15	
	Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	16	
	Урлаг үзвэр, тоглоом наадам	17	
	Үйлчилгээний бусад	18	
	Хүн хөлслөн ажиллуулах, өрхийн үйл ажиллагаа	19	
Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгч	20		
Бусад	99		
L5. Таны ажлын байдал юу вэ?	Байнгын (гэрээний хугацаа тогтмол)	1	
	Түр (гэрээний хугацаа 3 ба түүнээс дээш сар)	2	
	Тохиолдлын (гэрээний хугацаа 3 сар хүртэл)	3	
	Бусад	9	
L6. Та ажлын нөхцөлөө хэлнэ үү?	Хэвийн	1	
	Хэвийн бус	2	
L7. Та 7 хоногт тогтмол хэдэн цаг ажилладаг вэ?	1-14 цаг	1	→ L9
	15-29 цаг	2	
	30-34 цаг	3	
	35-40 цаг	4	
	41-48 цаг	5	
	48, түүнээс дээш	6	
L8. Та ажил хийгээгүй байгаа гол шалтгаанаа хэлнэ үү?	Ажиллах зөвшөөрөл байхгүй	1	
	Хэлний бэрхшээлээс болж	2	
	Мэргэжил, ур чадвар дутагдсан	3	
	Хүүхэд, өндөр настан, өвчтөн асрах	4	
	Эрүүл мэндийн байдлаас	5	
	Тэтгэвэрт гарсан	6	
	Ажил хайгаад олдохгүй	7	
	Бусад (бичих)	9	
L9. Таны орлогын эх үүсвэр юу вэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Цалин хөлс	A	
	Тэтгэвэр	B	
	Тэтгэмж	C	
	Бизнесийн орлого	D	
	Хувь хүн/өрхөөс ирдэг тусламж, гуйвуулга	E	
	Өмчөө бусдад түрээслүүлсний орлого	F	
	Хадгаламжийн хүү, хувьцааны ногдол ашиг	G	
	Бусад (бичих)	X	

L10. Таны сарын дундаж орлого хэд вэ?	<table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">орлогын хэмжээ</td> <td colspan="4">мөнгөн тэмдэгтийн нэр</td> </tr> </table>									орлогын хэмжээ				мөнгөн тэмдэгтийн нэр				
орлогын хэмжээ				мөнгөн тэмдэгтийн нэр														
L11. Таны сарын орлого хэрэглээндээ хангалттай хүрдэг үү?	Тийм 1 Үгүй 2																	
L12. Та аль нэг улсын эрүүл мэндийн даатгалд хамрагддаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ L14																
L13. Хэрэв хамрагддаг бол аль улсын эрүүл мэндийн даатгалд хамрагддаг вэ?	Монгол Улс 1 Оршин суугаа улсын 2 Бусад гадаад улсын 3																	
L14. Та аль нэг улсын нийгмийн даатгалд хамрагддаг уу?	Тийм 1 Үгүй 2	→ L16																
L15. Хэрэв хамрагддаг бол аль улсын нийгмийн даатгалд хамрагддаг вэ?	Монгол Улс 1 Оршин суугаа улсын 2 Бусад гадаад улсын 3																	
L16. ШАЛГАХ АСУУЛТ	ХЭРЭВ АСУУЛТ М6-Д МОНГОЛ УЛСАД АМЬДАРЧ БАЙГААГҮЙ БОЛ БҮЛЭГ IV РҮҮ ШИЛЖИНЭ.																	
L17. Та Монгол Улсад байхдаа хамгийн сүүлд ямар мэргэжлээр ажиллаж байсан бэ?	(дэлгэрэнгүй бичнэ үү)	YAMAT <table border="1"> <tr> <td></td><td></td><td></td> </tr> </table>																
БҮЛЭГ IV. ГҮЙВУУЛГА, ИЛГЭЭМЖ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ																		
IV (a). Мөнгөн гуйвуулгын тухай																		
S1. Та Монгол Улс руу ихэвчлэн хэнтэй холбогддог вэ?	Эхнэр/нөхөр 1 Эцэг эх/Хадам эцэг эх 2 Хүү охин/ хүргэн бэр/ач зээ 3 Эмээ Өвөө 4 Ах/эгч/дүү 5 Бусад хамаатан 6 Бусад 9																	
S2. Та сүүлийн 12 сарын хугацаанд Монгол Улс руу мөнгөн гуйвуулга, эсвэл мөнгөн бус илгээмж явуулсан уу?	Тийм, аль алиныг нь 1 Тийм, зөвхөн мөнгөн гуйвуулга 2 Тийм, зөвхөн мөнгөн бус илгээмж 3 Огт үгүй 4	→ S7 → S10																
S3. Та мөнгөн гуйвуулгыг ихэвчлэн ямар зорилгоор явуулдаг вэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Өрхийн хэрэглээнд: Өдөр тутмын хэрэгцээнд A Сургалтын төлбөрт B Эмчилгээнд C Өр, зээлээ барагдуулах D Өрхийн хөрөнгө оруулалтад: Газар худалдаж авах E Байр, сууц худалдаж авах F Хадгалах G Өрхийн аж ахуй эрхлэх H Өөрийн хадгаламж I Бизнесийн үйл ажиллагаанд J Бусад (бичих) X																	

S4. Монгол Улс руу мөнгөн гуйвуулга илгээхдээ ихэвчлэн ямар үйлчилгээг ашигладаг вэ?	Банк	1	
	ББСБ	2	
	Хувь хүн	3	
	Бусад	9	
S4a. Монгол Улс руу сүүлийн 12 сарын хугацаанд хэдэн удаа мөнгөн гуйвуулга илгээсэн бэ?	<input type="text"/> удаа		
S5. Монгол Улс руу сүүлийн 12 сарын хугацаанд ойролцоогоор хэдий хэмжээний мөнгөн гуйвуулга илгээсэн бэ?	<input type="text"/> мөнгөн гуйвуулгын хэмжээ	<input type="text"/> мөнгөн тэмдэгтийн нэр	
S6. Та сүүлийн 12 сарын хугацаанд Монгол Улс руу ямар төрлийн мөнгөн бус илгээмж явуулсан бэ?	Хүнсний бүтээгдэхүүн	A	
	Гутал, хувцас	B	
	Гэр ахуйн цахилгаан хэрэгсэл	C	
	Эм, витамин, гоо сайхны бүтээгдэхүүн	D	
	Машин	E	
	Гар утас, таблет, компьютер	F	
	Бусад	X	
S7. Таны сүүлийн 12 сарын хугацаанд Монгол Улс руу явуулсан дээрх мөнгөн бус илгээмжийн мөнгөн дүн ойролцоогоор хэд болох вэ?	<input type="text"/> мөнгөн бус илгээмжийн хэмжээ	<input type="text"/> мөнгөн тэмдэгтийн нэр	
S8. Таны Монгол Улс руу гуйвуулсан мөнгө болон мөнгөн бус илгээмжийг хэн хүлээн авдаг вэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Эхнэр/Нөхөр	A	
	Эцэг эх/Хадам эцэг эх	B	
	Хүү охин/ хүргэн бэр/ач зээ	C	
	Эмээ Өвөө	D	
	Ах/эгч/дүү	E	
	Бусад хамаатан	F	
	Бусад	X	
S9. Дээрх илгээмж, гуйвуулгыг Монгол Улс руу явуулахад бэрхшээл тулгардаг уу? Тийм бол ямар бэрхшээл байна вэ?	Тийм		
	Шимтгэл өндөр	1	
	Хугацаа урт	2	
	Алдагдах эрсдэл өндөр/найдваргүй	3	
	Бусад	4	
Үгүй	5		
IV(b). Хөрөнгө оруулах боломж			
S10. Монгол Улсдаа хөрөнгө оруулах боломжийн талаар Та мэдэх үү?	Тийм	1	→ Бүлэг V руу шилжинэ
	Үгүй	2	
S11. Монгол Улсдаа хөрөнгө оруулах боломжийн талаарх мэдээллийг хэрхэн олж авдаг бэ? (Хамгийн ихдээ 3 хариулт сонгоно.)	Санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгчид	A	
	Төрийн байгууллагууд	B	
	Нийгмийн сүлжээ	C	
	Вэб хуудас	D	
	Найзууд, гэр бүлийн гишүүдээс	E	
	Зар сурталчилгаа	F	
	Үзэсгэлэн худалдаа	G	
	Бусад	X	
S12. Таны бодлоор Монгол Улсад ямар хэлбэрээр хөрөнгө оруулах боломжууд байна вэ?	Засгийн газрын үнэт цаас худалдаж авах	A	
	Хувьцаа худалдаж авах	B	
	Аж ахуйн нэгжүүдэд хөрөнгө оруулах	C	
	Дангаараа болон бусадтай хамтран аж ахуйн нэгж байгуулах	D	
	Өрхийн бизнест	E	
	Мэдэхгүй	F	
	Бусад (бичих)	X	

S13. Танд ирэх 24 сарын хугацаанд Монгол Улсдаа хөрөнгө оруулах төлөвлөгөө байна уу?	Тийм	1	→ Бүлэг V руу шилжинэ
	Үгүй	2	
S14. Ямар хэлбэрээр хөрөнгө оруулахаар төлөвлөж байна вэ?	Засгийн газрын үнэт цаас худалдаж авах	A	
	Хувьцаа худалдаж авах	B	
	Аж ахуйн нэгжүүдэд хөрөнгө оруулах	C	
	Дангаараа болон бусадтай хамтран аж ахуйн нэгж байгуулах	D	
	Бусад	X	
	Шийдээгүй	Y	
	Мэдэхгүй	Z	
S15. Аль салбарт хөрөнгө оруулахаар төлөвлөж байна вэ? (Тэргүүлэх 3 салбарыг сонгоно уу)	ХАА, ойн аж ахуй, загас/ан агнуур	A	
	Уул уурхай, олборлолт	B	
	Боловсруулах үйлдвэрлэл	C	
	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	D	
	Ус хангамж, сувагжилт/систем, хог хаягдал зайлуулах	E	
	Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа, машин засвар	F	
	Тээвэр, агуулахын үйл ажиллагаа	G	
	Зочид буудал, байр, нийтийн хоолны үйлчилгээ	H	
	Мэдээлэл холбоо	I	
	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	J	
	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	K	
	Мэргэжлийн, ШУ болон техникийн үйл ажиллагаа	L	
	Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	M	
	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	N	
	Боловсрол	O	
	Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	P	
	Урлаг үзвэр, тоглоом наадам	Q	
	Үйлчилгээний бусад	R	
	Хүн хөлслөн ажиллуулах, өрхийн үйл ажиллагаа	S	
	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгч	T	
Бусад	X		
БҮЛЭГ V. ИРЭЭДҮЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ			
F1. Танд Монгол Улс руу буцах төлөвлөгөө байгаа юу?	Тийм	1	→ F8
	Үгүй	2	
F2. Хэдий хугацааны дараа буцах бодолтой байна вэ?	1 жилийн дотор	1	
	1-2 жил	2	
	2-3 жил	3	
	3-4 жил	4	
	5, түүнээс дээш жил	5	
	Тодорхойгүй	6	
F3. Буцах шийдвэрийг гаргахад нөлөөлсөн гол шалтгаан нь юу вэ?	Зорилгоо биелүүлж чадсан	A	
	Эрүүл мэндийн байдлаас	B	
	Визний зөвшөөрлөөс	C	
	Ар гэрийн гачигдлаар	D	
	Гэрлэлтээ цуцлуулснаас	E	
	Гэр бүлийнхнийхээ хүсэлтээр	F	
	Төрсөн нутагтаа суурьших	G	
Бусад (бичих)	X		
F4. Монгол Улсад очоод юу хийх төлөвлөгөөтэй байна вэ?	Цалин хөлстэй ажиллах	A	→ F6
	Бизнес эрхлэх	B	
	Шийдээгүй байна	C	
	Бусад	X	

F5. Монгол Улсад очоод аль салбарт ажил, хөдөлмөр эрхлэхээр төлөвлөж байна вэ?	ХАА, ойн аж ахуй, загас/ан агнуур	1	
	Уул уурхай, олборлолт	2	
	Боловсруулах үйлдвэрлэл	3	
	Цахилгаан, хий, уур, агааржуулалт	4	
	Ус хангамж, сувагжилт/систем, хог хаягдал зайлуулах	5	
	Бөөний ба жижиглэнгийн худалдаа, машин засвар	6	
	Тээвэр, агуулахын үйл ажиллагаа	7	
	Зочид буудал, байр, нийтийн хоолны үйлчилгээ	8	
	Мэдээлэл холбоо	9	
	Санхүүгийн болон даатгалын үйл ажиллагаа	10	
	Үл хөдлөх хөрөнгийн үйл ажиллагаа	11	
	Мэргэжлийн, ШУ болон техникийн үйл ажиллагаа	12	
	Удирдлагын болон дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагаа	13	
	Төрийн удирдлага, батлан хамгаалах үйл ажиллагаа	14	
	Боловсрол	15	
	Хүний эрүүл мэнд, нийгмийн халамж	16	
	Урлаг үзвэр, тоглоом наадам	17	
	Үйлчилгээний бусад	18	
	Хүн хөлслөн ажиллуулах, өрхийн үйл ажиллагаа	19	
	Олон улсын байгууллага, суурин төлөөлөгч	20	
Бусад	99		
F6. Таныг Монгол Улсад очиход юуг нэн түрүүнд шийдвэрлээсэй гэж хүсэж байна вэ?	Ажлын байраар хангах	A	
	Бизнес эрхлэх боломжийг бүрдүүлэх	B	
	Эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн үйлчилгээг сайжруулах	C	
	Эрүүл тав тухтай амьдрах орчин	D	
	Хүнсний аюулгүй байдлыг хангах	E	
	Агаарын бохирдлыг бууруулах	F	
	Улс төр тогтвортой байх	G	
	Эдийн засаг тогтвортой байх	H	
	Тоног төхөөрөмжийг татварын хөнгөлөлтөөр оруулах боломжийг бүрдүүлэх	I	
	Хөнгөлөлттэй зээл, тусламж үзүүлэх	J	
	Бусад (бичих)	X	
F7. Та Монгол Улсдаа очвол аль аймаг/нийслэлд амьдрах вэ?	Аймаг, нийслэлийн нэр	<input type="text"/>	<input type="text"/>
F8. Таны амьдарч буй улсаас Монгол Улсад хамгийн түрүүнд нэвтрүүлээсэй гэж хүсэж буй шинэлэг санаа юу вэ?	Дэд бүтцийн салбарын хөгжил	A	
	Ур чадвар, бүтээмжийн үнэлгээ	B	
	Үйлчилгээний соёл	C	
	Үйлдвэрлэлийн технологи	D	
	Бусад (бичих)	X	
	Мэдэхгүй	Z	
F9. Та гадаад улсад амьдарснаар Монгол Улсад ямар хувь нэмэр оруулж байна вэ?	Микро түвшин буюу өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэх	A	
	Ур чадвартай боловсон хүчинтэй болгох	B	
	Шинэлэг санаа, бизнес, үйлчилгээ нэвтрүүлэх	C	
	Бусад (бичих)	X	
	Мэдэхгүй	Z	
F10. Монгол Улсын иргэд нь гадаадад амьдарснаар Монгол Улсад ямар сөрөг үр дагавартай гэж бодож байна вэ?	Хүн амын өсөлт удаашрах	A	
	Монгол хүн гадаад улсын соёл, ахуйд уусах	B	
	Ажиллах хүчний хомсдол үүсэх	C	
	Гэр бүл салалт нэмэгдэх	D	
	Чадвартай боловсон хүчнээ алдах	E	
	Эх хэл, соёл уламжлал мартагдах	F	
	Бусад (бичих)	X	
	Мэдэхгүй	Z	

F11. Буцахгүй гэсэн шийдвэр гаргахад нөлөөлсөн гол шалтгаан нь юу вэ?	Амьдралын нөхцөл энд илүү таатай	A	
	Монгол Улсад амьдрах баталгаа алга	B	
	Өрөө төлж дуусаагүй	C	
	Хүүхдүүдийн ирээдүйг бодож	D	
	Гадаадын иргэнтэй гэрлэсэн	E	
	Бусад (бичих)	X	
F12. Танд амьдарч буй улсынхаа иргэн болох бодол байгаа юу?	Тийм	1	
	Үгүй	2	
	Мэдэхгүй	3	
	Хариулахгүй	4	
F13. Гадаад улсад амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэдийг дэмжих тусгайлсан хөтөлбөр хэрэгжүүлэх шаардлагатай гэж Та бодож байна уу?	Тийм	1	
	Тийм бол ямар? (бичих)		
	Үгүй	2	

СУДАЛГААНД ХАМРАГДСАН ТАНД БАЯРЛАЛАА